

Jednostavni savjeti iskusna mudraca

Ovih dana Hrvatski sabor posjetio je dr. Otto von Habsburg i članovima Odbora za vanjsku politiku govorio o tome što valja učiniti da bismo se brže približavali Europskoj uniji. Taj iznimni čovjek prisutne je ponajprije zapljusnuo optimizmom, kako zbog mentalne svježine i intelekta, vitalnosti koja mu omogućuje da i s punih devedeset godina tijekom prijedodneva govori na sjednici saborskog Odbora u Zagrebu, a istoga dana popodne drži predavanje u Salzburgu, tako i zbog jednostavnosti savjeta iskusnog zastupnika Europskog parlamenta: preporuka za što snažniji rad na promidžbi u Europi (uključivši i mogućnost angažiranja specijaliziranih agencija za odnose s javnošću i odgovaranje na neistine čak u formi pisama čitatelja, zatim pronalaženje jedne značajne članice Europske unije koja će biti zagovornica hrvatskog približavanja Europi, intenziviranje osobnih kontakata s inozemstvom, obrazovanje i informiranje državnih službenika.

"Molim vas, ostavite svoje unutarnjopolitičke polemike kod kuće, a u inozemstvu nastupajte jedinstveno, braneći hrvatske nacionalne interese" - ponovio je više puta.

Izrečene sugestije neodoljivo podsjećaju na odgovor mudraca na pitanje sljedbenika što je činio da je postao tako mudar: "Ja kad ležim - ležim; kad sjedim - sjedim; kad hodam - hodam ...". Je li doista tako jednostavno? Zar nismo sve to i do sada znali!

M.K.

	strana
- Uvodnik urednika	2
- Dopune dnevnog reda	3
- Obračanje glavnog tajnika Ujedinjenih naroda Kofija Annana Hrvatskom saboru	4
- Prijedlog izmjena i dopuna Državnog proračuna Republike Hrvatske za 2002. godinu, s pratećim dokumentima (Prijedlog izmjena i dopuna Državnog proračuna Republike Hrvatske za 2002. godinu po programima, aktivnostima i projektima; Pregled rashoda i izdataka u Prijedlogu izmjena i dopuna Državnog proračuna Republike Hrvatske za 2002. godinu, po razdjelima i glavama; Prijedlozi izmjena i dopuna planova prihoda i rashoda izvanproračunskih fondova za 2002. godinu; Prijedlog izmjena i dopuna Plana prihoda i rashoda Državnog proračuna i izvanproračunskih fondova za 2002. godinu /nekonsolidirani/; Prijedlog izmjena i dopuna Plana prihoda i rashoda Državnog proračuna i izvanproračunskih fondova za 2002. godinu /konsolidirani/)	6
- Konačni prijedlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o izvršavanju Državnog proračuna Republike Hrvatske za 2002. godinu	22
- Prijedlog i Konačni prijedlog zakona o potvrđivanju Europske socijalne povelje, Dodatnog protokola Europskoj socijalnoj povelji, Protokola o izmjenama Europske socijalne povelje i Dodatnog protokola Europskoj socijalnoj povelji kojim se uspostavlja sustav kolektivnih žalbi	25
- Prijedlog i Konačni prijedlog zakona o potvrđivanju Ugovora o određivanju graničnih prijelaza između Republike Hrvatske i Bosne i Hercegovine i aneksa ugovora	25
- Prijedlog i Konačni prijedlog zakona o potvrđivanju Konvencije o međunarodnim izlozbama potpisane u Parizu, 22. studenoga 1928, te izmijenjene i nadopunjene protokolima od 10. svibnja 1948, 16. studenoga 1966, 30. studenoga 1972. te nadopunama od 24. lipnja 1982. i 31. svibnja 1988.	25
- Prijedlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o zaštiti vojnih i civilnih invalida rata	26
- Naknadno glasovanje: Konačni prijedlog zakona o profesionalnoj rehabilitaciji i zapošljavanju osoba s invaliditetom	29
- Izvješće o provedbi Nacionalne strategije suzbijanja zlorabe opojnih droga u Republici Hrvatskoj u 2001/2002. godini	31
- Izbori - imenovanja - razrješenja	44
- Odgovori na zastupnička pitanja	48

PRIKAZ RADA:

- 26. SJEDNICE HRVATSKOG SABORA ODRŽANE 7, 8, 12, 13, 14, 20, 21, 22, 27, 28, 29. STUDENOGA TE 4, 5, 6... PROSINCA 2002.

Dopune dnevnog reda

(20. studenoga 2002.)

- Prijedlog i Konačni prijedlog zakona o potvrđivanju Ugovora između Vlade RH i Vlade Republike Makedonije o predaji i prihvatu osoba kojih je boravak protuzakonit

- Prijedlog i Konačni prijedlog zakona o potvrđivanju Ugovora između RH i države Kuvajt o izbjegavanju dvostrukog oporezivanja izbjegavanju plaćanja poreza na dohodak i na mirovinu

- Prijedlog i Konačni prijedlog zakona o državnim potporama

- Konačni prijedlog zakona o nasljeđivanju

- Prijedlog zakona o izmjenama i dopunama Kaznenog zakona

- Prijedlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o parničnom postupku

- Prijedlog zakona o izmjenama i dopunama Carinskog zakona

- Prijedlog zakona o vinu

- Prijedlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o Hrvatskoj komori arhitekata, inženjera u graditeljstvu (predlagatelj: Klub zastupnika HSS-a)

- Prijedlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o državnoj izmjeri i katastru nekretnina (predlagatelj: Klub zastupnika HSS-a)

- Prijedlog zakona o dopuni Zakona o područjima županija, gradova i općina u Republici Hrvatskoj

(predlagatelj: zastupnik Stjepan Dehin)

- Prijedlog zakona o izborima zastupnika u Hrvatski sabor (predlagatelj: Klub zastupnika HSS-a)

- Prijedlog odluke o dodjeli pomoći gradovima i općinama za djelomično ublažavanje posljedica šteta od elementarnih nepogoda u drugom polugodištu 2002. godine (predlagatelj: Državno povjerenstvo za procjenu štete od elementarnih nepogoda)

- Prijedlog odluke o dodjeli sredstava prava i obveza te rasporedu radnika javne ustanove HRT (predlagatelj: Upravno vijeće HRT-a)

- Prijedlog odluke o donošenju prostornog plana Nacionalnog parka Kornati

- Analiza državnog portfelja za 2001. godinu s osvrtom na rezultate privatizacije u 2001. godini do listopada 2002. godine; Analiza rada članova nadzornih odbora i uprava u društvima u pretežno državnom vlasništvu i Operativni plan privatizacije državnog portfelja

(27. studenoga 2002.)

- Konačni prijedlog Ustavnog zakona o pravima nacionalnih manjina

- Konačni prijedlog zakona o zaštiti osobnih podataka

- Konačni prijedlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o sigurnosti prometa na cestama

- Konačni prijedlog zakona o izmjeni i dopunama Zakona o Hrvatskoj akademiji znanosti i umjetnosti

- Konačni prijedlog zakona o Zavodu za školstvo Republike Hrvatske

- Prijedlog zakona o obitelji, braku, izvanbračnim zajednicama

- Prijedlog zakona o zaštiti od nasilja u obitelji

- Prijedlog odluke o sudjelovanju pripadnika Oružanih snaga RH u Mirovnoj misiji u Afganistanu

- Prijedlog odluke o razrješenju i imenovanju dosadašnje predsjednice i člana Nacionalnog vijeća za visoku naobrazbu

(29. studenoga 2002.)

- Prijedlog i Konačni prijedlog zakona o izmjenama Zakona o financiranju jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave

- Prijedlog i Konačni prijedlog zakona o porezu na premije osiguranja od automobilske odgovornosti i premije kasko osiguranja cestovnih vozila

- Konačni prijedlog zakona o izmjenama i dopunama Općeg poreznog zakona

- Konačni prijedlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o porezu na dohodak

OBRAĆANJE GLAVNOG TAJNIKA UJEDINJENIH NARODA KOFIJA ANNANA HRVATSKOM SABORU

Iskoristiti pozitivne strane globalizacije

Tijekom boravka u Republici Hrvatskoj, glavni tajnik Ujedinjenih naroda Kofi Annan posjetio je Hrvatski sabor i obratio se zastupnicima.

Pri dolasku u sabornicu predsjedatelj plenarne sjednice potpredsjednik mr.sc. **Mato Arlović** najprije je pozdravio visokog gosta i članove Izaslanstva, zatim nazočne članove Diplomatskog zbora u Republici Hrvatskoj sa sjedištem u Zagrebu, predstavnike Organizacije ujedinjenih naroda i predstavnike drugih međunarodnih organizacija te nastavio:

”Poštovani gospodine Annan, obraćanje glavnog tajnika Organizacije ujedinjenih naroda zastupnicima Hrvatskoga sabora i svim građanima naše zemlje potvrđuje činjenicu da je Republika Hrvatska kao članica Organizacije ujedinjenih naroda aktivan sudionik napora međunarodne zajednice u uspostavljanju i očuvanju svjetskog mira i razvoja, poštivanju ljudskih prava i razvijanju međusobnog uvažavanja, tolerancije i suradnje među državama članicama.

Republika Hrvatska će i nadalje nepokolebljivo doprinositi promicanju i ostvarivanju vrijednosti iz Povelje Organizacije ujedinjenih naroda i svaki pomak u ostvarivanju tih vrijednosti dragocjen je zalog za mir i uspješan razvoj cijelog čovječanstva.”

Potom se zastupnicima Hrvatskog sabora i svim hrvatskim građanima obratio glavni tajnik OUN **Kofi Annan**.

Parlamentarci - nužna veza između državnih i lokalnih interesa

”Gospodine predsjedniče, vaše ekselencije, dame i gospodo, velika mi je čast obratiti se ovom uvaženom skupu.

Svaki državni parlament je posebno mjesto zbog toga što njegovi članovi predstavljaju nužnu vezu između državnih i lokalnih interesa.

Jedan je američki političar jednom rekao ”sva politika je lokalna,” što je u određenom smislu i točno. Upravo u lokalnim zajednicama ljudi provode svoje živote a političare, dakle i članove parlamenta, najčešće se ocjenjuje upravo po njihovom utjecaju na lokalne prilike. To vam ja ne trebam niti govoriti.

Kada spominjem oslobađanje od straha, svi vi ovdje znate o čemu govorim. Vaša sjećanja na užase rata i etničkog čišćenja - na ljude koji su istjerani iz svojih domova pod prijetnjom oružja, ili su ubijeni bez drugog povoda do svoje nacionalne pripadnosti - je još uvijek vrlo svježe.

Ipak, danas bismo isto tako s pravom mogli reći da je ”sva politika globalna.” Malo je zajednica koje su danas toliko izolirane da ne osjećaju utjecaje globalnih trendova.

Globalni problemi nas uistinu vrlo često ”posjećuju” bez obzira gdje mi živjeli. Nitko ne može izbjeći utjecajima klimatskih promjena. Vrlo je malo onih koji se danas mogu osjećati potpuno sigurnima od raznih opasnosti kao što su terorizam, transnacionalni kriminal, HIV-AIDS ili recesija svjetskih razmjera.

Ljudi od vas, svojih izabranih predstavnika, očekuju da ih zaštitite od tih ”problema bez putovnice” koji predstavljaju lošiju stranu globalizacije. Međutim, vi imate i pozitivniju ulogu, a ta je pomaganje i omogućivanje vašim biračima da iskoriste bolje strane globalizacije -

moćnosti koje pružaju slobodna trgovina, brže komunikacije i nove tehnologije.

Sve su te stvari značajno uvećale mogućnost obogaćivanja naših života razmjenom dobara, ideja i utjecaja s ljudima iz raznih krajeva svijeta koji žive potpuno drugačije od nas. Od toga možemo imati koristi samo ako uspijemo uspješno pratiti promjene na globalnoj razini.

S tom svrhom se narodi ujedinjuju u globalne institucije, od kojih su Ujedinjeni narodi svakako stožerna organizacija.

Upravo zbog toga je i izuzetno važno da se parlamentarci poput vas uključe u naše djelovanje na globalnoj razini.

Vi nam možete donijeti vrlo važan uvid u stajališta lokalnih zajednica i običnih ljudi o globalnim problemima.

Vi nam možete pomoći da te probleme obrazložimo običnim ljudima.

I, još važnije, vi nam možete pomoći da mobiliziramo obične ljude da se u svojim lokalnim zajednicama bave tim globalnim problemima i tako postanu dio njihova rješenja. Upravo će na lokalnoj razini, u tisućama malih zajednica širom svijeta, doći do presudne odluke u velikim bitkama našega vremena - bitkama za oslobađanje od straha i nestašice.

Kada spominjem oslobađanje od straha, svi vi ovdje znate o čemu govorim. Vaša sjećanja na užase rata i etničkog čišćenja - na ljude koji su istjerani iz svojih domova pod prijetnjom oružja, ili su ubijeni bez drugog povoda do svoje nacionalne pripadnosti - je još uvijek vrlo svježe.

Znam to, jer sam proveo kratko vrijeme među vama tijekom posljednje, dramatične faze tog nemilog sukoba u jesen i zimu 1995. Čak i prije toga, kao zamjenik Glavnog tajnika za mirovne operacije bio sam zadužen za Zaštitne snage Ujedinjenih naroda (UNPROFOR), čije je sjedište bilo ovdje u Zagrebu.

Bojim se da nas se malo može osvrnuti na to razdoblje s velikim ponosom ili zadovoljstvom. Pa ipak, ostala su mi mnoga lijepa sjećanja na hrabrost i ljubaznost pojedinaca čak i u najtežim vremenima. Ovdje još uvijek imam mnogo prijatelja, i danas je dobro ponovo biti s njima.

Također je ohrabrujuće danas vidjeti koliko se puno toga promijenilo tijekom proteklih sedam godina.

Kako znate, ovo je posljednja stanica mog vrlo kratkog posjeta ovoj regiji koji me odveo u Sarajevo, Prištinu i Beograd.

Svi ste vi tijekom proteklog desetljeća preživjeli rat, iako na različite načine, te ste u različitim razdobljima proživljavali svoje najteže trenutke.

Svi ste vi bili uključeni u nasilni raspad bivše Jugoslavije.

Svi ste naučili kako se zajednice, obitelji i pojedinačna ljudska bića mogu bezobzirno uništavati kada se dade maha politici mržnje, straha i međusobne isključivosti.

I svi vi, nadam se, sada te pouke koristite na dobar način.

Ostavljate ideologije prošlosti iza vas, njegujući stvarni duh demokracije.

Shvatili ste da demokracija nije samo stvar provođenja izbora i vladavine većine. Demokracija također zahtijeva poštivanje ljudskih prava, uključujući i prava manjina, kao i slobodu izražavanja.

Ona uključuje slušanje kao i govorenje. Ona uključuje mukotrpno traženje kompromisa kako ne bi bili zanemareni nečiji stavovi ili interesi.

Ona uključuje njegovanje međusobnog povjerenja među sugrađanima, bez obzira kojoj etničkoj ili drugoj skupini oni pripadali. To mora činiti ne samo Država već također, i ponajviše, civilno društvo - strpljivim izgrađivanjem dragovoljnih institucija u kojima ljudi različitog podrijetla rade zajedno, ne zato što je tako naredila Država ili Partija, već zbog toga što sami razumiju koliko je važno raditi zajedno i to žele.

To nije jednostavno ni u najboljim vremenima. Zasigurno je to teško ostvariti uz posljedice krvoprolića, kada pripadnici različitih zajednica imaju niz dobrih razloga za međusobni strah i nepovjerenje.

Zbog toga ovaj dio Europe tako očajnički treba potporu i vođenje od

strane međunarodnih institucija, posebno onih iz nove Europe.

Sretniji i napredniji dijelovi ovog kontinenta su sporo shvaćali koliko su njihovi interesi srasli s ovim područjem i stoga su i sporo preuzimali svoje odgovornosti. Ipak, to se u nekoliko proteklih godina promijenilo.

Europske institucije, u suradnji s Ujedinjenim narodima sada imaju presudnu ulogu na Kosovu. Isto se odnosi na Bosnu i Hercegovinu, gdje su Ujedinjeni narodi sada gotovo dovršili svoj udio u misiji izgradnje mira.

Vi u Hrvatskoj prednjačite na tom putu. Prošlo je gotovo pet godina otkako su Ujedinjeni narodi hrvatskim vlastima vratili potpuni nadzor nad istočnom Slavonijom. Od tada ste imali potpunu odgovornost za svoj cjelokupni teritorij i stanovništvo, uz djelomični izuzetak Prevlake.

Sretniji i napredniji dijelovi ovog kontinenta su sporo shvaćali koliko su njihovi interesi srasli s ovim područjem i stoga su i sporo preuzimali svoje odgovornosti.

Sada živite u miru sa svim svojim susjedima i nadam se da ćete uskoro moći s njima bilateralno rješavati sva otvorena pitanja, uključujući i pitanje Prevlake te tražiti rješenja u duhu kompromisa, ulažući istinske napore kako biste razumjeli potrebe druge strane.

Ulogu domaćina mirovnim snagama Ujedinjenih naroda zamijenili ste doprinosom mirovnim misijama u drugim dijelovima svijeta.

Na tomu smo vam vrlo zahvalni i vjerujem sa sigurnošću da ćete i na drugim područjima ispuniti svoje međunarodne obveze.

Ratni zločini i zločini protiv čovječnosti počinjeni tijekom rata ne smiju ostati nekažnjeni. Pravdu treba izvršiti. Cijela međunarodna zajednica je shvatila da je vraćanje povjerenja između naroda i zajednica moguće samo ako se pozovu na odgovornost pojedinci odgovorni za najteže zločine. U vašoj je regiji taj zadatak povjeren Međunarodnom krivičnom sudu u den Haagu. Suradnju s tim sudom dugujete sebi kao i svojim susjedima.

Isto toliko je važno i uvjeren sam da ćete nastaviti provoditi proces nacionalne pomirbe među svojim građanima omogućujući povratak svima onima koji su izgubili domove.

Vjerujem da ste prešli onu točku na kojoj jedna zajednica ima razloga strahovati zbog toga što u istom susjedstvu žive pripadnici neke druge zajednice.

Prevladavaju red i zakon i najvažnije je osigurati da svi dijelovi stanovništva uživaju u toj blagodati kako nitko u budućnosti ne bi imao interes narušavati mir.

Vjerujem da ovakva nova Hrvatska može biti čimbenik stabilnosti u regiji. Dapače, vjerujem da ste već preuzeli tu ulogu, jer vodite u pozitivnim promjenama koje smo uočili u cijeloj regiji.

Gospodine Predsjedniče, dame i gospodo:

Dozvolite mi da se još jednom zahvalim na srdačnom dočeku. Preko vas, dozvolite mi da se zahvalim Hrvatskoj za sve što čini u Ujedinjenim narodima i sa njima."

Govor - inspiracija za ostvarivanje jednakopravnosti

Zahvaljujući visokom gostu, mr. **Mato Arlović** je naglasio: "Gospode i gospodo zastupnici, vjerujem da dijelim vaše mišljenje da su ove riječi glavnog tajnika Ujedinjenih nacija, N.J.E. gospodina Kofi Annana za nas velika potvrda i inspiracija da i dalje u svom političkom i građanskom životu i radu damo puni doprinos ostvarivanju najviših vrednota suvremene ljudske i državne zajednice.

Šireći mirotvorstvo i jačajući ekonomske i demokratske potencijale među ljudima radi ostvarivanja najviših vrednota zaštite individualnih i kolektivnih ljudskih prava i sloboda za svakog čovjeka, bez obzira na njegovu rasu, boju kože, vjeroispovijest, naciju ili spolnost.

Došlo je vrijeme da su svi ljudi u pravima jednaki. Vaš govor je nama inspiracija da taj cilj postignemo.

Još jedanput Vam zahvaljujem u ime Hrvatskog sabora i svih zastupnika na održanom govoru, a Vama i svim članicama Ujedinjenih nacija želimo također da date puni doprinos i ostvarite veliki cilj: mir i slobodu za svakog čovjeka međunarodne zajednice."

PRIJEDLOG IZMJENA I DOPUNA DRŽAVNOG PRORAČUNA REPUBLIKE HRVATSKE ZA 2002. GODINU, S PRATEĆIM DOKUMENTIMA (Prijedlog izmjena i dopuna Državnog proračuna Republike Hrvatske za 2002. godinu po programima, aktivnostima i projektima; Pregled rashoda i izdataka u Prijedlogu izmjena i dopuna Državnog proračuna Republike Hrvatske za 2002. godinu, po razdjelima i glavama; Prijedlozi izmjena i dopuna planova prihoda i rashoda izvanproračunskih fondova za 2002. godinu; Prijedlog izmjena i dopuna Plana prihoda i rashoda Državnog proračuna i izvanproračunskih fondova za 2002. godinu /nekonsolidirani/; Prijedlog izmjena i dopuna Plana prihoda i rashoda Državnog proračuna i izvanproračunskih fondova za 2002. godinu /konsolidirani/)

Manji rashodi središnje države

Unatoč protivljenju matičnog Odbora i oporbenih zastupnika, Hrvatski sabor je 14. studenoga, nakon poduže rasprave, donio Rebalans Državnog proračuna za ovu godinu, s pratećim dokumentima. Njime su ovogodišnji proračunski rashodi smanjeni za 628 mln. kuna u odnosu na plan, budući da je država, zahvaljujući povoljnim intervalnarnim odnosima i padu tečaja dolara, uštedjela na kamatama i izdacima za otplatu zajmova. Osim toga, smanjena su i investicijska ulaganja jer se odustalo od dijela planiranih investicija, zbog nepripremljenosti nekih projekata.

Predloženi Rebalans donosi uštedu od 628 mln. kuna u centralnoj državi, što znači da su prvobitno planirani rashodi za 2002. godinu reducirani s 81,8 na 81,2 mlrd. kuna.

Kako je uvodno naglasio ministar financija dr. Mato Crkvenac, uštede bi bile još veće da nije došlo do povećanja rashoda za plaće u prosvjeti, znanosti, vojsci i policiji i dr. Nažalost, sve što se uštedjelo u Državnom proračunu morat će se potrošiti za podmirenje probijenih stavki u nekim fondovima (npr. troškova u zdravstvu). Istaknuo je, među ostalim, da će, zahvaljujući ovom Rebalansu, Državni proračun prvi put imati deficit manji od 4 posto. Konstatirao je, također, da je stabilizirano stanje inozemnog duga te da hrvatsko gospodarstvo ostvaruje

bolje rezultate nego većina zemalja koje se u prvom valu priključuju EU.

Za razliku od ministra, zastupnici, napose oporbeni, nisu bili tako optimistični u ocjeni makroekonomskih kretanja. Sudionici u raspravi upozoravali su na negativne trendove - visoku nezaposlenost, preveliko zaduženje države, stagnaciju izvoza, itd. Osnovna je zamjerka oporbe da su predloženim izmjenama eliminirane kapitalne investicije, na račun čega su povećana proračunska sredstva za subvencije i sanacije. Smatraju da je predloženi Rebalans posljedica neuspjelih reformi, što je prouzročilo i nedostatak sredstava za isplatu plaća, te da mu je struktura nepovoljna jer se investicije smanjuju u korist tekuće potrošnje (zbog toga predloženi dokument nije dobio "zeleno svjetlo" ni u matičnom Odboru).

Zastupnike je zanimalo i kako Vlada i nadležna ministarstva namjeravaju riješiti najveći problem hrvatskih državnih financija - veliki minus izvanproračunskih fondova. Spomenimo i njihovu zamjerku da se posuđena sredstva, umjesto za razvoj, troše za tekuću potrošnju. Jednom riječju, oporbeni zastupnici smatraju da nema razloga za zadovoljstvo, budući da nisu ispunjene pretpostavke za poboljšanje životnog standarda ugroženih kategorija stanovništva. Zbog toga su uskratili svoju podršku Prijedlogu izmjena proračuna, koji je ipak izglasan većinom glasova nazočnih zastupnika.

Uvodno još spomenimo da su kao podloga za raspravu zastupnicima dostavljane i informacije o javnom dugu i inozemnoj zaduženosti Republike Hrvatske, te o stanju, problemima i daljnjoj politici državnih jamstava.

O PRIJEDLOGU

Uvodno obrazlažući predloženi dokument, ministar financija dr. Mato Crkvenac naglasio je da se ovogodišnji Proračun ostvaruje u uvjetima nastavka pozitivnih gospodarskih trendova. Procjenjuje se, naime, da će gospodarski rast u ovoj godini iznositi 4,2 posto, te da će proračunski deficit biti manji nego što je planirano. Po njegovim riječima inflacija je u prvih deset ovogodišnjih mjeseci iznosila 2,2 posto, a u listopadu svega 2 posto. Prema međunarodnoj usporedivoj metodologiji nezaposlenost se kretala na razini od 15,3, a prema našim evidencijama iznosila je više od 20 posto. Minus na tekućem računu plaćanja se stalno zadržava na oko 3, do 3,5 posto, što je potpuno zadovoljavajuće, čak i kad bi se primijenili mahistriški kriteriji.

U nastavku je istaknuo da je udio državnog proračuna u bruto društvenom proizvodu od 56,2 posto u 99. godini smanjen na oko 50 posto u ovoj godini. Naglasio je, također, da se proračun ostvaruje u uvjetima visoke vanjske likvidnosti, tako da su porasle i devizne rezerve, uz monetarnu i stabilnost bankovnog sustava.

Uzmu li se u obzir rezultati koje ostvaruje hrvatsko gospodarstvo i razina razvijenosti u Hrvatskoj, proizlazi da je samo po ekonomsko-financijskim kriterijima Hrvatska bolja od više od polovice zemalja koje se u prvom valu priključuju Europskoj uniji, kaže Crkvenac. Kod nas je stanje teže jedino na području nezaposlenosti, ali i tu ima nekih znakova koji ohrabruju. Naime, podaci za sedam mjeseci u ovoj godini

**Procjenjuje se da će
gospodarski rast u ovoj godini
iznositi 4,2 posto, te da će
proračunski deficit biti manji
nego što je planirano (ispod 4
posto).**

pokazuju da nezaposlenost pada (u zadnjih 20 godina nije se dogodilo da u rujnu i listopadu ne raste). Osim toga, u tijeku je prekvalifikacija velikog broja radnika za deficitarna zanimanja - brodogradnju i građevinarstvo. Dobar je znak i to da su poslodavci spremni koristiti subvencije za obrazovanje, a preko "Cards programa" za 2001. ostvaruju se vrlo važne aktivnosti koje će zasigurno pridonijeti zapošljavanju, odnosno daljnjem smanjivanju nezaposlenosti.

Uz nezaposlenost veliki problem je, kaže, i sporo provođenje reformi, zatim nedostatak novih proizvoda, osobito izvoznih, i nedovoljna konkurentnost gospodarstva, povećanje zaduženosti te nedovoljno uspješni uprava i pravosuđe.

Država uštedjela 628 mln. kuna

U nastavku je podsjetio na to da je prvobitno bilo planirano da će ove godine deficit u ukupnim javnim financijama države, uključujući i fondove, ceste i lokalnu upravu, biti 6,8 posto BDP-a (deficit središnje države planiran je s 4,25 posto). U stvarnosti će ukupni deficit iznositi 6,34 posto BDP-a. Naime, zahvaljujući ovom rebalansu, ove godine ćemo prvi put nakon dužeg razdoblja ostvariti državni proračun koji će imati deficit ispod 4 posto, točnije, 3,92 posto. Pojasnio je da predloženi Rebalans donosi uštedu od 628 mln. kuna u centralnoj državi. To znači da su prvobitno planirani proračunski rashodi za 2002. godinu (u svoti od 81 mlrd. 882 mln. kuna) reducirani na 81 mlrd. 254 mln. kuna. Najveće

uštede iskazane su u Ministarstvu financija, a odnose se na kamate za izdane vrijednosne papire i za primljene zajmove (u svoti od 359,4 mln. kuna) te na otplatu glavnice primljenih zajmova (222,9 mln. kuna). Zahvaljujući povoljnim inter-valutarnim odnosima i padu tečaja (napose USD) znatno se uštedjelo na vraćanju dugova, odnosno izvršavanju obveza države prema vjerovnicima, bilo u inozemstvu, bilo u zemlji.

Tu su, nadalje, uštede kod Ministarstva pomorstva, prometa i veza (204,8 mln. kuna) te Ministarstva za javne radove, obnovu i graditeljstvo (108 mln. kuna) jer nije povučen dio inozemnih zajmova, ili zbog smanjenja kapitalne pomoći trgovačkim društvima. Radi se, zapravo, o smanjenju rashoda za planirana investicijska ulaganja, budući da neki projekti nisu bili pripremljeni do kraja.

**Smanjeni su rashodi za
investicijska ulaganja, ali je
istodobno probijena stavka za
plaće u prosvjeti, znanosti,
vojsci i policiji.**

Istodobno je, međutim, probijena stavka za plaće, i to u oblasti prosvjete, znanosti, MUP-a i MORH-a. Osnovni razlog tome je činjenica da nisu ostvarene planirane reforme (to u prvom redu vrijedi za Ministarstvo obrane). Do povećanja određenih rashoda za zaposlene (574 mln. kuna) došlo je i temeljem sklopljenih kolektivnih ugovora kojima su utvrđena veća prava zaposlenika (na to Vlada nije mogla utjecati). Osim toga, povećani su i izdaci za naknade građanima i kućanstvima iz zavoda i iz Proračuna (124,8 mln. kuna) te za nabavu nematerijalne imovine (1,5 mln. kuna) i za dane zajmove (249,8 mln. kuna).

Osvrnuvši se na izmjene u Računu financiranja Državnog proračuna, Crkvenac je spomenuo da su primici od vrijednosnih papira veći za milijardu 880 mln. kuna, dok su ukupni primici smanjeni za otplate glavnica i danih zajmova te za zaduživanja.

U nastavku izlaganja napomenuo je da su u Proračunu najprije napravljene određene preraspodjele unutar pojedinih razdjela. Naime, ostvarene su ukupne uštede u ovoj godini od

milijardu 168 mln. kuna, ali kako su istodobno povećani rashodi za 540 mln. kuna, rebalansirani Proračun nosi smanjenje rashoda za 628 mln. Budući da je već sada izvjesno da preko fondova neće biti realizirano 133 milijuna kuna, ukupne uštede procjenjuju se na 731 milijun. Nažalost, sve ono što se uštedjelo u Državnom proračunu morat će se potrošiti za podmirenje probijenih stavki u nekim fondovima (npr. troškovi u zdravstvu) - kaže Crkvenac.

Nastojeći opovrgnuti tvrdnje da novi fondovi - za razvoj i zapošljavanje te za regionalni razvitak - nisu uspjeli zaživjeti, ustvrdio je da su se oni potvrdili u praksi i da će im iduće godine biti rezervirana ista sredstva u proračunu kao i ove. Jedina je razlika u tome što su njihovi financijski planovi dosad bili priloženi proračunu, a ubuduće će biti sastavni dio tog dokumenta, kao razdjeli u okviru pojedinih ministarstava. Spomenuo je, među ostalim, da Fond za razvoj i zapošljavanje trenutno ima više od stotinu prijavljenih projekata iz gotovo svih županija. Od 61 obrađenog dokumenta 14 se već realizira u bankama. Značajno je to da je sa 63 mln. sredstava ta institucija uspjela aktivirati 154 mln. vlastitih sredstava županija i 325 mln. u bankama. Fond za regionalni razvitak je dobio potporu Cards programa za razradu metodologije i izradu nacionalne strategije regionalnog razvitka. Istodobno je raspisao i natječaj u svim županijama za određene projekte koji se mogu kandidirati za potpore. Po riječima dr. Crkvenca navedeni fondovi su ostvarili suradnju s nizom sličnih institucija u Europi, i u narednu godinu ulaze s velikim fondom projekata, ideja i istim iznosom sredstava kao i ove godine.

Stabilizirano stanje javnog duga

Spomenuo je, nadalje, da je u razdoblju od 99. do 2002. ukupni inozemni dug porastao sa 9,9 mln. na 13,2 mln. dolara (od toga dug države iznosi 5,8 mlrd. kuna). Činjenica je, kaže, da smo nakon povećanja zaduženja u 2000. godini, kad su se raščišćavali računi, uspjeli stabilizirati stanje duga. Važno je istaći i to da je gotovo 98 posto državnog duga prema inozemstvu pokriveno deviznim rezervama (kao i gotovo šestomjesečni uvoz) koje su vrlo važne za ocjenu likvidnosti i solventnosti države (prema mišljenju među-

narodnih institucija ona je vrlo dobra). Nema sumnje, kaže, da u narednom razdoblju moramo taj dug kontrolirati i smanjivati, ali u usporedbi s drugim tranzicijskim zemljama on nije zabrinjavajući (samo 5 od 13 navedenih zemalja ima manji relativni dug od Hrvatske). Dakako da će to smanjivanje zaduženosti imati oštre implikacije na Državni proračun i mogućnost potrošnje u zemlji, zaključio je Crkvenac.

Gotovo 98 posto državnog duga prema inozemstvu pokriveno je deviznim rezervama.

Po njegovim riječima Proračun je likvidan i solventan u svakom pogledu (država sve obveze izvršava na vrijeme) a narasli dug može se smanjivati jedino smanjenjem deficita opće države i središnjeg proračuna. U tu svrhu nastojat će se, kaže, smanjivati rashode, ali i povećavati prihode. Ovo posljednje može se postići boljom naplatom poreza i dugova državi, odnosno smanjenjem sive ekonomije (primjerice, već je utuženo 150 mln. kuna od koncesionara). Pored ostalog, Vlada će poraditi i na smanjivanju previsokih jamstava koja, uglavnom, moraju biti usmjerena na poljoprivredu, brodogradnju i turizam.

RADNA TIJELA

Mišljenja radnih tijela o predloženom dokumentu bila su podijeljena. Naime, većina odbora ga je podržala, dok je matični **Odbor za financije i državni proračun** sugerirao zastupnicima da ga ne prihvate u predloženom tekstu.

Predložene izmjene i dopune ovogodišnjeg Proračuna iznose manje od 1 posto proračunskih sredstava, pa ne mogu utjecati na gospodarske i ekonomske tokove u Republici Hrvatskoj.

Osnovna je zamjerka članova tog radnog tijela da su predloženim izmjenama Državnog proračuna praktički eliminirane kapitalne investicije, na račun čega su povećana

sredstva za subvencije i sanacije. U raspravi je, među ostalim, postavljeno pitanje kako se na kraju godine uspjelo uštedjeti na sredstvima za porodiljne naknade i opremu za novorođenčad 113,4 mln. kuna i nije li se moglo osigurati još sto milijuna kuna, čime bi se omogućilo vraćanje porodiljnih naknada na prijašnju razinu. Članove Odbora zanimalo je i zbog čega su smanjena (za oko 190 mln. kuna) planirana sredstva kojima je Republika Hrvatska trebala sudjelovati u Zajmu CEB-a za obnovu škola i za povratak prognanika i izbjeglica, te izdaci za invalidske i obiteljske mirovine u Ministarstvu hrvatskih branitelja iz Domovinskog rata (za 60 ml. kuna). Naglašeno je i to da država ne bi trebala štedjeti ni na sredstvima namijenjenim obnovi ureda državne uprave, jer bez opremljene i stručne uprave ne može se očekivati njeno bolje funkcioniranje.

Po mišljenju članova Odbora izvršene preraspodjele sredstava unutar Državnog proračuna ukazuju i na nedjelotvornost glomazne državne uprave. Primjerice, nisu ostvareni očekivani prihodi temeljem Zakona o naplati dospjelih a nenaplaćenih poreza, carina, doprinosa i državnih jamstava. Bez obzira a na složene postupke nagodbe, trebalo je realnije procijeniti prihode iz tog izvora, rečeno je u raspravi. Upozoreno je i na povećanje sredstava za plaćanje usluga platnog prometa (za 270 mln. kuna). Naime, podatak naveden u rebalansu Državnog proračuna za ovu godinu govori u prilog tvrdnji Odbora, da će troškovi platnog prometa po novome biti znatno veći od postojećih.

Na sjednici je, inače, pohvaljena odluka Vlade RH da ovaj dokument uputi u saborsku proceduru, iako je temeljem odredbe Zakona o izvršavanju Državnog proračuna RH za 2002. godinu mogla izvršiti preraspodjelu proračunskih sredstava u visini od 1 posto i bez rebalansa Državnog proračuna.

U svezi sređivanja javnih financija konstatirano je da Državna riznica još nije u potpunosti funkciji, iako je u njeno formiranje već utrošeno oko 10 mln. eura. Po mišljenju članova Odbora ni novoosnovani fondovi - za razvoj i zapošljavanje te za regionalni razvoj - nemaju gotovo nikakvu funkciju. Zbog toga bi - kažu - bilo bolje da su konkretni programi ostali u okviru pojedinih ministarstava, jer bi u tom slučaju već bili u fazi realizacije.

U Izvješću Odbora konstatira se, nadalje, da Vlada nije uspjela ostvariti planirane reforme što je, pored ostalog, prouzročilo i nedostatak sredstava za isplatu plaća (nedostajuća sredstva osiguravaju se ovim rebalansom). Iz tog razloga njegova je struktura nepovoljna, budući da se smanjuju investicije u korist tekuće potrošnje.

Spomenimo i upozorenje tog radnog tijela da bi trebalo preispitati i posvetiti veću pažnju proračunskoj stavci na kojoj su predviđeni prihodi od naknada za državne koncesije. Naime, od planiranih 441 milijun kuna, do 6. studenoga 2002. po toj osnovi uprihodovano je svega 114 mln. kuna. Izraženo je mišljenje da bi Vlada, prije revizije pretvorbe i privatizacije, trebala izraditi reviziju davanja državnih koncesija, posebno stoga što je u Državnom proračunu za 2003. godinu planiran još manji priljev sredstava iz tog izvora (svega 316 mln. kuna).

Budući da je gotovo na svim proračunskim stavkama došlo do odstupanja od odredbi Zakona o izvršavanju Državnog proračuna za 2002. godinu, u raspravi je konstatirano da je svrha predloženog Rebalansa, očito, ozakoniti nezakonito trošenje novca u Državnom proračunu. Spomenimo i zamjerku Vladi da u prezentiranim materijalima navodi različite podatke o iznosu BDP-a te da predlaže nove zakone kojima će uvesti dodatne poreze, iako je zbog neefikasne naplate izgubila oko 2 mlrd. kuna od poreza na dodanu vrijednost. Među ostalim, izraženo je mišljenje da predložene izmjene i dopune ovogodišnjeg Državnog proračuna, koje iznose manje od 1 posto proračunskih sredstava, treba podržati jer ne mogu utjecati na gospodarske i ekonomske tokove u Republici Hrvatskoj. Međutim, uzimajući u obzir ukupna proračunska sredstva za 2002. godinu, može se zaključiti da ovogodišnji Državni proračun nije imao razvojni karakter, kao što je najavljivano prilikom njegova donošenja. Naglašeno je, također, da rasprava o ovom dokumentu (trebala je biti provedena znatno ranije) može poslužiti kao kvalitetna priprema za raspravu u Državnom proračunu za 2003. godinu.

Među ostalim, postavljeno je pitanje zbog čega nisu osigurana sredstva za podmirenje duga Republike Hrvatske prema Republici Italiji temeljem

Rimskog sporazuma (najprije je bilo predviđeno da će se ove godine podmiriti dio te obveze, što je rebalansom anulirano). To ide u prilog zahtjevima za reviziju Rimskog sporazuma, što Republici Hrvatskoj ni u kom slučaju nije u interesu, upozoravaju članovi Odbora. Na sjednici tog radnog tijela čula se i konstatacija da je ukidanjem zaštitne kamate povećano porezno opterećenje gospodarstva (primjerice, kapitalno intenzivnim tvrtkama porez na dobit povećan je nekoliko puta). Izraženo je i mišljenje da zaštitna kamata koja se primjenjivala u sustavu obračuna poreza na dobit u Hrvatskoj nije bila pravedna, jer je samo jednom dijelu poduzetnika omogućavala da budu oslobođeni plaćanja tog poreza. S tim u svezi spomenuto je da zemlje Zapadne Europe (osim Austrije) ne poznaju kategoriju zaštitne kamate, ali se zato kod njih plaća porez na prihod od kamata.

Odbor za zakonodavstvo podupro je donošenje izmjena i dopuna Državnog proračuna Republike Hrvatske za 2002. godinu, kao i odluka o izmjenama i dopunama financijskih planova izvanproračunskih fondova. Nije se usprotivio ni prijedlogu predlagatelja da navedene izmjene i dopune stupe na snagu danom objave u "Narodnim novinama". **Odbor za gospodarstvo, razvoj i obnovu** podupro je predloženi Rebalans, s pratećim dokumentima, bez rasprave. Isto je učinio i **Odbor za rad, socijalnu politiku i zdravstvo**, uz konstataciju da je Državni proračun za 2002. godinu realno planiran (to potvrđuje ostvarenje prihoda tijekom proteklog razdoblja). Budući da je naplata doprinosa za zdravstveno i mirovinsko osiguranje, prihoda od dopunskog zdravstvenog osiguranja te doprinosa za zapošljavanje na razini planiranog, i obveze po toj osnovi su dosad realizirane u cijelosti, naglašava to radno tijelo. Naime, mirovine su isplaćivane bez kašnjenja i dodatnog zaduživanja, a podmireni su i dugovi bolnica (klinika županijskih bolnica i dr.) prema dobavljačima.

Predloženi dokumenti dobili su podršku i u **Odboru za lokalnu i područnu (regionalnu) samoupravu**. Sudionici u raspravi na sjednici tog radnog tijela zatražili su od predstavnika predlagatelja pojašnjenja o radu Fonda za regionalni razvoj i Fonda za razvoj i zapošljavanje te o aktiviranim jamstvima koje je dala

Vlada Republike Hrvatske (budući da su izdaci za tu namjenu predloženim rebalansom udvostručeni). Polazeći od nedavno iznesenih alarmantnih podataka o broju ovisnika u Hrvatskoj, **Odbor za obitelj, mladež i šport** je ocijenio neprihvatljivim predloženo smanjenje sredstava za realizaciju Programa nacionalne strategije suzbijanja zloupotrebe droga u Republici Hrvatskoj, u iznosu od 2 milijuna i 170 tisuća kuna. Istodobno je podupro povećanje iznosa kojim se osigurava rad Državnog zavoda za zaštitu obitelji, materinstva i mladeži, konkretno za doplatak za djecu, od 40 mln. kuna.

To radno tijelo založilo se i za povećanje iznosa predviđenog u Razdjelu Ministarstva prosvjete i športa za financiranje rada Hrvatskog olimpijskog odbora (32 na 45 milijuna kuna). U obrazloženju svog amandmanskog zahtjeva navodi da dodatna sredstva treba osigurati kako bi se omogućilo ostvarivanje planiranih programa HOO-a do kraja godine, uz napomenu da je u ovoj godini došlo do značajnog pada udjela proračunskih sredstava u ukupnim sredstvima Odbora.

RASPRAVA

Prije prelaska na raspravu više zastupnika javilo se za ispravke navoda uvodničara, dr. Mate Crkvenca.

Iz ministrova izlaganja proizlazi da u Hrvatskoj u zadnjih 20 godina nije bilo bolje stanje nego ove godine, iako svaki dan sve više ljudi ostaje bez posla, negodovao je **Ljubo Česić-Rojs (HDZ)**. Naprotiv, u Hrvatskoj u zadnjih sto godina nikada nije bilo tako loše kao danas ("možda je ministar mislio na nizozemsku kompaniju koja je vlasnik Viktora Lenca u kojem i on i premijer i potpredsjednik Vlade Linić navodno imaju 15 posto dionica"). **Ivan Šuker (HDZ)** ustvrdio je da se ne radi o uštedama ako određeni projekti, koji su bili predviđeni prilikom donošenja proračuna, zbog raznoraznih objektivnih i subjektivnih razloga nisu realizirani. I dr. **Jure Radić (HDZ)** je mišljenja da nije riječ ni o kakvim uštedama već o neizvršavanju dijela obveza države prema Hrvatskim željeznicama (koje će zbog toga završiti ovu godinu s gubitkom od najmanje 250 mln. kuna) ili

hrvatskim braniteljima (to se odnosi na 50 mln. kuna koje su trebale biti usmjerene za stambene kredite).

Dr. **Crkvenac** je pojasnio da je u svom uvodnom izlaganju samo iznosio činjenice i da nije ulazio u ocjene. Naime, Hrvatski zavod za zapošljavanje je obznanio da već sedmi mjesec nezaposlenost ne raste, nego se smanjuje, i da se to događa prvi put u zadnjih 20 godina. U nastavku je odlučno opovrgnuo tvrdnje da on, ili bilo tko iz Vlade ima nekakve dionice, a kamoli 15 posto dionica u "Viktoru Lencu".

Točno je, kaže, da su proračunski rashodi smanjeni dijelom zbog toga što su otpali neki projekti, ali ima i znatnih ušteda na materijalnim troškovima (preko 130 mln.), intelektualnim uslugama i raznim drugim nerazvrstanim uslugama, zatim na kamatama prema inozemstvu (zahvaljujući povoljnoj situaciji u zemlji, i s inflacijom i s intervalutarnim tečajevima) uštedama na otplati inozemnih dugova, itd.

U nastavku su govorili izjavitelji nadležnih radnih tijela. **Jadranko Mijalić** informirao je zastupnike o stavovima Odbora za financije i državnih proračun, a **Dragica Zgrebec** o stajalištima Odbora za gospodarstvo i obnovu. U ime **Odbora za obitelj, mladež i šport** govorila je **Dubravka Šuica**, a u ime Odbora za lokalnu i područnu samoupravu mr. **Marin Jurjević**.

Najveći problem - visoka nezaposlenost

Iz makroekonomskih pokazatelja o kojima je govorio ministar vidljivo je da se mnoge stvari na koje je Klub zastupnika HDZ-a upozoravao prilikom donošenja ovogodišnjeg Proračuna nisu promijenile nabolje, nego su čak lošije nego početkom godine, konstatirao je njihov glasnogovornik **Ivan Šuker**. Najveći problem ove Vlade je - kaže - vrlo visoka nezaposlenost, bez obzira na tvrdnje da se u zadnjih 7 mjeseci bilježi njen lagani pad (to nije vidljivo na prihodovnoj strani proračuna). Spomenuo je, nadalje, premali gospodarski rast i višegodišnju stagnaciju izvoza. Naime, već pet, šest godina izvoz nam je na nivou 4 do 4,2 milijarde kuna dok istodobno uvoz raste (od 7 mlrd dostigao je već oko 9,5 mlrd). Dok ne povećamo izvoz ne možemo govoriti o nekom značajnijem smanjenju nezaposlenosti, većem ekonomskom rastu i gospodarskom oporavku, kaže Šuker.

Zastupnici HDZ-a prigovaraju i relativno visokom deficitu proračuna, pogotovo ima li se u vidu konsolidirana bilanca (samo deficit izvanproračunskih fondova iznosi 3,2 mlrd kuna). Napominje da se ove godine država, zajedno s Hrvatskim autocestama, zadužila za oko 15 mlrd kuna. Po riječima zastupnika državni dug je, u odnosu na prošlu godinu, narastao za 4 mlrd, tako da ukupno

Najveći problem ove Vlade je vrlo visoka nezaposlenost, zatim premali gospodarski rast i višegodišnja stagnacija izvoza.

zaduženje države u ovom trenutku iznosi oko 70-ak milijardi, bez Hrvatskih autocesta (99. godine iznosilo je 46 ili 48 mlrd). Nije istina, kaže, da se na nova zaduženja išlo samo zbog vraćanja ranijih dugova, budući da je za tu namjenu usmjereno svega 4,1 mlrd kuna. Zanima ga i kako Vlada i nadležna ministarstva misle riješiti najveći problem hrvatskih državnih financija - minus izvanproračunskih fondova (mirovin-skog i zdravstvenog) koji dostiže 13,5 do 14 mlrd.

Neiskorištene mogućnosti kod koncesija i drugih izvora prihoda

Evidentno je, kaže, da glavninu prihoda državnog proračuna (oko 85 posto) čine PDV, trošarine i carine, iako postoje neiskorištene mogućnosti kod koncesija i drugih izvora prihoda. Naime, brojna prirodna bogatstva ove države troše se nekontrolirano, tako da, primjerice, sredstva od eksploatacije mineralnih sirovina (šljunka, pijeska i kamena) umjesto u lokalnim proračunima nerijetko završavaju u privatnim džepovima.

Po mišljenju zastupnika HDZ-a na rebalans Proračuna ide se ili zbog toga što nisu izvršene neophodne reforme koje su bile obećane, ili zbog lošeg planiranja. Kako je moguće da su stručnjaci u Ministarstvu financija za nekoliko stotina milijuna kuna premašili stavku za plaće u školstvu, znanosti, MUP-u i zdravstvu, pita se dalje Šuker. Velika enigma su - kaže - i nepokrivene obveze u zdravstvu za županijske bolnice (riječ je o milijardu

kuna). Zanima ga i što je s milijardu i 300 mln. kuna minusa u hrvatskom zdravstvu.

Brojna prirodna bogatstva ove države troše se nekontrolirano, a sredstva, umjesto u lokalnim proračunima, nerijetko završavaju u privatnim džepovima.

Spomenuo je, među ostalim, da je kvazifiskalnim subvencijama, odnosno povećanjem neoporezivog dijela dohotka na 3 tisuće 850 kuna, jedinicama lokalne samouprave na područjima od posebne državne skrbi napravljena "medvjeda usluga". Naime, u lipnju i srpnju, kad je uslijedila obrada poreznih prijava, većina tih jedinica bila je blokirana. Uostalom, kome vrijedi olakšica za 3 tisuće i 850 kuna, kad je prosječna plaća na tim područjima čak ispod 2 tisuće kuna, pita zastupnik. Po njegovom mišljenju uopće nije trebalo čekati rebalans Proračuna, odnosno izmjenu Zakona o izvršenju Državnog proračuna, nego promptno uputiti nedostajuća sredstva spomenutim lokalnim jedinicama.

Smanjenje nekih stavki pogađa socijalno ugrožene

Negodovao je, nadalje, zbog smanjenja nekoliko stavki u proračunu koje izravno pogađaju najugroženije skupine stanovništva u Hrvatskoj. Riječ je, kaže, o smanjenju naknade za poroditelj i opreme za novorođenčad od 113 mln. 400 tisuća kuna, zatim sredstava za obnovu škola planiranih u okviru Ministarstva javnih radova (za 75 mln. kuna), te svote predviđene za realizaciju programa povratka izbjeglica i prognanih (za 114 mln. kuna). Usprotivio se i smanjenju stavke na kojoj su rezervirana sredstva za borbu protiv droge.

Rebalansom se predviđaju subvencije, poticaji i raznorazni drugi troškovi, nauštrb kapitalnih investicija.

Iz predloženog je vidljivo, kaže, da se rebalansom predviđaju subvencije, poticaji i raznorazni drugi troškovi nauštrb kapitalnih investicija. Suge-

rirao je, također, da se na prihodovnoj strani proračuna posveti više pažnje prihodima od koncesija i od trošarina. Prenio je i prigovor svojih stranačkih kolega da je u posljednje dvije i pol godine zabilježena hiperinflacija izdanih jamstava. Zanima ga po kojim su kriterijima dobivale jamstva privatne firme, među kojima su bile i one čiji su vlasnici pojedini saborski zastupnici. Usporedbe radi, spomenuo je da je HDZ-ovska Vlada davala jamstvo isključivo za poljoprivredu, turizam i brodogradnju, ali niti jednoj privatnoj firmi. Na kraju je izjavio da Klub zastupnika HDZ-a ne može podržati ovakav Rebalans, jer smatra da bi morao biti daleko kvalitetniji i da ga je trebalo ranije uputiti u proceduru.

Nije točno, kaže **Dragutin Vukušić (SDP)**, da bivša vlast nije izdala ni jedno jamstvo nekoj privatnoj firmi. U prilog tome spomenuo je da je 99. godine izdano jamstvo za oko 13 mln. DEM privatnoj tvrtki "Rubik" iz Vukovara, odnosno Borova, koja je radila gume za reciklažu. Ta je tvrtka otišla u stečaj a hrvatska Vlada, odnosno Ministarstvo financija, platilo je jamstvo.

Dospjele obveze podmiruju se s novim zaduženjem

Po riječima **Damira Kajina**, glasnogovornika Kluba zastupnika IDS-a, još na početku godine znalo se da neće ići bez rebalansa Proračuna (radi se više o tehničkom, nego o političkom dokumentu). Bilo bi dobro, kaže, da i Proračun za 2003. ne povisujemo, nego da ga zadržimo u veličinama rebalansiranog Proračuna za 2002. te da napokon ispunimo predizborno obećanje o smanjenju PDV-a za 3 ili 4 posto. Bude li bruto društveni proizvod doista rastao stopom od 4 do 4,5 posto, znači da ima prostora i za smanjenje ili uvođenje više stopa PDV-a.

Zastupnici IDS-a, inače, pozitivno ocjenjuju činjenicu da su primici od zaduživanja ove godine bili manji nego što je planirano, ali upozoravaju na to da bi se za koju godinu lako moglo dogoditi da sve svoje prioritete usmjerimo upravo na aktivnost vraćanja duga. Naime, Europska unija nas još dugo neće željeti u svom okrilju, izvoz je sve manji, uvoz sve veći, a javna potrošnja enormna. S druge strane, jasno je da bez novog zaduživanja ne može biti nikakvog

razvoja. Po riječima zastupnika "naslijeđeni" jugoslavenski dug iznosio je 92. godine 2,7 mlrd. USD, HDZ-ova vlast se u desetogodišnjem razdoblju zadužila za oko 1,5 mlrd. USD, dok je 3. siječanjaska vlast zadužila zemlju za dodatnih 1,7 mlrd.

Dospjele obveze pokrivaju se novim zaduženjem, umjesto proračunskom štednjom.

USD. Nažalost, istodobno raste i unutarnji dug (u prosincu 99. iznosio je 16,7 mlrd. kuna a u lipnju 2002. dostigao 26,9 mlrd. kuna). U međuvremenu je, kaže, trebalo podmiriti 10 mlrd. kuna obveza nastalih do 31.12.99. koje, doduše, nisu sve odmah dospjele. Međutim, sve se to radilo novim zaduženjem a ne proračunskom štednjom. Stoga je najveća zamjerka zastupnika IDS-a da je ovogodišnji Proračun veći od prošlogodišnjeg, što nije u skladu s predizbornim obećanjima. Ipak treba priznati, kaže, da gospodarstvo ove godine zasigurno lakše diše nego lani (zahvaljujući Vladinim mjerama nelikvidnost je gotovo riješena), te da mu je lani bilo bolje nego preklani. Međutim, unatoč rastu gospodarskih parametara, građani danas teže žive.

Reforme ne daju očekivane rezultate

Što se tiče ovog Rebalansa, Vlada doista nije imala kuda, pogotovo ima li se u vidu veliki deficit u Hrvatskom zavodu za zdravstveno osiguranje (stavka zaduživanja povećana je za 820 mln. kuna), Mirovinskom fondu te novim parafiskalnim fondovima (za razvoj i zapošljavanje te za regionalni razvoj) koji još nisu zaživjeli. Na osnovi toga može se zaključiti da zdravstvena i mirovinska reforma ne daju očekivane rezultate, a spomenute parafiskalne fondove treba "vratiti" u Proračun, kako zbog kontrole, tako i zbog realnijeg planiranja i stvarne svrhe koju se želi postići tim enormnim sredstvima.

Uštede u Ministarstvu financija možemo zahvaliti, među ostalim, činjenici da je kuna bila stabilna spram eura, dok je dolar devalvirao, kaže zastupnik. Osim toga, sindikatima je pošlo za rukom povećati plaće za 4 do 5 posto, što je dobro. Nema sumnje, međutim, da će politika plaća zasigurno obilježiti čitavu 2003.

godinu, budući da djelatnici, prije svega u javnim službama, i dalje nisu zadovoljni svojim primanjima, prognozira Kajin.

Neshvatljivo je da se, unatoč brojnim problemima u gospodarstvu, smanjuju planirana sredstva za rad Ministarstva gospodarstva, kao i izdaci za poticanje izvoza.

Po ocjeni zastupnika IDS-a predloženi Rebalans je korektno izrađen i pregledan. Neshvatljivo je, međutim, da se u godini u kojoj se suočavamo s takvim problemima u gospodarstvu (Željezara Sisak i barem dva brodogradilišta su u predstečajnom stanju) smanjuju planirana sredstva za rad Ministarstva gospodarstva (sa 402 na 324 mln. kuna), kao i izdaci za poticanje izvoza (sa 7,6 na 4 mln. kuna) - kaže Kajin. Apelira, stoga, da se tim sustavima na neki način pomogne. Smatra da bi što prije trebalo krenuti u daljnju privatizaciju, barem Željezare, jer je gotovo svaki zaposleni u Sisku na neki način vezan uz tu tvrtku (kao i oni u Rijeci za brodogradilišta).

Što se, pak, tiče prihoda od privatizacije, drži da Hrvatska u dogledno vrijeme baš neće moći birati uvjete. Naime, kako nam je krenulo zasigurno nećemo uspjati privući strane partnere ni investitore, niti će država moći voditi pojedina velika poduzeća.

Opovrgavajući njegove tvrdnje dr. **Anto Kovačević** je konstatirao da EU želi Hrvatsku, ali pod uvjetom da pleše po njenim notama, pristaje na sve ucjene i bude poslušna (među ostalim, trebala bi izručiti Bobetka i Gotovinu).

Državne financije pod potpunom kontrolom

Goranko Fižulić izjavio je da Klub zastupnika LIBRE podržava predložene izmjene i dopune Državnog proračuna. Konstatirao je da Prijedlog rebalansa pokazuje da su državne financije pod potpunom kontrolom. Naime, zahvaljujući politici hrvatske Vlade i dalje se održava makroekonomska stabilnost, što omogućava gospodarski rast. Činjenica je, kaže, da gospodarstvo svake

godine ostvaruje sve bolje rezultate i taj trend ohrabruje. Ne može se osporiti ni to da hrvatsko gospodarstvo ostvaruje bolje rezultate nego većina zemalja koje će 2004. ući u EU (zaostajemo jedino u izvozu i na području zapošljavanja). Posve je sigurno da će 2004. na 30 km od zgrade Hrvatskog sabora biti granica EU i tu šansu treba iskoristiti, kaže zastupnik. Jednostavno prestanimo uzimati onima koji imaju ili koji stvaraju i davati onima koji to ne mogu. Dakako, za to treba dovoljno političke hrabrosti, bit će potrebna i neka prijelazna rješenja, ali to je jedini način da se postigne konkurentnost hrvatskog gospodarstva. Po riječima zastupnika naš izvoz se ne može povećati na temelju postojećih proizvoda, a novi mogu nastati ili poduzetničkim inicijativama hrvatskih građana ili inozemnim investicijama. Sva nova radna mjesta u proteklih 12 godina otvorena su u novostvorenim malim, srednjim a danas možda i velikim poduzećima, podsjeća zastupnik (a niti jedno u pretvorenom i privatiziranom velikom gospodarstvu). Primjera radi, spomeo je tvrtku IMAGE HADAD koja je otvorila svoju prvu trgovinu na Beverly Hillisu u Los Angelesu. Ta tvrtka nije čekala promjenu tečaja kune da se probije na zahtjevno strano tržište, napominje zastupnik (Zašto to nije učinio Varteks?)

Poreznim rasterećenjem do konkurentnog gospodarstva

Želimo li konkurentno hrvatsko gospodarstvo smanjimo mu poreze i doprinose (u prvom redu porez na dobit te porez i doprinose na plaće). To će zasigurno unaprijediti izvoz više nego novčani poticaji u iznosu od 7 ili 4 mln. kuna, zaključuje Fižulić. U prilog tome navodi da su ostali troškovi u Hrvatskoj danas uglavnom na nivou onih u drugim tranzicijskim, pa i razvijenim zemljama. Kamatne stope praktički ne mogu pasti niže, likvidnost je kao problem riješena, troškovi energenata su još uvijek ispod europskog prosjeka. Da bi se smanjio deficit u zdravstvenom i mirovinskom fondu treba ustrajati na provođenju reformi, a one ne mogu biti uspješne ako u Hrvatskoj napokon ne stasa tržište kapitala. U svakom slučaju, u Proračunu za iduću godinu valja povećati sredstva za financiranje znanosti, obrazovanja, športa i kulture, zaključio je na kraju.

Mrvoje Vojvoda (HDZ) nije se složio s ministrovom tvrdnjom da je ova godina za gospodarstvo bila uspješnija od prethodne, itd. Svoje stajalište potkrijepio je podatkom da je indeks koji govori o stabilnosti pojedinih vlada pao za dva poena i srozao nas na samo dno tranzicijskih zemalja. Podsjetio je na činjenicu da je ukupan javni dug narastao na više od 13 mlrd. dolara, što znači da je svaki Hrvat danas zadužen više od 3000 dolara, dok je izvoz u EU u padu (sa 0,36 na 0,19 posto), nezaposlenost je velika, itd. Već smo se navikli na to da će se uvijek naći igrači, pa i u ovom Saboru, koji će za sve okriviti nasljeđe iz vremena HDZ-a, konstatirao je zastupnik.

Želimo li konkurentno hrvatsko gospodarstvo smanjimo mu poreze i doprinose, odnosno davanja na plaće.

Obrativši se zastupniku Fižuliću, **Ivan Šuker** je rekao: "Bilo bi divno da ste u dvije godine svog mandata kao ministar gospodarstva, ostvarili barem jedan promil od ovoga što ste naveli u svom ekspezu. Primijetio je, nadalje, da smanjenje poreza nije preduvjet za investicije, o čemu, kaže, najbolje svjedoči porezni zakon iz srpnja 2000. Naime, Fižulićev nasljednik gospodin Jurčić izjavio je da je zahvaljujući "fenomenalnim" oslobođenjima bilo svega 7 investicija u Hrvatsku. S druge strane, ministar Crkvenac stalno priča o tome da je izvršio porezno rasterećenje gospodarstva.

Petar Žitnik (HSS) je sa žaljenjem konstatirao da bivši ministar gospodarstva pokazuje totalno neznanje o tekstilcima u Hrvatskoj. Napomenuo je da je "Varteks" jedna od najjačih tekstilnih firmi u Europi koja više od 60 posto svojih proizvoda izvozi na konvertibilno tržište. Nažalost, zbog tečaja kune na tome gubi, ali još uvijek uspješno posluje. Ni **Marijana Petir (HSS)** nije se složila s Fižulićevom tvrdnjom da hrvatska tekstilna industrija ne izvozi, jer čeka promjenu tečaja kune. Kao pozitivan primjer spomenula je firmu Sportska odjeća "Novska", sa 280 zaposlenih, koja radi isključivo za izvoz. Dakako, u poslovanju joj smeta to što je opterećena Gucićevim kreditom od milijun i pol maraka.

Umjesto za razvoj posuđuje se za tekuće poslovanje

Po ocjeni Kluba zastupnika HSS-a, kaže njihov predstavnik **Luka Roić**, predložene izmjene su najvećim dijelom rezultat realizacije zakonskih obveza za nadoknadu plaća i materijalnih davanja u prosvjeti, znanosti, zdravstvu i sličnim službama koje zadnjih nekoliko godina zaostaju u primanjima (srednjoškolske ustanove čak za 27 do 37 posto). Naime, posljedica su sklopljenih kolektivnih ugovora na temelju kojih su povećani izdaci za plaće i ostali rashodi za zaposlene, doprinosi na plaće, kao i naknade za prijevoz na posao i s posla. U nastavku se osvrnuo na neke pozitivne rezultate ekonomske politike za proteklo razdoblje, o kojima je već bilo riječi. Spomenuo je, među ostalim, da je Hrvatska dobila i pozitivnu ocjenu međunarodnih financijskih i ekonomskih institucija za provedbu mjera u okviru trogodišnjeg gospodarskog programa, na području strukturnih prilagodbi, fiskalnih i gospodarskih socijalnih reformi.

Neprihvatljivo je da se posuđena sredstva uglavnom troše za tekuće poslovanje a ne za razvoj.

Kao probleme na koje ni dandanas nema pravih odgovora posebno je apostrofirao nezaposlenost i sporo provođenje reformi, nedostatak novih proizvoda, osobito izvoznih i njihovu nedovoljnu konkurentnost, nedovoljno uspješnu upravu i pravosuđe, itd. Problematičan je - kaže - i podatak o relativnom povećavanju zaduženosti (relativnom zato jer stopa pada) budući da se posuđena sredstva uglavnom troše za tekuće poslovanje a ne za razvoj. Zbog toga treba vrlo oprezno ulaziti u nova zaduživanja, napominje zastupnik. Novac se mora ulagati u nova radna mjesta, jer bez veće zaposlenosti ne možemo biti u potpunosti zadovoljni ovakvim dosadašnjim gospodarskim trendom.

Kako reče, treba učiniti sve da stvorimo povoljne uvjete za tržišno gospodarstvo, u prvom redu pravno okruženje koje će biti interesantno svima, pa i inozemnim ulagačima. Samo rad i ulaganja u proizvodne djelatnosti ispravan su put i jamstvo da bi oporavak mogao biti trajan, naglašava zastupnik.

Predloženi Rebalans je, inače, po ocjeni zastupnika HSS-a logičan i dobit će njihovu podršku, rekao je Roić.

Nema razloga za zadovoljstvo

Zanimljiva je praksa, kaže **Tonči Tadić**, glasnogovornik Kluba zastupnika HSP-HKDU-a, da se o rebalansu raspravlja samo dan uoči rasprave o Proračunu za iduću godinu. U svakom slučaju, previše je spektakularno najavljena ušteda od čak 0,6 mlrd. kuna na ukupni proračun koji teži 81 mlrd. kuna (državna blagajna je iz godine u godinu sve veća). Zastupnike HSP-a i HKDU-a posebno iznenađuju pojedine stavke unutar

Zabrinjava činjenica da se krešu ionako nedostatna sredstva za suzbijanje droga.

ovih ušteda, odnosno preraspodjele sredstava u državnoj blagajni. Primjerice, u okviru Ministarstva znanosti i tehnologije predviđeno je povećanje od 124 mln. za plaće u visokom školstvu, dok se sredstva za znanstveno-istraživačku djelatnost povećavaju samo za 8 mln. kuna. Istodobno se smanjuje stavka na kojoj su planirana sredstva za tehnološka istraživanja (za 3 mln. kuna).

Smanjenje sredstava Ministarstvu zdravstva za 1,8 mln. kuna naizgled nije tako veliko, ali zabrinjava činjenica da se krešu ionako nedostatna sredstva za suzbijanje droga. Za tu namjenu je predviđen 100 puta manji iznos od onoga koji narko business ubere u Republici Hrvatskoj od crnog tržišta droge, negoduje zastupnik. Paradoksalno je i to da u okviru velikog proračuna Ministarstva poljoprivrede sredstva za poticaje rastu za svega 18 mln. kuna. Smanjuje se i svota predviđena za obnovu šuma (za 22,3 mln. kuna) i to u zemlji kojom svake godine haraju požari. Nadalje, u razdjelu Ministarstva za europske integracije neopravdano se smanjuju i izdaci za prevođenje, unatoč potrebi prevođenja opsežne regulative na službene europske jezike i obrnuto. Isto vrijedi i za smanjenje sredstava u MORH-u za Hrvatsko ratno zrakoplovstvo, kao i izdataka za modernizaciju pruga, izgradnju i proširenje zrakoplovnih pista na otocima te za izgradnju brodova u domaćim brodogradilištima (u stavkama Ministarstva pomorstva, prometa i veza).

Silne uštede s kojima se ministar financija hvali ne bi nas smjele radovati jer se, zapravo, radi o neispunjenju pretpostavki za bitno poboljšanje životnog standarda cijelog niza ugroženih skupina - od onih koji su očekivali da im se obnove škole, do hrvatskih ratnih vojnih invalida koji su se nadali da će im se riješiti stambeni status, itd.

Zabrinjava rast vanjskog duga i uvoza

U nastavku je upozorio na negativne trendove koji se mogu uočiti kod ovog rebalansa. Riječ je, u prvom redu, o negativnoj platnoj bilanci u razmjeni s inozemstvom i to od početka 97. Naš minus se, kaže, ubrzava ulaskom Hrvatske u Svjetsku trgovinsku organizaciju, i dodatno produbljuje sklapanjem Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju te Sporazuma o slobodnoj trgovini s cijelim nizom država.

Društveni proizvod doista raste, ali na uvozu i na trgovini, a ne na proizvodnji i izvozu.

Društveni proizvod doista raste, ali na uvozu i na trgovini, a ne na proizvodnji i izvozu. Zemlja veličine Hrvatske može opstati samo ako izvozi, a ne ako svoju budućnost temelji na pretvaranju u ogromni duty free shop, napominje Tadić. Upozorava i na činjenicu da je naš vanjski dug već dosegao 13 mlrd. dolara. Kako reče, njegove stranačke kolege posebno je pogodila rečenica u Izvješću o izvršenju Državnog proračuna u "uspješnom" zaduživanju države. Istina je, kaže, da se Hrvatska "uspješno" zadužila emisijom euro-obveznica i samuraj obveznica u iznosu od 6,27 mlrd. kuna. Iako je dio tog novca potrošen na mirovinsku reformu, rast vanjskog duga doista zabrinjava, pogotovo ima li se u vidu i veliki rast uvoza (o tome Vlada mora povesti računa pri izradi Proračuna za iduću godinu).

U HSP-u posebno upozoravaju i na pad prihoda od poreza na dohodak za 17 posto (u odnosu na 2000. godinu). Doduše, na to je jednim dijelom utjecalo pojeftinjenje cijene rada, ali zasigurno i povećanje broja nezaposlenih. Kako reče, haespeovci se zalažu za to da se osobni odbitak kod

obračunavanja poreza izjednači s minimalnom plaćom, te da se umjesto tri uvede pet stopa poreza na dohodak. U tom bi slučaju prihod od tog poreza možda bio i nešto manji, ali bismo doista imali jeftiniju radnu snagu.

Upozoravaju, među ostalim, i na streloviti rast poreza na dobit. Smatraju da to nije posljedica povećane gospodarske aktivnosti već stanovitog harača na hrvatske poduzetnike, koji je posebno povećan ukidanjem zaštitne kamate. S tim u svezi Tadić je podsjetio na činjenicu da su njegovi stranački kolege još prije dvije godine, prilikom donošenja Zakona o porezu na dobit, podnijeli 20 amandmana u ime Hrvatske udruge poslodavaca. Međutim, niti jedan od tih amandmana tada nije usvojen, a sada je vidljivo da je taj porez ipak bio preoštro razrezan.

Na kraju se osvrnuo na rad novih, izvanproračunskih fondova, konstatacijom da, po njihovu sudu, oni služe isključivo za prelijevanje sredstava. Naime, proračun puni fond koji onda financira pojedine proračunske razdjele. To znači da se iza zaduživanja fonda skrivaju zaduženja samog proračuna, a kroz povećanje njegovih sredstava rast Državnog proračuna. Neprihvatljivo je, kaže Tadić, da se glavnina sredstava Fonda za razvoj i zapošljavanje troši na centre za socijalnu skrb, izgradnju sudova, uređenje poslovnih zgrada Ministarstva kulture te na financiranje umirovljeničkih domova. Umjesto da se bavi nekim razvojnim projektima, taj fond smanjuje izdvajanja za Zakladu za znanost.

Novoosnovani izvanproračunski fondovi služe isključivo za prelijevanje sredstava, jer se iza njihova zaduživanja skrivaju zaduženja Proračuna.

Konstatirao je, među ostalim, da su tek nakon pojave katastrofalnih poplava u susjednim zemljama u proračunu Hrvatskih voda osigurana sredstva za zaštitu od poplava, u iznosu od 33 mln. kuna. Sve u svemu, nema razloga za zadovoljstvo, nego se s velikom zabrinutošću moramo pripremati za raspravu o proračunu za iduću godinu, zaključio je Tadić.

Nenad Stazić (SDP) ispravio je kao netočnu tvrdnju predgovornika da nema osobite koristi za radnike

smanjenjem poreza na dohodak. To će smanjenje direktno utjecati na prosječnu neto plaću, objasnio je.

Znatna odstupanja

Vesna Škare-Ožbolt (DC) naglasila je na početku svog javljanja, a u ime Kluba zastupnika DC-a, da će ovaj Klub glasovati protiv predloženih izmjena i dopuna Državnog proračuna za 2002. godinu. Razloga za to ima više no najvažniji su što nema podataka o ostvarivanju većine stavaka iz proračuna (a i netočni su) te da u usporedbi s ostvarivanjem za prvu polovicu ove godine rebalansirane veličine znatno odstupaju od procjene mogućih izvršenja.

Podaci ukazuju da Vlada ustvari najuspješnije provodi restrikciju u državnoj potrošnji, a one, koliko god bile nužne, ne mogu biti temelj razvoja Hrvatske i njenog gospodarstva.

Ovaj Klub zastupnika ne podržava predložene izmjene i dopune Proračuna jer ne podržava ni politiku Vlade koja se provodi a proizlazi iz podataka rebalansiranog Proračuna za 2002. godinu. Naime, podaci ukazuju da Vlada ustvari najuspješnije provodi restrikciju u državnoj potrošnji, a one, koliko god bile nužne, ne mogu biti temelj razvoja Hrvatske i njenog gospodarstva. Ovaj je Klub zastupnika već puno puta isticao da je bitno odabrati prave prioritete kojima će se i kroz državnu potrošnju potaknuti gospodarska aktivnost i stvoriti nova struktura u gospodarstvu kako bi se mogli pokrivati posebni transferi u socijalni i socijalne skrbi.

I pored ocjene Ministarstva financija o zadovoljavajućoj visini hrvatskoga inozemnog i domaćeg javnog duga prema podacima proizlazi da iznos tih izdataka dostiže deset posto ukupnog rashoda Državnog proračuna i premašuje izdatke za transfere u gospodarstvu, za subvencije i tekuće potpore te zbrojno za izdatke za dječji doplatak, za porodiljne naknade i za nezaposlene, rekla je među ostalim zastupnica komentirajući u nastavku smanjenje rashoda (investicijska ulaganja - u Ministarstvu gospodarstva uštede od 67 milijuna kuna

odnose se na izdatke za nabavu strateških sirovina).

Problem svih problema u Hrvatskoj je visoka nezaposlenost i država mora stvarati gospodarsko okruženje koje će stimulirati novo zapošljavanje. Malo gospodarstvo, koje je praktički najpropulzivnije s najvećim mogućnostima novog zapošljavanja ipak je, kao što se vidi iz podataka, na rubu interesa kad je riječ o mjerama poticaja, zaključila je zastupnica. Upozorila je da je još veći problem izvršenje projekata koji bi se trebali financirati iz privatizacijskih prihoda. Jer, ovi potonji smanjeni su za 93 milijuna kuna ali i nadalje ostaje upitno i neizvjesno njihovo izvršenje, a i djelovanje ovih navodnorazvojnih fondova po ocjeni stručnjaka, a sada i po ocjeni Vlade, je ustvari potpuni promašaj.

Klub zastupnika DC-a suprotstavljao se a i dalje se suprotstavlja da se razvoj, posebno malog gospodarstva, temelji u glavnini svojih prihoda na privatizacijskim prihodima. Jer, mi posebnu pažnju poklanjamo razvoju malog gospodarstva i poticanju izvoza, rekla je zastupnica, upozoravajući da su smanjeni izdaci za poticanje izvoza za 3,6 milijuna kuna.

Osvrnula se i na prihodovnu stranu rebalansa i zaključila da nema promjena iako je u prvom polugodištu u izvršenju Proračuna bilo značajnih odstupanja od plana. Najveći je podbačaj iskazan u prihodima od trošarina na duhan, pivo i alkohol te u doprinosima za mirovinsko i zdravstveno osiguranje. O visini ostalih prihoda u rebalansu teško je dati ocjenu bez podataka o njihovom dosadašnjem ostvarenju, međutim, s obzirom na to da porast fizičkog opsega industrijske proizvodnje ne prati povećano planiranje prihoda iz poreza na dobit proizlazi da je uz sniženje stope zbog ukidanja zaštitne kamate došlo do većeg poreznog opterećenja gospodarstva, rekla je, među ostalim zastupnica ponovivši na kraju da će ovaj Klub zastupnika biti protiv predloženih izmjena i dopuna Proračuna.

Proračun podložan promjenama

Klub zastupnika SDP-a želi prije svega pohvaliti namjeru Vlade i Ministarstva financija da se ova rasprava uopće vodi o rebalansu jer je Vlada mogla iskoristiti svoje pravo iz Zakona o izvršenju Državnog

proračuna i izvršiti preraspodjelu određenih prihoda, rekao je **Tonči Žuvela (SDP)** govoreći u ime tog Kluba zastupnika. Proračun je čvrst dogovor, moglo bi se reći zakon u trošenju proračunskih sredstava, donosi ga Sabor i treba ga poštovati međutim, mora se i prihvatiti da je on posljedica procjena s jedne strane i realnog stanja društva s druge strane, prvenstveno kad je riječ o gospodarstvu. Utoliko je proračun podložan promjenama i to se eto sada radi, rekao je. U Hrvatskoj se danas odvijaju dinamični i zahtjevni procesi, često se donose nepopularne mjere u državnoj upravi i ministarstvima, školstvu, zdravstvu itd., koje su na neki način narušile prije uspostavljenu proračunsku ravnotežu. Posljedica je to i ukupne situacije u društvu koju karakteriziraju visoki standardi i zahtjevi življenja i niska razina društvenog bruto proizvoda za taj očekivani standard, zatim zahtjevi za razvoj, brigu za socijalno najugroženije kategorije građana itd.

Bruto društveni proizvod u Hrvatskoj raste već sedmo polugodište a rastu i devizne rezerve, kamatne stope su na donedavno nezamislivo niskoj razini, turizam se polako ali sigurno oporavlja, promet u trgovini na malo raste, te, među ostalim, tečaj je stabilan i inflacija je niska a bilježi se i (stidljivo) uzastopno smanjenje broja nezaposlenih.

S obzirom na mišljenja u raspravi o (ne)prihvatanju rebalansa i o okruženju u kakvom se ostvaruje Proračun zastupnik je još jednom ponovio u ime Kluba zastupnika SDP-a određene podatke. Bruto društveni proizvod u Hrvatskoj raste već sedmo polugodište a rastu i devizne rezerve, kamatne stope su na donedavno nezamislivo niskoj razini, turizam se polako ali sigurno oporavlja, promet u trgovini na malo raste, te, među ostalim, tečaj je stabilan i inflacija je niska a bilježi se i (stidljivo) uzastopno smanjenje broja nezaposlenih. Pokrenuti su veliki infrastrukturni projekti poput autoceste Zagreb-Split koja postaje stvarnost upravo zahvaljujući ovoj Vladi, rekao je, među ostalim.

Ovaj Klub zastupnika drži da nije bila riječ o namjeri da se nekom od proračunskih korisnika oduzme dio sredstava već da se sredstva, za koje je sada izvjesno da ih neki korisnici ne bi mogli iskoristiti do kraja godine, prebace tamo gdje nedostaju. Smanjuje se i prvobitni plan rashoda Proračuna za 628 milijuna kuna i iznosi 81,254 milijarde a ako se izmjene Proračuna promatraju kroz ekonomsku klasifikaciju tada se bilježi smanjenje rashoda u iznosu od 1,578 milijardi kuna uz istovremeno povećanje rashoda u visini 950 milijuna kuna. Značajno je spomenuti da se povećanje rashoda odnosi prvenstveno na zaposlene i naknade građanima te izdatke za dane zajmove (aktivirana jamstva).

Što se tiče javnog duga mora se znati da svaki dug predstavlja određenu dubiozu i nije ga poželjno imati ako nije nužno no pokazuje se da dug sve više postaje dio naše stvarnosti i o javnom dugu se može govoriti na više načina. Može se govoriti o apsolutnim brojkama pa će se doći do podatka da je Hrvatska danas zadužena ukupno sa 13,2 milijarde američkih dolara, da je prije nekoliko godina bila zadužena 7,4 milijarde dolara a može se promatrati dinamički i utvrditi da je javni dug rastao od 1995. godine kontinuirano i da je primjerice, u 1995. godini u odnosu na 1994. porastao za 60 posto i da do danas bilježi rast svake godine i da se na neki način stabilizirao na određenoj visini. No to se može promatrati i kroz odnos vanjskoga i unutarnjeg duga jer je Hrvatska, primjerice, 1996. godine imala nutarnji dug veći od vanjskog a danas je obrnuto a može ga se promatrati i u odnosu na bruto društveni proizvod, rekao je, među ostalim uz konačan zaključak da je riječ o kontroliranom i pod nadzorom zaduženju.

Ivan Šuker (HDZ) javio se s ispravkom netočnog navoda predgovornika o porastu duga 1996. godine za 60 posto. Naime, radi se o dugu Pariškog kluba i Londonskog kluba koji se tad praktički počeo evidentirati u podacima Hrvatske narodne banke. Što se pak tiče strukture vanjskog i unutarnjeg duga zastupnik Žuvela zna da je prema Hrvatskoj bila određena blokada i da tada nije bilo mogućnosti zaduženja vani. Međutim, ono što se događa nakon 2000. godine, da se rapidno povećava vanjski dug to nije ničija izmišljotina, rekao je.

Odrediti načelo za prikaz deficita

U pojedinačnoj raspravi **Dario Vukić (HDZ)** najprije je podsjetio da su zastupnici HDZ-a kod donošenja Proračuna upozoravali na mnoge nekonzistentne stvari koje je trebalo uvažiti i da je to učinjeno sada vjerojatno ne bi došlo do rebalansa. U nastavku je komentirao podatke iz predloženog materijala pa tako i o javnom dugu i inozemnom zaduženju te naglasio da kada se prikazuje deficit da se Vlada mora odrediti prikazuje li se deficit po gotovinskom načelu ili po obračunskom načelu. Naime, po gotovinskom načelu deficit je 1998. godine bio zapravo suficit od milijardu i 250 milijuna, 1999. zbog poznatih problema u neostvarivanju turističke sezone 2,5 milijarde, 2000. godine 6,100 milijardi i u prvoj polovici ove godine 3,7 milijardi. A po obračunskom načelu deficit je 1999. godine i 2001. godine praktički isti a u prvih šest mjeseci ove godine bez kapitalnih prihoda oko 4,2 milijardi kuna. Dakle kad se govori o samom deficitu on ne mora biti zlo i kad se govori o pravilima Maastrichta u kojima je uvedeno da deficit može biti do tri posto bruto društvenog proizvoda (u proračunima država EU

Smanjuju se i sredstva za kredite za stambeno zbrinjavanje hrvatskih ratnih vojnih invalida za 50 milijuna što znači da ne trebamo brinuti ni za naše hrvatske ratne vojne invalide (u novinama pisalo da nismo izvršili obvezu koju je trebalo izvršiti do 2000. godine) a tako je i sa stavkom za prognanike.

udio javnih investicija iznosio je oko tri posto). No mi imamo obratan proces (od 2000.) i kapitalni rashodi, investicije se smanjuju a deficit na obračunskom načelu ostaje isti a na gotovinskom se povećava. Dakle, kad se govori o utjecaju zaduživanja, a zaduživanje, ustvari javni dug je akumulirani deficit, vidimo da je zaduživanje sa 46, 7 milijardi od 31. prosinca 1999. poraslo na 74 milijardi i da je taj javni dug trošen manje-više na pokrivanje tekućih rashoda a ne

kapitalnih rashoda, rekao je, među ostalim zastupnik podsjećajući da nije navedeno što je sve činilo javni dug od 2,5 milijarde dolara 1996. (preuzeto pet milijuna DEM stare devizne štednje kao obveze države, 1,5 milijardi sanacija banaka i poduzeća itd.) Uz to, tekućeg deficita do 1999. nije bilo i on se pojavio 2000. godine, a 2001. je izuzetno velik.

Svakako treba spomenuti i da je dosad ostvareno svega 0,7 milijardi kuna od planiranih 2,5 milijarde od privatizacije (do kraja godine oko 50 posto) što svakako govori o kvaliteti planiranja privatizacijskih prihoda, rekao je, među ostalim.

Milan Kovač (HB) javio se radi govore Poslovnika jer da je želio povorio u ime Kluba zastupnika Hrvatskog bloka da je bio nazočan u dvorani a da mu to nije dao predsjedatelj i potpredsjednik Hrvatskog sabora mr. Mato Arlović.

Protiv ovakvih "ušteta"

Jadranka Kosor (HDZ) rekla je da neće moći poduprijeti (u ime Kluba zastupnika HDZ-a) ovaj rebalans (ministar je najavljivao da ga neće biti, pa da će ga biti). Razlozi za to su prije svega u spomenutim ostvarenim uštedama u ovom rebalansu jer, kaže, ne može poduprijeti uštedu recimo na poziciji nadoknada iz Proračuna za porodišnje naknade i opremu za novorođenčad na kojoj je bilo predviđeno 498 milijuna kuna a sada se s nje skida 113,4 milijuna kuna. Tu se postavlja i pitanje je li ta "ušteda" posljedica činjenice da se u ovoj godini rodilo puno manje djece nego što je predviđeno a zastupnica svoje nagađanje stavlja u kontekst žalosnih činjenica da se u prošloj godini, 2001., rodilo 2753 djece manje nego u 2000. godini koja je bila proglašena najstrašnijom godinom što se tiče rađanja djece u Hrvatskoj u posljednjih dvjesto godina (umrlih 8559 više od rođenih). Međutim, ako su to "uštede" nisu li se onda mogle te naknade povećati, a na to upozoravaju i brojne Vladine udruge.

Zastupnica ne može poduprijeti ni uštedu veću od dva milijuna kuna na stavki program izvršenja Nacionalne strategije suzbijanja zlorabe droge pitavši ujedno čemu onda uopće rasprava u Saboru o suzbijanju zlorabe droga ako se za to ne bude izdvajalo dovoljno novca. I s pozicije Ministarstva zdravstva, bolnica u Lipiku, skida se 1,5 milijuna kuna a

ne mora se puno obrazlagati o kakvoj je bolnici riječ i u kakvim uvjetima radi nakon stradanja u agresiji na Hrvatsku.

Zabrinjava i što je na poziciji Ministarstva hrvatskih branitelja iz Domovinskog rata smanjenje veće od 47 milijuna kuna (od predviđenog iznosa za naknade nezaposlenim braniteljima od 4,4 milijuna kuna uzima se sve) a ne slaže se niti može poduprijeti smanjivanje izdataka za identifikaciju i ekshumaciju žrtava iz Domovinskog rata za tri milijuna kuna. Na popisu zatočenih i nestalih i dalje je 1348 osoba, najviše hrvatskih branitelja pa zašto se onda ta sredstva smanjuju, pitala je. Nejasno je i zašto se "štedi" gotovo sve planirano na poziciji agencija za područja posebne državne skrbi. S druge strane neobično je, rekla je među ostalim, da se pojavljuju potpuno nove stavke u Ministarstvu obrane koje nisu bile predviđene u Proračunu poput "promidžbeni materijali" sa više od 1,3 milijuna kuna, povećava se reprezentacija za više od 400.000 kuna, telefonski troškovi u Ministarstvu za javne radove za čak 860.000 kuna itd.

Očito se nije dobro planiralo, zaključila je pitajući nadležnog ministra zašto su rashodi Hrvatskog zavoda za poticanje zapošljavanja u rebalansu 25 milijuna kuna manji kad znamo s kakvim se teškoćama susrećemo u zapošljavanju.

Ivan Jarnjak (HDZ) rekao je da će pokušati dokazati da nije točna ministrova tvrdnja da je ovo na neki način preraspodjela uštedenih sredstva tamo gdje je bilo više potreba i da to nije Proračun gdje su sredstva uštedena s ciljem da se uštedi i preraspodijeli. Ta se sredstva, naime, jednostavno nisu potrošila a po dubokom uvjerenju zastupnika trebala su biti potrošena upravo za predviđene namjene.

A prije ove rasprave trebalo je razmotriti, smatra, zakone o porezima, izvješće Revizije o utrošenim sredstvima za 2001. godinu pa bi se dobio točan uvid kako su po stavkama i ministarstvima trošena sredstva. A upravo Ministarstvo financija je, prema izvješću revizora, izgubilo samo na tečajnim razlikama golem novac jer se nisu pratile tečajne razlike a navodi se i niz drugih nedostataka tog Ministarstva, a to izvješće nije demantirano. A ako je istina onda bi trebalo vidjeti vjerodostojnost ovih podataka koje

daje Ministarstvo financija o rebalansu i Proračunu. A što se tiče samih ušteda one se bilježe kod Ureda za razvitak i strategiju razvitka RH a ako nam ne treba strategija razvitka zastupnik ne zna "kaj nam drugo treba". Znači da imamo i dovoljno zaposlenih kad se smanjuju sredstva Fondu za razvoj i zapošljavanje za 180 milijuna. No zato ćemo raspravljati o prikazanom minusu od 700 kuna kod doprinosa za zapošljavanje a ne o zaduživanju ni o izvanproračunskim fondova, o gradnji autocesta gdje su golema sredstva.

Smanjuju se i sredstva za kredite za stambeno zbrinjavanje hrvatskih ratnih vojnih invalida za 50 milijuna što znači da ne trebamo brinuti ni za naše hrvatske ratne invalide (u novinama pisalo da nismo izvršili obvezu koju je trebalo izvršiti do 2000. godine) a tako je i sa stavkom za prognanike. Ili je sve to bilo neodgovorno planirano ili je pak neodgovoran odnos prema tim stavkama. Mi bismo ovdje trebali reći istinu jer ako štedimo na razvoju, na hrvatskim ratnim vojnim invalidima, na prognanicima to nije dobro, rekao je, među ostalim.

Hrvatska zaostaje u svojoj prosječnosti

Hrvoje Vojvoda (HDZ) smatra da treba biti oprezniji (od ministrove izjave) kad se govori o rebalansu jer ukoliko je proračun dokument koji govori o tome kuda aktualna vlast smjera, što joj je više važno a što manje i ukratko kakvu će politiku voditi onda rebalans pokazuje da Proračun ostaje isti i da Hrvatska polako zaostaje u svojoj prosječnosti. Izgleda da ova vladajuća koalicija ili barem ono što je od nje ostalo, razmišlja samo o tome kako duže ostati na vlasti i očito je da ne riskira ništa i da se ide iz kompromisa u kompromis.

Vlada ne prihvaća ni jednu kritiku niti jedan svoj pogrešan potez, čak ni Piranski zaljev. Očito je porast inozemnog duga, banaka za prodaju više nemamo, neki velik interes za privatizaciju javnih poduzeća ne postoji, i jednostavno zastupnik se boji da "imamo brod koji polako tone". Rebalans se u pravilu donosi samo u slučaju izvanrednih situacija, prirodnih katastrofa, promjena poreza, eventualno ratnih opasnosti. Bilo je i prije rebalansa ali smo imali

vojnoredarstvenu akciju Oluja, uslijed PDV-a promijenili su se proračunski prihodi a imali smo i rebalans kad je NATO napao Jugoslaviju što se odrazilo na hrvatski turizam i gospodarstvo.

Ovaj rebalans (a čuli smo da ga neće biti, pa će ga biti s osmijehom, pitamo se je li to kiseli osmijeh ili zagonetni Mona Lise) se donosi da bi se tehnički mirno i u skladu sa zakonom mogle isplatiti plaće vojnicima, policajcima, učiteljima odnosno socijalni dodatak, rekao je pitajući kako je moguće ne izvršiti ono što je planirano (npr. informatizacija pravosuđa). Što se tiče prihodovne strane zastupnik je naveo, među ostalim, da proračun nije ispunjen ni sa 65 posto na stavci trošarina (alkohol, pivo) a očito i da ništa nije postignuto od obećanja ministra kako će se uspjeti naplatiti dugove fizičkih i pravnih osoba u iznosu od šest milijardi kuna. Nisu ni ostvarene planirane naknade u iznosu od 441 milijun kuna od koncesija (svega 114 milijuna - svaki mjesec se otvara barem jedna punionica izvorske vode, kupuju se javna dobra kako se ne bi morale plaćati koncesije).

Očito je da su nam svima puna usta potrebe reforme pravosuđa, smanjenja državnog deficita, uređenja državne uprave a istodobno nam milijarde kuna cure kroz prste, rekao je, među ostalim.

Goranko Fižulić (LIBRA) ispravio je navod predgovornika da je prijašnji rebalans bio potreban jer je donesen Zakon o PDV-u. PDV je prvi put trebao biti uveden 1. siječnja 1997. no procijenjeno je da gospodarstvo odnosno državna uprava nisu još spremni pa je uveden 1. siječnja 1998. i opet je bio rebalans ali zbog toga što su prihodi bili daleko veći od planiranog.

Dubravka Horvat (SDP) replicirala je zastupniku Vojvodi i rekla da ni ovim rebalansom Vlada ne radi kompromisa a niti u Proračunu za 2003. godinu jer da je to tako Vlada ne bi pokrenula, kao što to nije ni Vlada HDZ-a, ni jednu od reformi koje su u tijeku a znamo da su trebale biti davno prije. Ova se Vlada uhvatila ukoštac s onim što je Hrvatskoj potrebno i svim građanima RH i pokrenula reformu zdravstva, mirovinsku i pravosuđa. Hrvoje Vojvoda je odgovorio da je mislio na to da u prijedlogu rebalansa ne vidi puno razvojnih komponenata i aktivnosti (da nema ulaganja u cestogradnju i izgradnju stanova gotovo da se o razvoju ne bi

govorilo). **Josip Leko (SDP)** je rekao pak, osvrćući se na navod zastupnika Vojvode, da je netočno da je ova vlast zadužila Hrvatsku u odnosu na prethodnu (zaduženje počelo 1996. godine) to više što je zaduživanje u proteklom razdoblju bilo značajnije lošije od sadašnjeg.

Dr.sc. **Ivica Kostović (HDZ)** osvrnuo se na financiranje znanosti i visokog obrazovanja te naglasio da su ovim rebalansom temeljne djelatnosti u zdravstvu i znanosti oštećene jer da su neproporcionalno smanjena sredstva za to. Prije svega pri tom misli na znanstvene programe i projekte te kaže da se nastavlja temeljni paradoks hrvatske znanosti - plaćamo velik broj znanstvenika a oni nemaju sredstva s kojima mogu raditi. Sve je prebačeno u investicije, u gradnje zgrada a ne na opremu, na projekte, smanjuju se sredstva za zdravstvenu zaštitu na otocima, za borbu protiv droge, intelektualne usluge (37 milijuna) rezultiraju deficitom ukupnog zdravstva gdje je povećano izdvajanje pučanstva za participaciju a zdravstvena skrb na koncu nije bolja, naglasio je, među ostalim.

Slaže se s postavljenom "dijagnozom" zastupnika Šukera da su izvanproračunski proračuni rak-rana Proračuna, kaže, zaključujući da se iz ovog rebalansa vidi mnogo toga a stihijsko trošenje skupih zajmova i za nas vrlo opterećujućih svi ćemo osjetiti, rekao je.

Hrvoje Kraljević (LIBRA) ispravio je predgovornika jer da baš nije cijela istina da se ništa nije dogodilo sa Zakladom (Fond za razvoj i zapošljavanje) jer da je uplaćeno iz tog Fonda u Zakladu 24 milijuna kuna.

Marko Baričević (HSL) očekivao je da će rebalans dati odgovor na njegovo pitanje, postavljeno na aktualnom prijedpodnevu, o 150 milijuna kuna za prvi dio poticaja jesenske sjetve. No u rebalansu taj je iznos povećan za 19 milijuna kuna umjesto da je tih 150 milijuna kuna otišlo seljacima (a kamo su otišli) i tu mu nešto nije jasno. Stoga je pitanje što je uopće proračun a što rebalans. Po ovom ispada da je potonji ozakonjenje nezakonitih postupaka, kaže zastupnik. I možda u ovoj eri reformi i štednji ne treba ni Sabor pa će se tako smanjiti troškovi, i možda bi ga bilo dobro ukinuti pa onda neka "šerifi vladaju" ako se donose zakoni koji se ne izvršavaju (kao o poticajima), rekao je, među ostalim zastupnik dopuštajući da je možda pobrkao

lončiće ali to je rebalans ispravljanje pobrkanih lončića.

Odgovornost za nerad i hohštapleraj

Dr.sc. **Jure Radić (HDZ)** slaže se s predgovornikom da je rebalans ozakonjenje nečega što se već dogodilo, međutim, jedini smisao ove rasprave je razotkriti što se krije iza ovih brojki a ne da se nešto mijenja. Po mišljenju zastupnika dogodilo se da država mora ove godine dati 600 milijuna kuna više od planiranog za plaće. To je činjenica a ministar financija se tu našao pred problemom i pokušao nas uvjeriti da je riječ o uštedama na stavkama na može li se smatrati uštedom neiskorišten zajam za obnovu škola u Hrvatskom podunavlju, za izgradnju infrastrukture diljem Hrvatske, za obnovu škola u drugim dijelovima Hrvatske. Isto je i sa sredstvima za stambeno zbrinjavanje hrvatskih branitelja, stavkama na poziciji Ministarstva pomorstva prometa i veza (ušteda pruge Beli Manastir Vrpolje), uređenje graničnih prijelaza, nizao je primjere. Tu je riječ o neradu, o hohštapleraju i potrebnoj odgovornosti onih koji su to trebali odraditi a nisu. Netko nije u ovoj državi odradio svoj posao i zbog toga, ne možemo reći da je riječ o uštedama, naglasio je zastupnik.

Netko nije u ovoj državi odradio svoj posao i zbog toga, ne možemo reći da je riječ o uštedama.

Miroslav Korenika (SDP) ispravio je predgovornika i rekao da za uređenje graničnih prijelaza (Macelj, Bregana) postoji hrvatsko-slovensko povjerenstvo i da je to dvosmjerni postupak da se u ovom trenutku može govoriti o uštedama jer se posao ne može obaviti iz objektivnih razloga. Ovdje su objektivne okolnosti no slaže se, rekao je, da je potrebna odgovornost za posao koji nije obavljen.

Dubravka Horvat (SDP) opovrgnula je navod da se ovim rebalansom pokušava ozakoniti nezakonito trošenje sredstava državnog proračuna. Zbog hrvatske javnosti treba reći da stavke nisu probijene (izdaci za plaće) zbog toga što su kupljeni chalenger ili nešto drugo nego zbog toga što reforme nisu provedene do kraja i tu

se eventualno može postaviti pitanje zašto se reforme sporo provode. Ovakvom Prijedlogu rebalansa potporu je dao i predstavnik sindikata znanosti, rekla je, među ostalim. Jure Radić odgovarajući na tu repliku pridružio se podršci sindikata za povećanje plaća u školama, znanosti, zdravstvu itd. i ne bi imao ništa protiv da je rebalans i milijardu kuna za to no dovodi u pitanje odakle se uzimaju ta sredstava (kvazi uštede).

Korekcije zbog krivih procjena

Jadranka Katarinčić-Škrlić (HSL) najprije je dala primjedbu što se na kraju godine raspravlja o rebalansu, jer tada je jasno da ova rasprava nema nikakav drugi cilj osim obavljanje korekcije zbog krivih procjena, a normalno je da se u parlamentima svijeta u to vrijeme raspravlja o proračunima za sljedeću godinu. Ostaje nam da vidimo što se to događalo u 2002. godini, rekla je podsjećajući da je karakteristika 2000. godine bila ustvari snalaženje nove vlasti, 2001. je bila godina sređivanja stanja, uspostava likvidnosti u gospodarstvu, godina stečaja iz nužde, nastavka (nepromijenjene) privatizacije a nakon snimke stanja i sređivanja trebalo je konačno krenuti i to je bila 2002. Namjere Proračuna za tu godinu bile su dobre, da je socijalni i razvojni, transparentan, no naš je dug ipak rastao a nismo uspjeli smanjiti ni nezaposlenost. No, vlast smatra da su to dobri podaci i zadovoljna je no tu očito nešto nije u redu jer prema anketi 70 posto naših građana sebe smatra siromašnim.

Proračun nije ispunio očekivanja, posebno ona razvojna što pokazuje i struktura ovog rebalansa, smatra zastupnica dodajući da su loše uštede ako nisu realizirana ulaganja u pojedine planirane projekte, odnosno investicije. S druge strane ostvarena povećana izdvajanja nisu bila nužna u dijelu gdje su se predviđale reforme (MORH). Nije dobar pristup da se ono što nije potrošeno sada prebacuje tamo gdje je falilo odnosno gdje je više potrošeno i tako ne bi trebalo voditi politiku državnog proračuna, upozorila je zastupnica. Pridružila se stavu da treba pokrenuti reviziju koncesija (u zakonu postoje praznine za koncesije na šljunčarama, kamenolomima) te naglasila da tri godine zastupnici ne dobivaju traženu informaciju o trošenju sredstava

odnosno o ulaganju u prometnice a nema ni odgovora zbog čega je obustavljena gradnja Istarskog ipsilona.

Rebalans blizu novom proračunu

Milan Kovač (HB) poput drugih predgovornika podsjetio je na uvjerenja ministra financija da neće ove godine biti nikakvog proračuna, pa ni tehničkog, i da ga čudi kako mu se to podmeće od zastupnika i ekonomskih stručnjaka pa i od novinara a da bi onda na opće iznenađenje javnosti najavio ipak samo tehnički rebalans a ipak je vidljivo iz materijala što su ga zastupnici dobili na klupe da je riječ o klasičnom rebalansu državnog proračuna. Vidi se tko je kome podmetao a tko dezinformirao javnost, rekao je zastupnik ministru.

A iz Prijedloga rebalansa vide se velike razlike između planiranog i ostvarenog i ne može se govoriti o pukoj preraspodjeli nego je to vrlo blizu jednom novom proračunu, nema stavke koja se ne dira ili ne mijenja. Vidi se i negativna razlika između ukupnih prihoda i rashoda, rekao je ne želeći ponavljati već rečeno (zastupnik Radić) kad je riječ o "uštedama". Za 600 milijuna kuna smanjile su se kapitalne investicije a što one znače za gospodarstvo jedne države svima je jasno. Posljedica - nezaposlenost i ne može se pukim administriranjem i "skidanjem" sa Zavoda za zapošljavanje i raznim drugim mjerama sakriti velika nezaposlenost u Hrvatskoj.

Jedan od zaključaka uz ovaj rebalans je da nisu izvršene mnoge usvojene i pokrenute reforme u RH ili da je bilo loše planiranje. Njime se želi ozakoniti nezakonito trošenje novca Državnog proračuna a u to će nas uvjeriti i izvješće Revizije, smatra zastupnik. To je potkrijepio citirajući niz stavki iz predloženog rebalansa pa tako i onom da se u Ministarstvu obrane, gdje se predviđa racionalizacija bilježi manjak od 33 milijuna kuna (materijal i energija), da se u MUP-u predviđa povećanje iznosa za plaće oko 90 milijuna kuna a najavljuje se smanjenje broja zaposlenih (3.000 zatraženih policajaca), rekao je zatraživši o tome odgovor ministra unutarnjih poslova.

Na poziciji Ministarstva europskih integracija zastupnik je očekivao

barem stopostotno povećanje (poslovi uz približavanje EU) i umjesto da zaposlimo mlade ljude predviđa se smanjenje od 11 milijuna kuna. Iz ovoga se jasno vidi kuda Hrvatska ide i zastupnik se boji, kaže, da ćemo umjesto ovog imati ministarstvo za balkanske integracije gdje nam neće trebati prevoditelji. Zašto se smanjuju sredstva Matici hrvatskoj za 3,8 milijuna kuna, pitao je, među ostalim, ne zaobilazeći ni poziciju zdravstva. Kod ovog potonjeg naglasio je da je dug određenih bolnica blizu pet milijardi kuna i one ne plaćaju svoje obveze a i ovdje se čulo da se u državi plaća sve u roku i da nema zakašnjenja. A i kako će se riješiti problem zdravstva u Hrvatskoj kad imamo tri politike, jednu vodi ministar, jednu ravnatelj bolnica a jednu i Poglavarstvo Grada Zagreba gdje je i najveća koncentracija bolnica.

Zamjenik ministra financija mr.sc. **Damir Kuštrak** odgovorio je da cijeli proračun svih bolnica u Hrvatskoj iznosi oko 5,8 milijardi kuna i da je točno jedino da za manji dio bolničkog sustava (nabava lijekova) postoji dug koji je veći od dana dospijeca. Inače oko 70 posto rashoda bolnica su sredstva za plaće koje se normalno isplaćuju, rekao je.

Želimir Janjić (HSL) osvrnuo se na smanjena sredstva na poziciji Ministarstva prosvjete i športa pa time i za Maticu hrvatsku. Ako je to odnos prema kulturi onda nije onakav kakav bismo željeli, rekao je. S druge strane dobro je da je došlo do povećanja sredstava za 130 milijuna kuna za plaće u obrazovanju no to je rezultat potpisivanja kolektivnog ugovora sa sindikatima i sredstva su se morala namaknuti. No ako se ima na umu da se radi o oko 60000 zaposlenih u osnovnom i srednjem školstvu i čije plaće zaostaju za prosječnom plaćom u državi za 6,7 posto odnosno u odnosu na javnu upravu 13 posto, znamo da smo još daleko od opredjeljenja Vlade da se za obrazovanje izdvaja 5,6 iz bruto nacionalnog dohotka, rekao je, među ostalim osvrćući se i na već spomenute pozicije Ministarstva znanosti i tehnologije.

Na kraju je pitao jesu li ovdje predviđena sredstva za božićnicu i darove za djecu a radi se o 260000 zaposlenih u javnom sektoru, uostalom, ako bismo željeli transparentan proračun bilo bi normalno da je to predviđeno u Proračunu za 2002. godinu.

Zdenka Babić-Petričević (HDZ) kaže da je proračun za 2002. kod predlaganja bio opjevan no da se sada na kraju godine rebalansu ne može pjevati, veseliti ali ni plakati. Predlagatelji proračuna su se hvalili velikom stručnošću, štednjom i uvijek su govorili protiv luksuza, sve ono što se smatralo normalnim da ima Vlada i ministarstva smatrali su preluk-suznim. No skromnosti nije bilo na poziciji Direkcije za korištenje službenim zrakoplovom pa se sada predlaže 860 milijuna više i znači tu nije bilo skromnosti (pa i u ovoj Vladi ministri su bili toliko skromni da su se narodu počeli pokazivati na biciklima a čekala je jahta).

Osvrnula se na stavke iz predloženog rebalansa koje posebno upadaju u oči pa tako i na smanjenje sredstava Uredu za zatočene i nestale za 3,8 milijuna kuna, a gotovo isto toliko je smanjenje izdataka za ekshumaciju žrtava, što je sramotno, rekla je. Smanjena su i sredstva za područja od posebne državne skrbi i to je odluka jedne skromnosti i jednog izvršavanja onog što je obećano (promjene za 21. stoljeće).

Na poziciji Ministarstva prosvjete i športa najviše se smanjilo za učitelje, nastavnike i profesore koji rade u inozemstvu u hrvatskim dopunskim školama i oni time ne mogu biti zadovoljni (ne može se podmiriti ni pristojno stanovanje) pa je zastupnica zatražila povećanje te stavke za 2,6 milijuna kuna. Na stavci sigurnost u školama sredstva su ostala ista, iako je sigurnost (čistačice, eventualno dobrovoljci - učenici) ispod svake razine. Smijeh izaziva i stavka za O.Š. "Stjepan Radić" Imotski jer su se sredstva smanjila sa planiranih 500.000 na 50.000 kuna i to je, ako se baš hoće, omalovažavanje škola kojima je potrebna pomoć (kako će se zadržati stanovništvo u tim krajevima) i ako se ovako nastavi odnos prema tom području RH nemojte se začuditi da će se iz Dalmatinske zagore, otoka, morati iseljavati, rekla je, među ostalim.

Goranko Fižulić (LIBRA) rekao je da je predgovornica pogrešno ustvrdila, vjerojatno misleći na njega, da je ministar vozio bicikl zbog skromnosti. Bicikl sam vozio i vozim zbog zdravlja i kondicije, prije punih osamnaest godina kupio sam jadrilicu a skroman nisam, rekao je.

Kuriozitet

Za zastupnika **Maria Kovača (HSL)** poseban kuriozitet predstavlja izvanproračunski fondovi od kojih su neki u velikoj mjeri, kaže, izmakli kontroli. Tako je iz izmjena i dopuna Plana prihoda i rashoda Fonda za razvoj i zapošljavanje razvidna zapanjuća komocija u kršenju zakona kojim je propisana djelatnost Fonda. Zakonom su, naime, propisane djelatnosti Fonda za koje je dopušteno trošiti novac iz državnog proračuna. Po sudu ovog zastupnika, međutim, u aktivnosti Fonda ne bi mogle spadati aktivnosti tipa: rekonstrukcija poslovnih zgrada Ministarstva kulture, plaća za željezničare, centri za smještaj i rehabilitaciju kao i domova umirovljenika, informatizacija Ministarstva rada i socijalne skrbi, adaptacija sustava grijanja i ventilacije na PMF-u u Zagrebu itd. Zastupnik drži kako nitko nije protiv tih investicija ali se njihova realizacija mora financirati na zakonit način, a u ovoj godini to nije bio slučaj. Novi plan za 2002. godinu definirao je prihode ovoga Fonda na razinu od 961 milijun i 521 tisuću kuna, dok su rashodi toliko da impliciraju manjak od milijardu i 771 milijun kuna. Pritom je posebno alarmantna činjenica da su jedini prihodi Fonda prihodi iz proračuna, pa je očito da su izostali privatizacijski prihodi, nastavlja zastupnik. U Odluci o izmjenama i dopunama Financijskog plana navodi se kako će se spomenuti deficit (manjak) namiriti primicima od prodaje dionica i udjela u glavnici, dakle opet od privatizacijskih prihoda, ali je ostalo u zraku pitanje zašto to dosad nije napravljeno, kaže ovaj zastupnik.

Rebalans proračuna samo je napor da se dodatno dođe do stabilizacije javnih financija.

U nastavku zastupnik se osvrnuo na još neke kuriozitete koji najbolje progovaraju o vjerodostojnosti politike koju provodi Vlada RH. Za ovu godinu npr. za Ured za suzbijanje korupcije i organiziranog kriminala bilo je predviđeno 17.216.135 kuna, a novo planirana sredstva iznose oko 3,5 milijuna kuna. Pritom je netko pomislio da se radi o velikoj i značajnoj uštedi od oko 13,5 milijuna kuna, ali je istina posve drukčija. Taj važan institut koji bi trebao biti

"udarna šaka" u borbi s organiziranim kriminalom nije se u potpunosti organizirao što se vidi iz stavke koja se odnosi na plaće zaposlenih. Planom za 2002. za to je bilo predviđeno oko 4,5 milijuna kuna, ali je rebalansom ta suma spala na 550 tisuća kuna što jasno govori da niti zacrtani broj djelatnika nije zaposlen. Zastupnik podsjeća da je Zakon o USKOK-u donesen potkraj rujna 2001., a u proteklih gotovo 14 mjeseci nije uspio projekt oživljavanja tog našeg "opasnog gmaza, koji je do sada kumulirao vrlo malo otrova, a niti zubi mu još nisu, čini se, izrasli". Sve to puno govori o efikasnosti ove Vlade RH.

Radi ispravka netočnog navoda gleda Fonda za razvoj i zapošljavanje javila se **Dragica Zgrebec (SDP)**. Podsjeća da je jedan dio programa resornog ministarstva financiran preko Fonda - do kraja listopada ove godine bilo je više od 100 nominiranih programa i više od milijardu i 800 milijuna kuna realiziranih sredstava. Istodobno je kroz korisnike proračuna za aktivnu politiku zapošljavanja zajedno s Fondom uspješno ostvareno 12700 novih radnih mjesta, a kroz natječaj koji je permanentno u tijeku već je aktivno oko 14 programa za što je Fond izdvojio dodatnih 64 milijuna kuna. Tu zastupnica nije zaboravila spomenuti i sudjelovanje banaka sa više od 300 milijuna kuna i tvrtki s više od 150 milijuna kuna.

Zastupnik Kovač govorio je o tome kako se financijski nedovoljno poklanja pažnja Uredu za suzbijanje korupcije i organiziranog kriminala, ali se pritom ne može, a da se ne spomene briga za još dva segmenta društva, replicirao je **Jadranko Mijalić (HSLŠ)**. Tako se iz šestomjesečnog izvješća o izvršenju Državnog proračuna može iščitati da je Uredu za suzbijanje zlorabe opojnih droga iz središnjeg proračuna transferirano tek 13 posto sredstava iz središnjeg proračuna, a jedan od glavnih razloga je taj što tri mjeseca nisu mogli dobiti suglasnost resornog ministarstva za zapošljavanje novih ljudi. A Agenciji za područja posebne državne skrbi šest mjeseci nije dodijeljena niti jedna jedina kuna.

Pojašnjavajući, odnosno komentirajući istupe potonjih zastupnika zamjenik ministra financija mr.sc. **Damir Kuštrak** kazao je kako je krajem prošle godine usvojen novi klasifikacijski plan proračuna prema kojem je napravljen Državni proračun

i financijski planovi fondova, pa tako treba razlikovati prihode i primitke. U slučaju Fonda za razvoj i zapošljavanje prihodi su transferi iz proračuna, a primici izvori financiranja tj. privatizacijski prihodi. Iz financijskog plana Fonda jasna je samo struktura prihoda, odnosno transfera iz proračuna, a koliki će oni biti do kraja godine vidjet će se iz prikaza izvršenja prihoda fondova.

Navješćujući prije mjesec ili dva rebalans proračuna ministar financija trudeći se da bude vrlo ležeran i duhovit kazao je da će to biti rebalans s osmijehom ili za osmijeh, prisjetio se zastupnik **Drago Krpina (HDZ)**. No, po mišljenju ovog zastupnika ovaj rebalans proračuna potvrđuje da vođenje državnih financija aktualne vlasti sve više sliči na smijuriju, a posljedica je da Hrvatska sve bržim korakom srlja u financijsku katastrofu. Nastavlja se, pače povećava zaduživanje Hrvatske u inozemstvu, a jednako tako i uvoz, dok se smanjuju naše investicije i izvoz. Tome treba dodati proračun za slijedeću godinu koji je definiran tako da, prije svega, zadovolji političke potrebe vladajućih stranaka u predizbornoj godini, i bit će samo jedan veliki korak u tu financijsku provaliju prema kojoj Hrvatska ubrzano kreće, smatra ovaj zastupnik. Državni proračun o čijim se izmjenama i dopunama sada vodi rasprava tako je strukturiran da je zapravo iskaz nadmetanja vladajućih stranaka koja će od njih upravljati i s kolikim dijelom proračuna, pa tako po jednom ministru dolazi jedan fond ili nešto tome slično. Sada već ima i prijedloga za osnivanjem novih fondova pa je očito da još uvijek u prosjeku nema svaki ministar svoj neki fond, a 2003. je predizborna godina, podvlači zastupnik Krpina. Već kod donošenja Državnog proračuna za 2003. vidjet će se da se s gotovo 30 posto proračunskih sredstava vezanih za Ministarstvo poljoprivrede i šumarstva neće postupati u skladu s proračunom već će o tim sredstvima raspravljati i odlučivati razna povjerenstva, komisije itd. Nema, međutim, povratnog izvješća o tome kome ta povjerenstva i komisije dodjeljuju proračunski novac, primjećuje zastupnik Krpina.

Matica hrvatska

Smanjenje planirane svote novca za osnovnu aktivnost Matice hrvatske, kažnjavanje je jedne od starijih, ako ne i naše najstarije živuće kulturne institucije, i apsolutno korespondira

Najnovije činjenice o generalu Bobetku

U nastavku 26. sjednice 15. studenoga zastupnici su saslušali informaciju predsjednika Vlade RH Ivice Račana o najnovijim činjenicama u vezi s generalom Bobetkom. Informacija je data u skladu s postignutim dogovorom u Saboru prijašnjeg dana i s njom formalno nije proširen dnevni red. Dogovoreno je također da o informaciji neće biti rasprave.

- Kao što znamo general Bobetko se nalazi u bolnici gdje je već i trebao biti s obzirom na ozbiljnu zdravstvenu situaciju. U isto vrijeme na osnovi Ustavnog zakona o suradnji sa Sudom u Haagu hrvatska je Vlada nakon mišljenja Ustavnog suda RH donijela odluku da kompletan spis preda Županijskom sudu uključujući i daljnji postupak oko dvije žalbe koju je Vlada uputila Sudu u Haagu i koje će izgleda idućih dana riješiti Žalbeni sud koji je osnovan posebno za rješavanje te dvije žalbe, rekao je podnoseći ovu informaciju premijer **Ivica Račan**. Dodao je da je on izrazio zadovoljstvo što se general Bobetko nalazi u bolnici jer će mu tamo biti najbolje pružena zdravstvena skrb.

O jamstvu premijera

Po njegovom mišljenju i mišljenju hrvatske Vlade general Bobetko je trebao biti u bolnici bez ikakvog jamstva vjerujući da će se institucije hrvatske države ponašati u skladu sa zakonom, da će poštivati ljudska prava pa i ljudska prava onoga koji je optužen i od Suda u Haagu, a u ovom slučaju zaštititi zbog zdravstvenog stanja osobu generala Bobetka. Od početka hrvatska je Vlada bila upoznata s njegovim zdravstvenim stanjem, vidjelo se da je stanje ozbiljno, liječničko mišljenje dali su medicinski autoriteti i ta je dokumentacija upućena i Sudu u Haagu. Kao što je poznato vodili smo dva paralelna pravna postupka, jedan u komunikaciji s Haaškim sudom i upućivanje dva pravna podneska a drugi je bio i u skladu sa zaključcima Hrvatskoga sabora traženje mišljenja Ustavnog suda RH (dobiveno je), podsjetio je premijer.

Oko generala Bobetka bilo je previše loše politike, bilo je onih, a utjecali su na generala ljudi koji su

tvrdili da je hrvatskoj Vladi samo stalo da ga što hitnije prebaci u Haag, priče o helikopterima i tome slično. Stoga u takvoj situaciji u kojoj je bio izložen general Bobetko premijer je zaključio da osobno mora podmetnuti leđa i dao je osobno jamstvo vođen isključivo zdravstvenom situacijom, i to bi ponovno učinio, kaže, da nikakvo odvođenje u Haag i nikakva nasilna predaja optužnice ne dolazi u obzir u bolnici u koju je general Bobetko otišao zbog teške zdravstvene situacije. I to je bit svega i ukoliko je to jamstvo pomoglo, a pomoglo je da se problem riješi na ovaj način, preuzima odgovornost na sebe, no to nije ignoriranje pravnog sustava zemlje već humanitarna gesta, ponovio je premijer.

Duboko vjeruje, rekao je, da ovime čitav taj problem ulazi u fazu koja više neće kao slučaj optužnice protiv generala Bobetka tresti Hrvatsku na koji je način tresla do sada. Ova će Vlada, kao i do sada, do kraja svog mandata u suradnji s Haaškim sudom rukovoditi se s tri osnovna načela. Prvo, surađivat ćemo s Haaškim sudom bez obzira na podmetanja, nerazumijevanja i slično koja su dolazila prema nama izvan granica Hrvatske. Ta suradnja podrazumijeva i dijalog i neslaganje u rješavanju konkretnih situacija. Drugo, ova će Vlada inzistirati da se vrijednosti zajedničke borbe za nezavisnost ove zemlje Domovinskog rata štite kako od onih koji tu borbu identificiraju sa zločinima i negiraju njezinu vrijednost, njen značaj u povijesti ove države tako i od onih koji olako žele sakriti nedopuštene stvari pa i ratne zločine iza veličine Domovinskog rata. Mi ćemo Domovinski rat štiti, kao što je i u zaključcima Hrvatskoga sabora, i procesuiranjem ratnih zločina koji do sada nisu procesuirani, jer oni ne mogu zbog toga što nisu procesuirani, baciti tamno svjetlo na pravednost naše zajedničke borbe, rekao je.

Ne želeći širiti ovu temu premijer je naglasio da pred Vladom stoje još neki pravni potezi, tu je i postupak po članku 59. Pravila Haaškog suda gdje se traži zbog zdravstvene situacije i dokumentacije koja o tome svjedoči obustava postupka koja podrazumijeva i odluku Suda o

izborom novog ravnatelja te njegovim javnim istupima u posljednje vrijeme, čvrsto je uvjeren zastupnik Krpina. Nema nikakve druge logike niti je moguće podnijeti bilo kakav ozbiljan argument kao razlog da se Matici hrvatskoj oduzme trećina od predviđenih sredstava za aktivnost u 2002. godini. A od 2,2 milijuna kuna koliko će se oduzeti Matici 1,3 milijuna kuna odnosi se na potporu izdavačkoj djelatnosti. Vladajuća koalicija spašava državni proračun tako što će uzeti taj novac i zastupnik drži da je teško naći prave riječi kako bi se izrazilo u kolikoj mjeri je to neprihvatljivo i kompromitirajuće za sadašnju vlast. Očito je, kaže, da se opet kod nekih ljudi u Vladi primjenjuje ona poznata podjela na poštenu i nepoštenu inteligenciju, a očigledno je da je doktor Zidić okvalificiran kao pripadnik nepoštene inteligencije pa treba oduzeti dva milijuna kuna instituciji na čijem je on čelu. S druge strane nije se štedjelo iz proračunskog novca za gospodina Vrhovnika i Brodogradilište Viktor Lenac.

Radi ispravka navoda javio se **Josip Leko (SDP)**. Drži da zastupnik Krpina u svom dobro poznatom katastrofičnom stilu proriječi financijski krah Republike Hrvatske i na taj način netočno plaši građane Hrvatske citirajući samo selektivno makroekonomske pokazatelje koji bi sugerirali da će se vratiti politika koja će značiti privatizaciju, pretvorbu, sanaciju banaka i preuzimanje javnog duga na hrvatski način.

U ime Kluba zastupnika DC-a govorio je dr.sc. **Mate Granić**. Napominje kako DC nije zadovoljan gospodarskom situacijom u državi, stanjem državnih financija, rebalansom proračuna. I uz primjenu novih kriterija nezaposlenost u nas vrlo je visoka, a visoka vanjska zaduženost stalno se povećava i sada iznosi više od 13 milijuna dolara. Deficit platne bilance države je također vrlo visok i približava se brojki od 4 milijarde dolara, a gospodarski rast ne garantira rješavanje gorućih pitanja u državi, posebno nezaposlenosti. Uz to, nisu konsolidirani zdravstvo i Mirovinski fond, a poduzetnička klima je loša. Već sada je jasno, kaže, da dobivamo dosad najveći državni proračun ali bez jasnih razvojnih elemenata i bez ikakvih čvrstih garancija da će biti "pokriven". Sve su to razlozi zašto Klub zastupnika DC-a ne može podržati predloženi rebalans proračuna, zaključio je zastupnik Granić.

Dragica Zgrebec (SDP) nije se složila s konstatacijom da je loša poduzetnička klima u Hrvatskoj, već drži da ta klima nije na željenoj razini. U prilog svojoj tvrdnji zastupnica navodi kako je dovoljno vidjeti koliko je u ovoj godini otvoreno poduzetničkih i poslovnih zona, zatim kako padaju kamate na kredite, rastu investicije (u ovoj su godini za 8,7 posto veće u odnosu na prošlu godinu), itd.

U zaključnom istupu govorio je mr.sc. **Damir Kuštrak**. Obračunajući se zastupnicima zamjenik ministra financija osvrnuo se na predloženi rebalans proračuna. Značajka je da se planirani rashodi smanjuju, a time se smanjuje i deficit. U kontekstu Proračuna za 2003. godinu valja razmišljati i o izmjenama i dopunama planova izvanproračunskih fondova. Nedvojbeno je da se prvi put u zadnjih pet godina Hrvatskom saboru prikazuje i od njega traži suglasnost na kompletnu javnu potrošnju u RH. Stavka od 40 milijuna kuna, a to je više od 50 posto sredstava Proračuna, otpada na transfere prema građanima (mirovine, cijena zdravstvene zaštite, socijalna pomoć, porodiljne naknade itd.). Glede investicija koje su se više puta spominjale u ovoj raspravi, Vladin predstavnik upozorio je na "Hrvatske autoceste" i poduzeće "Hrvatske ceste" i činjenicu da samo ove dvije tvrtke na investicije troše jednu milijardu eura, i to bez onoga što se nalazi u proračunu, odnosno decentralizira za kapitalne investicije u Proračunu. Podsjeća pritom da se kroz poziciju za potpore zapravo decentraliziraju sredstva za investicije u prosvjeti, u zdravstvu itd. Rebalans proračuna samo je napor da se dodatno dođe do stabilizacije javnih financija. Primijetio je kako su tijekom rasprave neki sudionici brkali pojmove javni i vanjski dug. Gospodin Kuštrak navodi kako se radi o potpuno različitim stvarima, te pojašnjava da vanjski dug predstavlja i privatni dug, a ne samo državni dug. Dapače, u tom dugu državni je manji od 50 posto. Iz tih pokazatelja proizlazi kako će biti naše stanje u budućnosti, tj. hoće li se ili ne relativno smanjivati ta zaduženost.

Radi ispravka netočnog navoda javio se **Jadranko Mijalić (HSL)**. Drži nepotrebnim lamentaciju u svezi s veličinom državnog proračuna, budući da se ovdje i tako radi o tehničkom proračunu. Važnije od svega je, kaže, da su rashodi za prvih devet mjeseci 53,9 milijardi kuna i rastu za 1,2 posto u odnosu na prošlu godinu.

Time je rasprava okončana.

IZJAŠNJAVANJE

U nastavku sjednice uslijedilo je izjašnjavanje o podnesenim amandmanima. Dr. **Crkvenac** je informirao zastupnike da Vlada ne može prihvatiti amandmanski zahtjev **Odbora za obitelj, mladež i šport** (identičan amandman podnio je i Goranko Fižulić, u ime Kluba zastupnika LIBRE) za povećanje sredstava Hrvatskom olimpijskom odboru za 15 mln. kuna. Spremna je, međutim, osigurati sredstva za tu namjenu iz tekuće proračunske pričuve, nakon što HHO dostavi detaljno obrazloženje o uzrocima problema i prijedlogom za rješavanje stanja u profitabilnim sportovima, gdje se okreću relativno veliki novci.

Uvaživši to obećanje predsjednica Odbora **Dubravka Šuica (HDZ)** povukla je njihov amandman, uz napomenu da su sredstva predviđena ovogodišnjim Proračunom za HHO doista nedostatna, kao i 30 mln. kuna planiranih u Proračunu za iduću godinu.

Goranko Fižulić izvijestio je zastupnike da i njegovi stranački kolege odustaju od svog amandmana.

Zastupnici dr. sc. **Hrvoje Kraljević (LIBRA)**, dr. sc. **Ivica Kostović (HDZ)** i **Želimir Janjić (HSL)** nisu prihvatili obrazloženje predstavnika predlagatelja da nema potrebe, mjesec dana prije kraja godine, povećavati osigurani iznos za Nacionalnu zakladu za znanost, u razdjelu Ministarstva znanosti i tehnologije. Naglasio je da je Zaklada u prvoj godini svog postojanja dobila značajan iznos iz Državnog proračuna (planirana sredstva od 50 milijuna kuna bit će do kraja godine u cijelosti ostvarena) te da nema izvora sredstava za njegovo povećanje.

Dodatno obrazlažući njihov amandman **Želimir Janjić** je napomenuo da je dosad na račun Zaklade uplaćeno svega 26 mln. kuna. Budući da su umanjena sredstva za financiranje znanstvenih projekata (za 11 mln. kuna) te ona za subvencioniranje kamata stambenih kredita za znanstvene novake (za 9 mln. kuna) grupa zastupnika predlaže da se nedostajuća svota "skine" s pozicije Ministarstva za javne radove, obnovu i graditeljstvo te Ministarstva pomorstva, prometa i veza. Smatraju, naime, da bi realizacija projekta kojega je uspješno pokrenuo bivši ministar znanosti i tehnologije, gospodin Kraljević, motivirala mlade visoko-

obrazovane kadrove da ostanu u domovini. Zbog toga su inzistirali da se o njihovu amandmanu glasuje, ali nije dobio "zeleno svjetlo" ostalih zastupnika.

Potom je došao na red amandman što ga je, u ime Kluba zastupnika HDZ-a, podnijela **Zdenka Babić-Petričević**. Riječ je o zahtjevu da se predviđena sredstva za obrazovanje djece hrvatskih građana u inozemstvu (14,7 mln. kuna) vrata na prvobitno planirani iznos od 17,4 mln. kuna. Ministar Crkvenac je rekao da za to nema potrebe, budući da je dio sredstava za hrvatske dopunske škole osigurala njemačka Vlada.

Zdenka Babić-Petričević je primijetila da je takva praksa bila i dosad, ali da su unatoč tome sredstva za tu namjenu nedostatna. Podsjetila je na činjenicu da hrvatski učitelji u inozemstvu rade u otežanim uvjetima (zbog prostornih problema, nedostatka literature i neprilagodene programa) te da bi za svoj rad trebali biti adekvatno plaćeni, barem prema prijedlogu Proračuna za 2002. godinu.

Unatoč tom obrazloženju, njen amandman nije dobio podršku većine zastupnika.

Nakon toga je predsjednik **Tomčić** dao na glasovanje predloženi **Rebalans, s pratećim dokumentima. Ishod - Većinom glasova nazočnih zastupnika (67 glasova "za", 34 protiv i 2 suzdržana)** donesene su **Izmjene i dopune Državnog proračuna Republike Hrvatske za 2002. godinu, u predloženom tekstu. Sa sličnim omjerom glasova donesene su i odluke o izmjenama i dopunama ovogodišnjih financijskih planova Fonda za razvoj i zapošljavanje te Fonda za regionalni razvoj.**

Sukladno Zakonu o Proračunu, zastupnici su dali suglasnost i na izmjene i dopune financijskih planova za 2002: Hrvatskog zavoda za mirovinsko osiguranje; Hrvatskog zavoda za zdravstveno osiguranje, Hrvatskog zavoda za zapošljavanje te Hrvatskih voda.

Potom je, na prijedlog mr. sc. **Mate Arlovića**, donesen zaključak kojim se ovlašćuje **Stručnu službu Hrvatskog sabora da, zajedno s Ministarstvom financija, kao stručnim nositeljem izrade predloženog Rebalansa, redigira tekst tog dokumenta prije njegove objave u "Narodnim novinama".**

M.Ko; Đ.K; J.Š.

postupku provjere, imamo i suglasnost generala Bobetka da će u tome surađivati. A suradnja sa Sudom u Haagu trajat će i nakon ovog slučaja, rekao je.

Za ispravak navoda premijera javio se **Ljubo Česić-Rojs (HDZ)** jer da ga je premijer osobno prozvao jer je spominjao helikopter i sve ostalo. Oko generala Bobetka nije bilo uopće politike, on je bio moj zapovjednik, bio sam tamo svako jutro, u podne i navečer i bit ću u i bolnici i da vidimo tko će mi zabraniti, rekao je. Daje podršku premijeru što je potpisao jamstvo no to je, kaže, mogao potpisati i prije tri tjedna i Janko Bobetko bi bio u bolnici no poruku koju je poslao da će SFOR doći na Tuškanac i napraviti red objasnite hrvatskom narodu, zatražio je.

Milan Kovač (HB) ispravio je navod premijera "štitit ćemo Domovinski rat i procesuiranjem ratnog zločina počinjenog u Hrvatskoj" i zatražio da pokaže pravomoćnu sudsku presudu kojom je dokazan ratni zločin koji je načinjen u Domovinskom ratu na strani hrvatskog naroda. Od kuda vam pravo da vi prejudicirate da je u Hrvatskoj napravljen ratni zločin a bez sudske presude, pitao je.

Predsjednik i predsjedatelj **Zlatko Tomčić** podsjetio je zastupnika da ovo nije aktualno prijedpodne i da se ne nastavlja s pitanjima dok je premijer **Ivica Račan** rekao da u ovom trenutku ne želi sudjelovati u polemici s onima koji misle da ratnih zločina u Hrvatskoj nije bilo i koji na osnovi toga nisu učinili ono što su trebali da Hrvatska danas ne bude u situaciji u kojoj je, da trpi posljedice jer neke stvari nisu procesuirane. Što se tiče gospodina Česić-Rojsa dobro se prepoznao. Želim sasvim otvoreno reći, kazao je premijer, Hrvatska nije buntu zemlja nego pravna država i nećemo moći tolerirati ponašanje poput onoga koje je bilo oko kući generala Bobetka i prijetnje koje dolaze od tih ljudi, preciznije njihovih organizatora. U sadržaj podmetanja nekih ljudi i stil spada i ovo sa SFOR-om jer "zadnje što bi nam palo na pamet je da uvodimo red u neovisnoj hrvatskoj državi sa SFOR-om uz organe koje mi imamo", rekao je premijer.

Zlatko Tomčić zahvalio je predsjedniku Vlade Ivici Račanu na dolasku i datoj informaciji i zatim se prešlo na redoviti rad sjednice.

KONAČNI PRIJEDLOG ZAKONA O IZMJENAMA I DOPUNAMA ZAKONA O IZVRŠAVANJU DRŽAVNOG PRORAČUNA REPUBLIKE HRVATSKE ZA 2002. GODINU

Veća jamčevna zaliha

Zastupnici Hrvatskog sabora većinom su glasova donijeli Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o izvršavanju Državnog proračuna Republike Hrvatske za 2002. godinu u tekstu predlagatelja - Vlade RH. Predloženim izmjenama i dopunama ovoga Zakona povećavaju se sredstva za jamčevne zalihe za financijska državna jamstva u Proračunu, regulira visina zaduživanja i otplate duga, ukidaju odredbe Zakona kojima je utvrđeno da se određene namjene Proračuna izvršavaju u dvanaestinama od utvrđenog godišnjeg plana, utvrđuje obveza Države da se manje ostvareni prihodi od dohotka općinama i gradovima na području posebne državne skrbi nadoknade na teret sredstava Državnog proračuna, itd.

O PRIJEDLOGU

U obrazloženju ocjene stanja i razloga zbog kojih valja donijeti ovaj Zakon Vlada podsjeća da je u članku 5. stavku 2. Zakona o izvršavanju Državnog proračuna za 2002. godinu regulirano da proračunski korisnici mogu plaće, naknade, invalidnine i socijalna davanja planirati do 1/12 ukupnog godišnjeg plana sredstava planiranih za te namjene u Državnom proračunu za 2002. godinu. Međutim, kako su ova davanja uvjetovana posebnim propisima kojima je regulirana njihova visina i način njihove revalorizacije, to se u primjeni ove odredbe nije moglo provoditi da se ta davanja izvršavaju u 1/12 mjesečnog plana u odnosu na godišnji plan tih sredstava.

Izmjenama i dopunama Zakona o područjima posebne državne skrbi povećan je broj gradova i općina na područjima posebne državne skrbi na kojima je u skladu sa Zakonom o porezu na dohodak utvrđeno pravo na posebnu osobnu poreznu olakšicu zaposlenih na tim područjima u odnosu na druge dijelove u Republici Hrvatskoj. Zbog provedbe ove zakonske odredbe te općine i gradovi

gube dio prihoda po osnovi poreza na dohodak.

U članku 28. Zakona o izvršavanju Državnog proračuna RH za 2002. godinu dano je ovlaštenje Vladi RH da može uzeti zajam na inozemnom i domaćem tržištu novca i kapitala do ukupne svote 11.664.251.992,00 kuna i da se ta sredstva u 2002. mogu koristiti za otplatu glavnice državnog duga iskazane u Proračunu za 2002. u svoti od 6.968.078.600,00 kuna. Zbog manjeg korištenja inozemnih kredita te smanjenu otplatu glavnice državnih dugova u 2002. se umanjuju zaduženja i otplate duga.

Zakonom se regulira obveza države da dio manje ostvarenog poreza na dohodak vrati općinama i gradovima na područjima posebne državne skrbi na teret prihoda odnosno rashoda Državnog proračuna u ovoj godini.

U Državnom proračunu RH za 2002. odnosno u članku 36. stavku 3. Zakona izvršavanju Državnog proračuna RH za 2002. planirana su sredstva jamčeve zalihe za financiranje državnih jamstava u svoti 400,0 milijuna kuna, ali su zbog povećanih potreba u financiranju državnih jamstava u 2002. ova sredstva Izmjenama i dopunama Državnog proračuna za ovu godinu povećana za 350,0 milijuna kuna, što ukupno iznosi 750,0 milijuna kuna.

U članku 43. Zakona o izvršavanju Državnog proračuna za 2002. bilo je regulirano da ministarstva nadležna za zavode, državne upravne organizacije, instituti i agencije pokrenu postupak izmjene propisa na temelju kojih se ta tijela financiraju na temelju ugovora kojim bi se utvrdile obveze države za poslove koje bi obavljala ta tijela. Rok za izvršenje te obveze bio je do 30. travnja 2002. Izmjenama i dopunama Državnog proračuna za 2002. izvršena je preraspodjela sredstava koja su bila

regulirana člancima 44. i 45. Zakona o izvršavanju državnog proračuna RH za 2002. godinu. Naime, odredbom članka 44. Zakona dano je ovlaštenje Vladi da može u tijeku 2002. izvršiti preraspodjelu do 1 posto ukupnih rashoda Proračuna radi provedbe stanovitenih reformi, a člankom 45. propisano je da se u tijeku ove godine na prijedlog Ministarstva financija obavlja preraspodjela sredstava za plaće i naknade proračunskih korisnika.

U skladu s iznesenim Konačnim prijedlogom o izmjenama i dopunama Zakona o izvršavanju Državnog proračuna za 2002. godinu uređuje se više pitanja. Tako se ukida odredba u pogledu izvršenja 1/12 od godišnjeg plana; regulira obveza države da dio manje ostvarenog poreza na dohodak vrati općinama i gradovima na području posebne državne skrbi na teret prihoda odnosno rashoda Državnog proračuna u ovoj godini; regulira visina zaduživanja i otplate duga; povećavaju se sredstva jamčevne zalihe; brišu odredbe o predlaganju propisa o ugovornom financiranju stanovitenih proračunskih korisnika; o preraspodjeli sredstava do 1 posto ukupnih rashoda Proračuna za ovu godinu, a napose sredstava za plaće i naknade za korisnike državnog proračuna u 2002. godini.

RADNA TIJELA

Odbor za zakonodavstvo podupire donošenje ovoga Zakona i ne protivi se prijedlogu da Zakon stupi na snagu danom objave u "Narodnim novinama". Odbor nije imao primjedbi na tekst Konačnog prijedloga zakona, ali je upozorio da predloženi akt ne sadrži podatke o zaduživanju jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave, odnosno o garancijama i jamstvima RH za njihovo zaduženje, kao ni možebitno aktivirane dane garancije i jamstva.

Na sjednici Odbora za financije i državni proračun upozoreno je na

određbu članka 2. Konačnog prijedloga zakona kojom se utvrđuje obveza države da se manje ostvareni prihodi od dohotka općinama i gradovima na području posebne državne skrbi nadoknade na teret sredstava Državnog proračuna kako bi općine i gradovi mogli izvršavati svoje obveze. Naime, toj odredbi nije posvećena dovoljna pažnja jer su neke jedinice lokalne samouprave na područjima od posebne državne skrbi tijekom ljeta dovedene u situaciju da su bile blokirane (nekoliko gradova i općina na području Banovine). Odbor drži da je Vlada trebala ranije reagirati i osigurati tim jedinicama lokalne samouprave potrebna sredstva za normalno funkcioniranje. Članove Odbora zanimalo je na kojoj su poziciji rebalansa Državnog proračuna osigurana sredstva za tu namjenu. Izneseno je mišljenje da člankom 7. Konačnog prijedloga zakona ne bi trebalo ukidati dano ovlaštenje Vladi RH da može u tijeku 2002. izvršiti preraspodjelu od 1 posto ukupnih rashoda Državnog proračuna za provedbu reforme u poljoprivredi i ostalih reformi, već bi to ovlaštenje trebalo ostati do kraja godine. Nakon rasprave Odbor je predložio Saboru da ne prihvati ovaj zakonski prijedlog, u tekstu kako ga je predložila Vlada RH.

Odbor za gospodarstvo, razvoj i obnovu, Odbor za obitelj, mladež i šport, Odbor za lokalnu i područnu (regionalnu) samoupravu te Odbor za rad, socijalnu politiku i zdravstvo predložili su Hrvatskom saboru da donese predloženi zakon.

RASPRAVA

Najprije je u ime predlagatelja zakona zakonski prijedlog predstavio zamjenik ministra financija mr.sc. **Damir Kuštrak**, a zatim je u ime Kluba zastupnika HDZ-a govorio **Drago Krpina**. Izmjenama i dopunama Zakona o područjima od posebne državne skrbi u srpnju ove godine, povećan je broj gradova i općina na tim područjima kojima je u skladu sa Zakonom o porezu na dohodak utvrđeno pravo na posebnu osobnu poreznu olakšicu zaposlenih na tim područjima u odnosu na druge dijelove RH. Već tada je HDZ, kaže, upozoravao da će zbog takvog rješenja proračuni tih općina i gradova pretrpjeti velike financijske štete i

gubitke, i da je to nepravедno osobito ako se uzme u obzir da su sadašnji iznosi transfera iz državnog proračuna općinama i gradovima na područjima posebne državne skrbi u odnosu na 1999. godinu trostruko smanjeni. Ovim zakonskim prijedlogom (člankom 2.) Vlada nastoji ispraviti tu pogrešku, koju tada nije htjela shvatiti, i s jedne strane je dobro što će te općine i gradovi sada biti obeštećeni zbog provedbe te zakonske odredbe, podvlači ovaj zastupnik. Stoga Klub zastupnika HDZ-a nije protiv te odredbe, kaže zastupnik Krpina, ali smatra kako ona nije bila niti nužna jer je Vlada mogla iz postojećih proračunskih zaliha na vrijeme (još sredinom 2002.) refundirati ta sredstva općinama i gradovima. Novina je i to što se korisnicima državnih potpora i

*Još sredinom ove godine
Vlada je mogla iz postojećih
proračunskih zaliha
nadoknaditi razliku manje
ostvarenih prihoda od dohotka
općinama i gradovima na
području posebne državne
skrbi.*

subvencija više ne uvjetuje dobivanje istih ispunjavanjem određenih financijskih obveza prema državi. Takvo će rješenje omogućiti određenim korisnicima tih sredstava da ista ostvare kako bi što bolje mogli poslovati u obavljanju svoje djelatnosti. Iznimka su korisnici državnih potpora u poljoprivredi koji neće morati kao uvjet korištenja tih potpora ponuditi dokaz da su ispunili svoje financijske obveze prema državi, primjećuje zastupnik Krpina. Ta je iznimka, drži, unesena u predloženi zakon, prije svega, zbog pravnih slijednika bivših poljoprivrednih kombinata koji ionako koriste glavninu državnih potpora u poljoprivredi i kojima je država ionako prije nekoliko mjeseci na razne načine oprostila, otpisala, reprogramirala 4 milijarde kuna. Sada će ti kombinati i nadalje moći koristiti državne potpore ali neće morati izvršavati svoje financijske obveze prema državi. Kod seljaka takvih u pravilu nema jer oni izvršavaju svoje obveze prema državi, a nitko ih do sada nije sanirao niti konsolidirao, naglašava zastupnik Krpina, obrazlažući zašto se Klub

zastupnika HDZ-a protivi zakonskoj odredbi kojom se za ostvarenje potpora i subvencija izuzimaju oni koji nisu podmirili svoje financijske obveze prema državi.

Klub se protivi predloženom rješenju kojim se briše odredba članka 44. tj. ovlaštenje Vlade RH da može u tijeku 2002. izvršiti preraspodjelu od 1 posto ukupnih rashoda proračuna. Razlog - Klub smatra da bi bilo opravdano tih 1 posto proračunskih sredstava, kako je dosad i bilo, usmjeriti prema vođenju gospodarske politike i bržem oživljavanju hrvatskog gospodarstva. Lani su kod donošenja državnog proračuna HDZ i HSS tražili veće iznose za poljoprivredu, ali je premijer taj zahtjev odbio, kaže, uz obećanje da će poljoprivreda dobiti taj 1 posto kroz već spomenutu odredbu članka 44. Zakona. Nakon toga HSS je odustao od svog zahtjeva, a dogodila se očita prevara.

Zbog svih navedenih primjedbi Klub zastupnika HDZ-a neće glasovati za predloženi zakon, zaključio je zastupnik Krpina.

Usljedio je ispravak navoda. Glede reformi u poljoprivredi zastupnica **Dragica Zgrebec (SDP)** ustvrdila je kako je točna informacija da su određena sredstva bila rezervirana u proračunu za 2002. godinu, te upozorila da će se zakon koji osigurava provođenje reforme u poljoprivredi primjenjivati od 1. siječnja 2003.

Iako će zastupnici HDZ-a glasovati protiv ovoga zakona **Ivica Buconjić (HDZ)** se nada da će predloženi zakon ipak biti usvojen budući da koalicija ima dovoljno glasova za njegovo usvajanje. U nastavku skrenuo je pažnju na jedan problem koji je ovim zakonskim prijedlogom tek djelomično riješen. Predloženim izmjenama ovoga Zakona regulirana je, naime, obveza Države da će u 2002. nadoknaditi jedinicama lokalne samouprave razliku manje ostvarenih prihoda od poreza na dohodak po osnovi osobnih odbitaka primjenom propisa o porezu na dohodak na područjima posebne državne skrbi, ali se nigdje ne navodi rok u kojem će ta sredstva biti vraćena. Zastupnik predlaže da se ta sredstva odmah vrate jedinicama lokalne samouprave kako se ne bi ponovila prošlogodišnja situacija kada su tek 31. prosinca e-mailom obaviještene da im je taj novac vraćen. Proračuni većine jedinica lokalne samouprave s područja posebne državne skrbi u lošem su

stanju i ukoliko im se ova sredstva odmah ne doznače nijedna investicija se neće moći okončati, a čak će doći u pitanje funkcioniranje osnovnih službi u općinama i gradovima (dječji vrtići, komunalne službe itd.) rekao je među ostalim ovaj zastupnik.

U ime Kluba zastupnika HDZ-a ponovno se javio **Drago Krpina**. "Zastupnica Zgrebec javila se radi ispravka netočnog navoda, a ustvari je replicirala na moje izlaganje i tako me onemogućila da opovrgnem njezin navod", primijetio je zastupnik Krpina. S takvom bi praksom trebalo prestati, smatra ovaj zastupnik. Zastupnica Zgrebec opravdava predloženo brisanje članka 44. u Konačnom prijedlogu zakona time što će se tobože novim zakonom o državnim potporama u poljoprivredi provoditi od 1. siječnja 2003., primijetio je dalje ovaj zastupnik. Iako je to točno, zastupnik Krpina upozorava da je zakon o državnim potporama u poljoprivredi samo jedan od segmenata reforme u toj grani ljudske djelatnosti. Tako je prema novom Zakonu o poljoprivredi Vlada morala do 30. lipnja ove godine dostaviti Hrvatskome saboru tzv. "zeleno izvješće" tj. izvijestiti o stanju u poljoprivredi u prethodnoj godini, ali to nije učinila možda baš zato što Ministarstvo poljoprivrede i šumarstva (stručni nosilac tog posla) za to nije imao novac, a računao je na onih 1 posto iz članka 44. Zakona o

izvršavanju Državnog proračuna RH za 2002. Isto tako još prije godinu dana trebalo je osnovati Povjerenstvo za istraživanja u poljoprivredi, ali do toga još nije došlo jer ministru poljoprivrede i šumarstva nedostaje novac. Do 1. siječnja trebali bi biti napravljeni razni upisnici pa tako i upisnik poljoprivrednih gospodarstava kao uvjet za korištenje državnih potpora u poljoprivredi. Za izradu upisnika potrebna su sredstva, a kako ih nema možda neće biti napravljeni. Troškove gruntovnog i katastarskog sređivanja poljoprivrednog zemljišta u vlasništvu države sada plaćaju općine i gradovi što nije pravedno s obzirom na to da je vlasnik zemljišta Republika Hrvatska, kaže zastupnik Krpina, i pita nisu li se troškovi za to mogli namiriti iz onih 1 posto sredstava predviđenih u članku 44. Zakona čije se brisanje sada predlaže.

Ispravljajući netočan navod zastupnica **Dragica Zgrebec (SDP)** ostala je kod prijašnjeg stava te ustvrdila kako će se najveća reforma upravo provoditi u poljoprivredi i to kroz Zakon o potporama i poticajima. Inače, ne vjeruje da izvješća iz Ministarstva kasne jer nema novaca, i podsjeća da je priprema tih materijala za raspravu u Hrvatskom saboru dio redovnog rada Ministarstva za što Ministarstvo ima novaca.

Zamjenik ministra financija mr.sc. **Damir Kuštrak** ustvrdio je kako su

upisnici gotovi samo se poljoprivrednici moraju upisati, i kako će odmah nakon usvojena ovoga Zakona krenuti njegova primjena. A kada je riječ o 2003. drži da treba pažljivo razmotriti prijedloge glede predložene Zakona o porezu na dohodak jer bi oni mogli imati bitno veću implikaciju (u pozitivnom smislu te riječi) na financije lokalne samouprave na područjima od posebne državne skrbi.

U ispravku netočnog navoda zastupnik **Drago Krpina (HDZ)** podvukao je da upisnici o kojima je riječ u Zakonu o poljoprivredi nisu gotovi, kako je tvrdio Vladin predstavnik. Izričući tu tvrdnju Vladin je predstavnik vjerojatno imao u vidu formulare koji su s tim u vezi tiskani, ali upisnik nije formular, podvlači gospodin Krpina. Nedavna rasprava o mogućnostima izvoza hrvatskog vina u Europu pokazala je da nitko u Hrvatskoj ne zna koliko kod nas ima vinograda, i s tim u vezi spominju se različiti podaci. Zakon o poljoprivredi predviđa i upisnik tzv. dugogodišnjih nasada, a zastupnik Krpina tvrdi da tog upisnika nema i zato mi ne znamo koliko imamo vinograda u RH.

Više nije bilo zainteresiranih za raspravu. **Većinom glasova (74 "za", 21 "protiv" i 7 "suzdržanih") Hrvatski je sabor donio Zakon o izvršavanju Državnog proračuna RH za 2002. godinu.**

J.Š.

PRIJEDLOG I KONAČNI PRIJEDLOG ZAKONA O POTVRĐIVANJU EUROPSKE SOCIJALNE POVELJE, DODATNOG PROTOKOLA EUROPSKOJ SOCIJALNOJ POVELJI, PROTOKOLA O IZMJENAMA EUROPSKE SOCIJALNE POVELJE I DODATNOG PROTOKOLA EUROPSKOJ SOCIJALNOJ POVELJI KOJIM SE USPOSTAVLJA SUSTAV KOLEKTIVNIH ŽALBI

Ujednačena gospodarska i socijalna prava

• Europska socijalna povelja, među ostalim, jamči (bez diskriminacije) uživanje: prava na rad; na primjerene radne uvjete; na sigurnost i zaštitu zdravlja na radu; na pravičnu plaću; na organiziranje; na kolektivno pregovaranje; na profesionalnu orijentaciju; profesionalnu izobrazbu; zdravstvenu zaštitu i socijalnu sigurnost.

Na sjednici u studenome Hrvatski sabor je, bez rasprave, donio - hitnim postupkom - Zakon o potvrđivanju Europske socijalne povelje i Dodatnog protokola, te Protokola o izmjenama navedenih dokumenata (to je bila i sugestija nadležnih radnih tijela).

Riječ je o višestranom međunarodnom ugovoru, iniciranom u okviru Vijeća Europe, koji uređuje široki spektar gospodarskih i socijalnih prava.

Na plenarnoj sjednici zastupnike je s predloženim dokumentima upoznao **Bože Borko Žaja**, zamjenik ministra

rada i socijalne skrbi. Naglasio je da je Europska socijalna povelja višestranu međunarodni ugovor, iniciran u okviru Vijeća Europe, koji uređuje široki spektar gospodarskih i socijalnih prava (dosad ju je ratificirala 31 država članica Vijeća Europe).

Podsjetio je, nadalje, na to da je Republika Hrvatska postala članicom Vijeća Europe 6. prosinca 96. Postupak za potpisivanje Povelje pokrenut je u veljači 1999. godine (a potpisana je 8. ožujka iste godine (potpisala ju je potpredsjednica Vlade dr. Ljerka Mintas-Hodak, prigodom susreta obilježavanja 50. obljetnice Vijeća Europe). Po njegovim riječima ovaj dokument sadrži brojne općenite odredbe, ali i one koje predviđaju jasne obveze država potpisnica, odnosno razlike u važećim sustavima članica Vijeća Europe primorale su autore Povelje da predvide mogućnost prihvaćanja selektiranog broja odredbi od država koje je potvrde. Međutim, utvrđeno je sedam odredbi, odnosno članaka koji se smatraju "obveznom jezgrom" iz koje država koja potvrđuje Povelju mora prihvatiti najmanje 5, te najmanji ukupni broj članaka ili stavaka koje neka država mora prihvatiti.

Po riječima ministra, Povelja uspostavlja sustav međunarodnog nadzora njene primjene od država

ugovornica, ali taj sustav nema pravosudni karakter. Povjeren je četirima europskim nadzornim tijelima i temelji se na dvogodišnjim izvješćima koja su vlade država ugovornica dužne dostavljati Vijeću Europe. U sustavu nadzora važna je uloga dodijeljena organizacijama radnika i poslodavaca.

Povelja je dio zakonodavstva Europske unije i njenim potvrđivanjem Republika Hrvatska će se svrstati u krug država koje podižu razinu zaštite gospodarskih i socijalnih prava, naglasio je dr. Žaja. Spomenuo je, među ostalim, da se o prihvaćanju određenih odredaba odnosno članaka Povelje, kako je to propisano Zakonom o njezinu potvrđivanju, odlučilo u konzultacijama sa socijalnim partnerima (ostvaren je tripartitni socijalni konsenzus). Pritom se vodilo računa o stanju u hrvatskom zakonodavstvu, ali i o učincima njegove primjene u praksi. Dakako, ekspertna skupina koja je pripremala ovaj dokument utvrdila je da nismo u zadovoljavajućem statusu da bismo

neke odredbe u ovoj fazi mogli potpisati, kaže ministar. Očekuje se, međutim, da će se u narednom razdoblju, nakon provođenja određenih reformi u zakonodavstvu, ali i primjena u praksi, Republika Hrvatska obvezati i na neke od sada izostavljenih odredaba Europske socijalne povelje.

Budući da se više nitko nije javio za riječ predsjedatelj, **Baltazar Jalšovec**, zaključio je raspravu.

Usljedio je izjašnjavaње o amandmanu što ga je na tekst Konačnog prijedloga zakona uložio **Odbor za zakonodavstvo** (sugestija za nomotehničko dotjerivanje članka 5.) Mr. **Žaja** je informirao zastupnike da ga je predlagatelj uvažio, tako da je postao sastavnim dijelom Konačnog prijedloga zakona.

Ishod - zastupnici su, većinom glasova (75 glasova "za", 29 "protiv" i 1 suzdržan) donijeli Zakon o potvrđivanju Europske socijalne povelje s pratećim dokumentima, u predloženom tekstu.

M.Ko.

PRIJEDLOG I KONAČNI PRIJEDLOG ZAKONA O POTVRĐIVANJU UGOVORA O ODREĐIVANJU GRANIČNIH PRIJELAZA IZMEĐU REPUBLIKE HRVATSKE I BOSNE I HERCEGOVINE I ANEKSA UGOVORA

Na ovoj sjednici Hrvatski sabor je - hitnim postupkom - donio Zakon o potvrđivanju Ugovora o određivanju graničnih prijelaza između Republike Hrvatske i Bosne i Hercegovine, potpisanog u Zagrebu 6. travnja 2001. godine, i Aneksa tog Ugovora, potpisanog 11. prosinca iste godine. Navedenim Ugovorom, koji se privremeno primjenjuje od dana potpisivanja, i njegovim Aneksom, određeno je 17 graničnih prijelaza za

međunarodni cestovni promet (robni i putnički), 8 za međunarodni putnički promet te 5 za međunarodni željeznički promet. Uvodno spomenimo još da je dosad izgrađeno oko polovine graničnih prijelaza predviđenih ovim dokumentima.

U okviru pripremne rasprave donošenje ovog Zakona podupri su, bez primjedbi, **Odbor za zakonodavstvo** i **Odbor za vanjsku politiku**. Navedena radna tijela nisu

se usprotivila ni prijedlogu predlagatelja da ga se donese hitnim postupkom.

Budući da se nitko od zastupnika nije javio za riječ, prešlo se na glasovanje. Ishod - većinom glasova nazočnih zastupnika (78 glasova "za" i 11 suzdržanih) Hrvatski sabor je donio predloženi Zakon, u ponuđenom tekstu.

M.Ko.

PRIJEDLOG I KONAČNI PRIJEDLOG ZAKONA O POTVRĐIVANJU KONVENCIJE O MEĐUNARODNIM IZLOŽBAMA POTPISANE U PARIZU, 22. STUDENOGA 1928, TE IZMIJENJENE I NADOPUNJENE PROTOKOLIMA OD 10. SVIBNJA 1948, 16. STUDENOGA 1966, 30. STUDENOGA 1972. TE NADOPUNAMA OD 24. LIPNJA 1982. I 31. SVIBNJA 1988.

Hrvatski je sabor hitnim postupkom i bez rasprave većinom glasova donio ovaj Zakon kojim se potvrđuje navedena Konvencija.

Njome se uređuju posebice pitanja definiranja međunarodne izložbe, opći uvjeti za organizaciju međunarodnih izložbi, obveze organizatora itd. Provedba ovog Zakona zahtijeva osiguranje dodat-

nih financijskih sredstava iz Državnog proračuna RH u visini godišnje članarine od 1525 eura, koja se plaća za kalendarsku godinu (pozicija Ministarstva vanjskih poslova), navodi predlagatelj ovog Zakona, **Vlada RH**. Hitni postupak za ovaj zakon je tražen jer je on pretpostavka za pristupanje Republike Hrvatske ovoj Konvenciji čime RH postaje članicom Međunarodnog

ureda za izložbe u Parizu (taj Ured osniva se ovom Konvencijom).

Donošenje ovog zakona podupro je **Odbor za zakonodavstvo** a **Odbor za obrazovanje, znanost i kulturu** jednoglasno je predložio Hrvatskom saboru njegovo donošenje.

Đ.K.

PRIJEDLOG ZAKONA O IZMJENAMA I DOPUNAMA ZAKONA O ZAŠTITI VOJNIH I CIVILNIH INVALIDA RATA

Proširuje se krug korisnika i uvode nova prava

Nakon kraće rasprave Hrvatski je sabor prihvatio Prijedlog ovog zakona, a primjedbe, prijedloge i mišljenja uputio predlagatelju (Vladi RH), radi pripreme Konačnog prijedloga zakona. Predloženim bi se zakonom na socijalno pravičniji način uredio pravni položaj i zaštita vojnih i civilnih invalida rata, smanjile razlike prema ukupnim invalidskim pravima koja proizlaze iz Zakona o pravima hrvatskih branitelja iz Domovinskog rata i članova njihovih obitelji, poboljšao njihov položaj, i opravdano proširio krug članova njihovih obitelji - korisnika prava.

O PRIJEDLOGU

Kako bi se na socijalno pravičniji način uredio pravni položaj i zaštita vojnih i civilnih invalida rata (posebno djece stradale u ratu i od ratnih posljedica), smanjile razlike spram ukupnih invalidskih prava iz Zakona o pravima hrvatskih branitelja iz Domovinskog rata i članova njihovih obitelji, poboljšao njihov materijalni položaj, opravdano proširio krug korisnika zaštite, u skladu s gospodarskim mogućnostima društva, te potaknulo profesionalno osposobljavanje i djelatno uključivanje u društveni život, predloženim se izmjenama i dopunama uređuju pitanja:

- Povećanje postotka, u kojem se određuje svota obiteljske invalidnine, za članove obitelji iza poginulih civilnih osoba i osoba poginulih za vrijeme služenja vojnog roka, sa sadašnjih 15 na 25 posto od invalidnine invalida I. skupine.

- Pravo na opskrbninu članovima obitelji (u pravilu udovicama) sudionika rata od prije 9. rujna 1943. do 15. svibnja 1945., koji su umrli poslije 15. svibnja 1945. godine, iznimno i djeci koja su od djetinjstva nesposobna za rad.

- Pravo na besplatne udžbenike za potrebe redovnog školovanja u osnovnim i srednjim školama, i djeci mirnodopskih vojnih invalida i civilnih invalida rata, te mirnodopskim vojnim invalidima i civilnim invalidima rata, ako im redovni prihodi po članu kućanstva ne prelaze dvostruku svotu cenzusa redovnih novčanih prihoda (sada iznosi 1.995,60 kuna mjesečno).

- Pravo na prednost pri upisu u obrazovne ustanove (izvan upisa u srednje škole, odnosno visoka učilišta pod uvjetom da prijeđu bodovni prag) djeci poginulih, umrlih ili nestalih civilnih osoba i osoba poginulih za vrijeme služenja vojnog roka, djeci civilnim invalidima rata i djeci mirnodopskih vojnih i civilnih invalida rata 100 posto - I. skupine.

- Pravo na stipendiju tijekom redovitog studiranja na visokim učilištima, djeci iza poginulih, umrlih ili nestalih civilnih osoba i osoba za vrijeme služenja vojnog roka, djeci mirnodopskih vojnih i civilnih invalida rata i mirnodopskim vojnim i civilnim invalidima rata, ako im je ona prijeko potrebna s obzirom na prihode njih i njihove obitelji.

- Pravo na prednost pri smještaju u učeničke, odnosno studentske domove, djeci iza poginulih ili umrlih civilnih osoba i osoba za vrijeme služenja vojnog roka, djeci civilnim invalidima rata i djeci mirnodopskih vojnih i civilnih invalida rata 100 posto - I. skupine ako im redovni prihodi po članu kućanstva ne prelaze dvostruku svotu cenzusa redovnih novčanih prihoda (sada iznosi 1.995,60 kuna mjesečno).

- Pravo na prednost pri zapošljavanju, djeci iza poginulih, umrlih ili nestalih civilnih osoba i osoba za vrijeme služenja vojnog roka, mirnodopskim vojnim i civilnim invalidima rata, kao i bračnom drugu i roditeljima iza poginulih, umrlih ili nestalih civilnih osoba i osoba za vrijeme služenja vojnog roka.

- Pravo na profesionalnu rehabilitaciju mirnodopskom vojnom invalidu i civilnom invalidu rata, ako s obzirom na preostalu radnu sposobnost i godine života, izobrazbu i druge okolnosti ispunjava uvjeta za uspješnu rehabilitaciju.

- Pravo na staž osiguranja u dvostrukom trajanju, za vrijeme provedeno u zatočeništvu, civilnim osoba koje su bile zaposlene i odvedene u zatočeništva, a ako nisu bile zaposlene, pravo na poseban staž u jednostrukom trajanju (civilni invalidi rata).

- Pravo na prednost pri smještaju u domove umirovljenika, ratnim vojnim invalidima, mirnodopskim vojnim invalidima i civilnim invalidima rata I. do IV. skupine, roditeljima i bračnom drugu iza poginulih ili umrlih osoba u sastavu hrvatske domovinske vojske iz II. svjetskog rata i partizanskih odreda, te iza poginulih ili umrlih osoba za vrijeme služenja vojnog roka, kao i iza poginulih ili umrlih civilnih osoba.

- Pravo na jednokratno oslobađanje plaćanja naknade za prenamjenu poljoprivrednog u građevinsko zemljište, vojnim i civilnim invalidima rata.

- Pravo na pokriće troškova prijevoza i ubičajenih pogrebnih troškova za poginule civilne osobe u Domovinskom ratu nakon ekshumacije i identifikacije.

- Pravo na pokriće troškova pribavljanja medicinske dokumentacije na zahtjev liječničkih povjerenstava.

- Propisuje se rok za prestanak određenog prava zbog smrti korisnika.

- Pravo na opskrbninu uvjetuje se uz prebivalište i uvjetom da korisnik živi na teritoriju RH.

- Propisuje se rok za medicinsku dokumentaciju zbog bolesti PTSP-a, nakon zlostavljanja, odnosno otpusta iz zatočeništva.

- Propisuje se rok za podnošenje zahtjeva za priznavanje svojstva civilnog invalida rata na osnovi bolesti.

Predložene izmjene i dopune Zakona o zaštiti vojnih i civilnih invalida rata temelje se na odrednicama proklamirane socijalne politike Vlade RH u pravcu redefiniranja politike prema invalidima, a napose prema civilnim i ratnim vojnim invalidima II. svjetskog rata, sudionicima toga rata, mirnodopskim vojnim invalidima, civilnim žrtvama iz Domovinskog rata i članovima njihovih obitelji. Stoga se, izmjenama i dopunama uređuju i na realnijoj i gospodarskim mogućnostima društva primjerenijoj razini definiraju i jamče temeljna invalidska i druga prava, proširuje krug dosad neobuhvaćenih korisnika, te ispravljaju nepravde prema ovoj kategoriji građana RH.

Usvajanjem ovoga Zakona opravdano bi se proširio krug korisnika zaštite sukladno gospodarskim mogućnostima društva.

Za provođenje ovoga Zakona trebalo bi, kaže Vlada, osigurati oko 2.178.896,00 kuna ili godišnje oko 26.146.752,00 kuna. Zbog prirodnog odljeva broja korisnika u proračunu ostaje oko 30.000.000,00 kuna godišnje, a Ministarstvu rada i socijalne skrbi, u proračunu za 2002., za provođenje Zakona o zaštiti vojnih i civilnih invalida rata osigurano je 529.533.162,00 kuna. Imajući u vidu prirodan odljev korisnika i u 2003. za provođenje Zakona o zaštiti vojnih i civilnih invalida rata i ove Novele u proračunu za 2003. bilo bi dostatno osigurati oko 504.023.140,00 kuna, a što je za oko 5 posto manje sredstava nego što je osigurano u proračunu za 2002. godinu.

RADNA TIJELA

Odbor za zakonodavstvo podupire donošenje ovoga Zakona, a na tekst Prijedloga nije imao primjedbe ustavnopravne naravi.

Članovi **Odbora za ratne veterane** raspravljali su o ovom zakonskom prijedlogu u svojstvu matičnog radnog tijela i podržali ga. Izražena je, međutim, bojazan da se predloženim izmjenama i dopunama ne otvori mogućnost stjecanja prava pripadnicima paravojnih postrojbi, a napose sumnja u dostatnost planiranih sred-

stava za predložene izmjene i dopune (radi se o 26 milijuna kuna godišnje), s obzirom na činjenicu o nesređenosti podataka o civilnim žrtvama iz Domovinskog rata i da se upravo oboljelim civilnim invalidima rata omogućava podnošenje zahtjeva za stjecanjem statusa i pripadajućih prava s tog osnova. Čulo se još da bi za prava propisana člankom 9. ovoga Zakona (radi se o novim tzv. nematerijalnim pravima preuzetim iz Zakona po pravima hrvatskih branitelja iz Domovinskog rata i članova njihovih obitelji) trebalo razmotriti mogućnost propisivanja sankcija u slučaju nepoštivanja istih od strane za to nadležnih kako pravnih osoba tako i odgovornih fizičkih osoba, a sukladno kaznenim odredbama navedenog zakona.

Odbor za rad, socijalnu politiku i zdravstvo, drži prihvatljivim Prijedlog zakona koji usklađuje prava invalida, no istaknuto je da je ostao veliki broj invalida koji nisu obuhvaćeni ovim Prijedlogom zakona niti Zakonom o pravima hrvatskih branitelja iz Domovinskog rata i članova njihovih obitelji, i koji se nalaze u izuzetno teškom položaju.

U raspravi u **Odboru za obitelj, mladež i sport** istaknuto je da je racionalizacijom sustava koji je počeo 2001. godine smanjena osnovica za izračun osobne invalidnine sa 160 posto prosjeka prošlogodišnje plaće na 100 posto proračunske osnovice. Smanjena je osnovica za izračun opskrbnine sa 55 na 33 posto proračunske osnovice, te visina dodatka za pripomoć u kući sa 45 na 23 posto proračunske osnovice. Smanjenjem osnovice za izračun osobne invalidnine smanjeni su iznosi ortopedskog dodatka, dodatka za njegu i pomoć druge osobe i obiteljske invalidnine. Naglašeno je da je jedna od posljedica te racionalizacije smanjenje primanja najtežih invalida sa 100 postotnim oštećenjem organizma. Kumulacijom svojih prava oni sada ostvaruju 8714 kuna, a prije su mogli 10.016 kuna mjesečno. Utvrđeno je također da bi se usvajanjem ovoga Zakona opravdano proširio krug korisnika zaštite sukladno gospodarskim mogućnostima društva i potaknulo profesionalno osposobljavanje i djelatno uključivanje u društveni život korisnika prava. Na kraju i ovo je radno tijelo sugeriralo Hrvatskom saboru da prihvati Prijedlog ovoga zakona.

RASPRAVA

Uvodno je s Prijedlogom zakona zastupnike upoznao zamjenik ministra rada i socijalne skrbi dr.sc. **Bože Borko Žaja**. Sustav zaštite vojnih i civilnih invalida II. svjetskog rata i poraća, civilnih invalida iz Domovinskog rata, te članova njihovih obitelji, uređen je Zakonom o zaštiti vojnih i civilnih invalida rata, kojeg je Hrvatski sabor donio 5. lipnja 1992. Stupanjem na snagu tog Zakona prestali su važiti preuzeti savezni i republički zakoni koji su regulirali tu materiju, a u odnosu na ranija zakonska rješenja novim je Zakonom sužen krug korisnika prava npr. na ostvarivanje obiteljske invalidnine itd., podsjetio je u nastavku ovaj Vladin predstavnik. Predloženim izmjenama i dopunama ovoga zakona žele se donekle smanjiti razlike prema ukupnim invalidskim pravima koja proizlaze iz Zakona o pravima hrvatskih branitelja iz Domovinskog rata i članova njihovih obitelji, i u tom smislu propisuju se prava o kojima smo pisali predstavljajući zakonski prijedlog. Iako se predloženim zakonom proširuje krug korisnika prava i uvode nova prava ne traže se dodatna sredstva u državnom proračunu s obzirom na prirodan odljev korisnika, i činjenicu da za provedbu jednog dijela prava iz Prijedloga nisu potrebna proračunska sredstva. Zaključujući istup gospodin Žaja je rekao kako predloženi zakon predstavlja realizaciju točke 34. glavnih programskih zadaća Vlade kojom se teži daljnjem ujednačavanju osnovnih invalidskih prava s ciljem poboljšanja njihovog materijalnog položaja, ispravljanja nepravilnosti i ujednačavanja razine novčanih primanja.

Nakon uvodnog izlaganja, u ime Odbora za ratne veterane, govorio je njegov predsjednik **Đuro Dečak**, a zatim se prešlo na raspravu predstavnika klubova zastupnika.

U ime Kluba zastupnika HDZ-a govorio je zastupnik **Juraj Njavro**, dr.med. Kao sljednik ranijih zakona, 1992. godine donesen je Zakon o zaštiti vojnih i civilnih invalida rata. Na taj način sustav zaštite invalida nije bio idealno riješen. Okolnosti u kojima je donesen taj zakon tj. u vrijeme kada je bjesnio rat u Hrvatskoj i bilo puno stradalnika uvjetovale su to da zakon bude možda nešto restriktivniji i skućeniji nego što bi inače bio da su uvjeti bili drugačiji, nastavio je ovaj zastupnik.

Kaže kako ne treba dopustiti da se u predloženi zakon neopazice uvuku, odnosno da se otvori mogućnost stjecanja prava pripadnicima paravojskih postrojbi koji su sudjelovali u agresiji na Republiku Hrvatsku. Vlada ispravno konstatira da se prema službenim evidencijama broj korisnika iz Zakona o zaštiti vojnih i civilnih invalida rata godišnje smanji za oko 2000 korisnika, te da zbog tog prirodnog odljeva broj korisnika u proračunu ostaje oko 30 milijuna kuna godišnje, kaže ovaj zastupnik. Drži da bi se taj novac mogao iskoristiti za poboljšanje materijalnog položaja civilnih invalida iz Domovinskog rata tako što bi se povisila njihova osobna pa onda i obiteljska invalidnina, koja se doduše ovim zakonskim prijedlogom nešto povećava, ali taj iznos nije toliko uočljiv niti u biti puno popravlja materijalni položaj tih korisnika. Valja također povesti računa i o obiteljima zatočenih i nestalih koji nemaju nikakva prava, te smanjiti dobnu granicu za korištenje obiteljske invalidnine (udovica bi to pravo trebala steći sa navršenih 50, a udovac sa navršenih 55 godina). Predložio je također da se u Konačni zakonski prijedlog uvedu porezne i carinske olakšice za uvoz automobila za najteže 100-postotne invalide, kao i za one eventualno nešto manjeg tjelesnog oštećenja kojima su oštećeni organi za kretanje i prijeko su im potrebna ortopedska pomagala. Zastupnik također podsjeća da roditelji djece poginulih u Domovinskom ratu nemaju nikakva prava, kao niti civilni invalidi iz Domovinskog rata glede stambenog zbrinjavanja. Za potonju kategoriju invalida smatra se kako ne boluje od PTSP-a, pa onda na toj dijagnozi niti ne može ostvarivati bilo kakva prava. S obzirom na iznesene primjedbe Klub zastupnika HDZ-a bit će suzdržan kod glasovanja o Prijedlogu zakona, zaključio je ovaj zastupnik.

Materijalna zadovoljština

U ime Kluba zastupnika LIBRE **Mladen Godek** je s indignacijom odbacio optužbe koje često, kaže, dolaze od oporbe o tome kako vladajući manipuliraju medijima, naročito televizijom, podešavajući po sebi točke dnevnog reda tako da se prenosi ono što im odgovara i što vladajuće čini popularnim u javnosti. Sada se pak u "gluho doba noći" raspravlja o ovoj točki dnevnog reda i nema niti

govora o televizijskom prijenosu te jasno govori da vladajućima nije do stjecanja popularnosti na taj način. Ovdje je riječ o zakonskom prijedlogu koji je u nekim svojim dijelovima kao stvoren da bude predizboran, a napose za zadobivanje simpatija i popularnosti. Zastupnik je izrazio nadu da će ovaj zakon zaživjeti u praksi te odao priznanje Vladi na zakonskom prijedlogu, ali i na tom što će uspjeti namaknuti oko 26 milijuna kuna godišnje, ili oko 2 milijuna kuna mjesečno za provođenje ovoga Zakona kojim se proširuje krug korisnika prava. Posebno je pozdravio zakonsku odredbu kojom se osigurava pravo na opskrbninu članovima obitelji (u pravilu udovicama) sudionika rata od prije 9. rujna 1943. do 15. svibnja 1945, koji su umrli poslije 15. svibnja 1945. godine. Dio tih udovica nije, nažalost, doživio trenutak ove materijalne zadovoljštine i moralne pravde, ali se zastupnik nada da će neke to još doživjeti usvajanjem predloženog zakona. Stoga Klub zastupnika LIBRE podržava predloženi zakon, a posebno snažno spomenuto zakonsko rješenje nadajući da će u pripremi Konačnog prijedloga ovaj dio zakona ostati neizmijenjen.

Dorica Nikolić podržala je Prijedlog zakona u ime Kluba zastupnika HSLS-a te izrazila zadovoljstvo što je Vlada konačno dala na uvid neke podatke koji su možda zaboravljeni ili se o njima jednostavno ne zna. Činjenica je da ovaj zakon donosi neka poboljšanja, a mnoga prava koja su predložena ne traže osiguravanje nekih materijalnih prava kao npr. upis u obrazovne ustanove, pravo na stipendiju itd. Imajući u vidu prirodni odljev korisnika prava, i u 2003. godini za provođenje Zakona o zaštiti vojnih i civilnih invalida rata i predloženih njegovih izmjena i dopuna u proračunu za slijedeću godinu bilo bi dostatno osigurati oko 504 milijuna kuna, što je za oko 5 posto manje sredstava nego što je osigurano u ovogodišnjem proračunu, poručuje Vlada. Tu valja uzeti u obzir činjenicu da će se stupanjem na snagu predloženog zakona produljiti rok za priznavanje prava po ovom Zakonu, upozorava zastupnica, i zanima je da li je uzet u obzir broj mogućih novih korisnika iz ovog Zakona. S obzirom na sredstva koja Vlada planira osigurati iz državnog proračuna u 2003. primjećuje kako se nigdje ne navodi je li Vlada to uzela u obzir. Raspravlja se o braniteljima i

invalidima iz Domovinskog rata, a dragovoljci ni do dana današnjeg nisu nigdje ukorporirani, pa je to jedno od pitanja koje također treba otvoriti. Uz već izrečene primjedbe zastupnica je ponovila kako Klub zastupnika HSLS-a podržava predloženi zakon.

U ime Kluba zastupnika HSS-a **Stjepan Živković** podržao je predloženi zakon, a posebno pozdravio predloženo rješenje prema kojem se pravo na opskrbninu uvjetuje uz prebivalište i uvjetom da korisnik živi na teritoriju Republike Hrvatske. Bez obzira na dobro analiziran i pripremljen prijedlog potrebnih financijskih sredstava za provođenje Zakona i ovaj je zastupnik izrazio bojazan u dostatnost predloženih oko 26 milijuna kuna za provedbu utvrđenih prava te ustvrdio kako Klub smatra da će potrebna sredstva biti veća.

Raspravu predstavnika klubova zastupnika završio je **Stjepan Henezi**. Istupajući u ime Kluba zastupnika SDP-a ovaj je zastupnik izrazio zadovoljstvo što se predloženim izmjenama i dopunama ovoga zakona "ipak donekle stavljaju stvari na svoje mjesto". Drago mu je što je zastupnik Juraj Njavro priznao da Zakon o zaštiti vojnih i civilnih invalida rata iz 1992. godine nije bio idealan nego ponešto skučen i restriktivan. Kao izraz takvog priznanja, drži Henezi, barem li Klub zastupnika HDZ-a trebao glasovati za predloženi zakon, a ne se, kako je najavljeno kod glasovanja suzdržati. Ovdje se raspravlja o vojnim i civilnim invalidima rata, i bez obzira što se tim ljudima događalo zastupnik misli kako nije potrebno posebno isticati da se tu radi o invalidima iz II. svjetskog rata, ili invalidima iz Domovinskog rata, a napose o invalidima civilima iz ratnih ili poratnih vremena. Zastupnik izražava zadovoljstvo što se kroz ovaj zakonski prijedlog na neki način daje satisfakciju određenim grupacijama ili dijelovima hrvatskoga društva "kojima su upravo u vremenu dok su njihova djeca zajedno gazila stazama na kojima su zaradila svoju invalidnost i uveli nas u Europsku i svjetsku zajednicu, ukinuta određena prava koja su uspjeli zaraditi". Klub zastupnika SDP-a podržat će Prijedlog zakona jer se njime, kaže, poravnaju i usklađuju odnosi među ljudima u RH jer načelni stav ove stranke je da građanin RH mora uživati istu zaštitu za isti stupanj tjelesnog oštećenja koliko je to moguće u datom trenutku glede

ekonomskih mogućnosti društva. A u ovom trenutku, procjena je Kluba, postoji takva mogućnost. Iako kod svake načelne rasprave ostaje otvoreno pitanje o dostatnosti planiranih

Izražena je bojazan da se predloženim izmjenama i dopunama Zakona ne otvori mogućnost stjecanja prava pripadnicima paravojnih postrojbi.

sredstava za ovog zastupnika nije upitno niti vidi bojazan da sa tog naslova može postavljati upitnost donošenja ovoga Zakona i njegova puštanja u saborsku proceduru. Ponovio je da Klub podržava predloženi zakon "jer surova igra koji su prošli ljudi na koje se odnosi ovaj zakon, i njihova sudbina to od nas traži".

Uslijedila je desetominutna rasprava, ali je zastupnica **Jadranka Kosor (HDZ)** objasnila da će njezina rasprava

trajati kraće te da će iznijeti primjedbe Zajednice Udruga hrvatskih civilnih stradalnika Domovinskog rata. Najprije navodi kako do drugog čitanja zakona treba za izračun invalidskih primanja svih invalida rata i članova obitelji nestalih razmotriti visinu osnovice, a napose mogućnost prava na osobni automobil za najteže skupine - 100-postotne invalide. Vlada predlaže povećanje postotka, u kojem se određuje svota obiteljske invalidnine, za članove obitelji poginulih civilnih osoba i osoba poginulih za vrijeme služenja vojnog roka, a sadašnjih 15 na 25 posto od invalidnine invalida I. skupine, a zastupnica Kosor predlaže postotak povećanja na 30 posto. Predlaže također da se regulira pravo na novčanu naknadu u visini obiteljske invalidnine članovima obitelji zatočenog ili nestaloga civila u Domovinskom ratu naglašavajući da je to bez sumnje jedna od najteže pogođenih skupina ljudi. Mnogima je, naime, nepoznato da članovima

obitelji zatočenih ili nestalih civila kod kojih iz bilo kojeg razloga nije utvrđena činjenica smrti, odnosno nisu proglašeni mrtvima, ne mogu ostvariti pravo na obiteljsku invalidninu niti druga prava. I sasvim je sigurno da takva situacija najteže pogađa djecu nestalih civila jer kada ta djeca navršu 15 godina, odnosno kada se prestanu redovito školovati i onako gube pravo na obiteljsku invalidninu. Na kraju je apelirala na predlagatelja da uzme u obzir što je moguće više prijedloga ove Udruge i ugradi ih u tekst Konačnog prijedloga zakona jer su mnogi od tih prijedloga itekako opravdani.

Više nije bilo zainteresiranih za raspravu. Većinom glasova (65 glasova "za", dva "protiv" i 24 "suzdržana"), zastupnici Hrvatskoga sabora prihvatili su Prijedlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o zaštiti vojnih i civilnih invalida rata, a sve primjedbe, prijedloge i mišljenja uputit će predlagatelju, radi pripreme Konačnog prijedloga zakona.

J. Š.

NAKNADNO GLASOVANJE

KONAČNI PRIJEDLOG ZAKONA O PROFESIONALNOJ REHABILITACIJI I ZAPOŠLJAVANJU OSOBA S INVALIDITETOM

Skraćen rok za primjenu novih mjera

Na sjednici 21. studenoga Hrvatski sabor je, uz određene amandmanske korekcije, donio Zakon o profesionalnoj rehabilitaciji i zapošljavanju osoba s invaliditetom. Podsjetimo, rasprava o Konačnom prijedlogu ovog zakona provedena je još početkom studenoga (prikaz rasprave objavili smo u IHS-u, br. 347 od 21. studenoga, str. 23 - 28., pod naslovom: "Nove šanse za zapošljavanje invalidnih osoba"), ali do zaključenja prošlog broja našeg lista još nije bilo okončano izjašnjavanje o amandmanima. Naime, predstavnik predlagatelja je zatražio time out, kako bi autori dotjerali zakonski tekst u skladu s primjedbama i amandmanskim zahtjevima zastupnika i radnih tijela. U tu svrhu Vlada je naknadno dostavila i vlastite amandmane (21) o kojima više u nastavku.

AMANDMANI VLADE

Amandmanskom korekcijom članka 4. riječ: "prijedlog" u stavku 3. zamijenjena je riječju "poticaj". Vlada, naime, smatra da će se na taj način isključiti mogućnost da se prijedlogu za podnošenje zahtjeva dade značenje prijedloga za pokretanje postupka utvrđivanja invaliditeta i smanjene radne sposobnosti invalidnih osoba. Spomenimo, nadalje, dopunu podstavka 5. u članku 8. kojom se pobliže određuje pojam opravdane ponude promjene posla ("zbog prestanka potrebe ili nemogućnosti obavljanja dotadašnjih poslova").

Amandmanskom intervencijom u stavku 3. članka 10. predlagatelj predviđa da poslodavci koji ne podliježu zakonskoj obvezi zapošljavanja određenog postotka inva-

lidnih osoba, svakog mjeseca prilikom isplate plaća uplaćuju u Fond za profesionalnu rehabilitaciju i zapošljavanje osoba s invaliditetom posebni doprinos u visini 0,1 posto iznosa isplaćenog za bruto plaće i naknade plaće (osim ako ima zaposlen određen broj invalidnih osoba). Spomenimo i to da je iz članka 11. Konačnog prijedloga zakona izostavljen stavak 3., što povlači za sobom i izmjenu stavka 4. istog članka. Zahvaljujući ovim izmjenama resorno ministarstvo moći će usvojiti zahtjev novoosnovane pravne osobe u vlasništvu ili u pretežitom vlasništvu države za odgodu obveze zapošljavanja invalidnih osoba, ali ne i smanjiti iznos posebnog doprinosa propisanog u članku 10. ovog Zakona koji je u tom slučaju dužna uplaćivati u Fond.

Budući da poslodavci od 1. siječnja 2003. godine više neće moći upisivati u evidenciju matični broj građana, Vlada je amandmanskom intervencijom u stavku 4. članka 14. predvidjela da se, umjesto toga, upisuje podatak o prebivalištu.

Izmjenama i dopunama odredbi u članku 16. ujednačen je izričaj koji se odnosi na nadležnog ministra i jasnije je propisano da prostorni, kadrovski i drugi uvjeti moraju biti ispunjeni već prilikom osnivanja ustanove za profesionalnu rehabilitaciju.

Sukladno stajalištu da darovatelj nije dužan osiguravati sredstva za rad te ustanove Vlada je korigirala i odredbe članka 18. Iz stavka 1. članka 21. izostavila je riječi "kao ustrojstveni dio trgovačkog društva", uz obrazloženje da su nepotrebne, a u nekim slučajevima mogle bi biti i razlogom dvojbi.

U članku 23. odustala je od nepotrebnog nabiranja osnivača radnog centra. Predviđeno je, naime, da ga, uz suglasnost nadležnog ministra, može osnovati svaka domaća i strana fizička i pravna osoba koja ispunjava uvjete u pogledu prostora, opreme i stručnih radnika. Propisuje se, nadalje, da sredstva za rad osiguravaju osnivač i Fond za profesionalnu rehabilitaciju i zapošljavanje osoba s invaliditetom (ali ne i darovatelji) te da radni centar može primati darove domaćih i stranih fizičkih i pravnih osoba. Spomenimo i amandman na članak 28. kojim se njegove odredbe usklađuju s člankom 59. Zakona o ustanovama.

Budući da podnaslov iznad članka 29. nije bio u skladu sa sadržajem tog članka, predlagatelj je iz njega izostavio riječi "na otvorenom tržištu rada", uz obrazloženje da su olakšice pri zapošljavanju potrebne zaštitnim radionicama nego poslodavcima s otvorenog tržišta rada.

Prema prijedlogu Vlade pravo na novčane poticaje za zapošljavanje invalidnih osoba neće imati poslodavci iz tzv. javnog sektora te oni u vlasništvu ili u pretežitom vlasništvu države, kojima se sredstva za rad osiguravaju u državnom, lokalnim proračunima ili iz izvanproračunskih fondova, itd.

Amandmanskom korekcijom članka 31. pravno-tehnički je dotjeran stavak 1. Dopunjenom odredbom stav-

ka 2. u članku 33. Konačnog prijedloga zakona precizirano je da upravno vijeće Fonda za profesionalnu rehabilitaciju i zapošljavanje osoba s invaliditetom ima najmanje 7 članova (neparni broj) koje imenuje i razrješuje Vlada RH, tako da budu zastupljeni predstavnici poslodavaca, sindikata i udruga invalida.

Odredba stavka 1. u članku 34. usklađena je s odredbama o inspekcijском nadzoru iz Zakona o sustavu državne uprave i Zakona o Državnom inspektoratu (u obzir dolaze inspekcija rada, upravna i prosvjetna inspekcija).

Po mišljenju Vlade u stavku 1. članka 35. suvišna je točka 8. Drži, naime, da nije potrebno kao prekršaj predvidjeti nepravodobno usklađivanje statuta zaštitne radionice sa Zakonom, budući da je propisan prestanak rada, a u slučaju neusklađenosti ionako se primjenjuje Zakon.

Zahvaljujući amandmanskoj korekciji članka 39. produžen je rok (s tri na šest mjeseci) u kojem je Vlada dužna donijeti uredbu o osnivanju Fonda za profesionalnu rehabilitaciju i zapošljavanje osoba s invaliditetom. Istodobno je produžen i rok za donošenje drugih podzakonskih akata koje mora donijeti ministar nadležan za rad i socijalnu skrb (sa šest na devet mjeseci).

Spomenimo i amandmanske korekcije članaka 41. i 42. Konačnog prijedloga zakona. Prema izmijenjenom članku 41. Fond će odluku o načinu ostvarivanja prava na novčani poticaj iz članka 30. ovog Zakona donijeti i objaviti u "Narodnim novinama" u roku dva mjeseca od dana početka rada (a ne imenovanja) ravnatelja. Noveliranim člankom 42. predviđeno je, pak, da se spomenuti novčani poticaji počinj u isplaćivati u roku mjesec dana od dana objavlivanja spomenute odluke. Zadnji amandman predlagatelja, onaj na članak 43. je pravno-tehničke naravi (riječi "početka primjene" zamjenjuju se riječima: "stupanja na snagu").

IZJAŠNJAVANJE

Dr. sc. **Bože Borko Žaja**, zamjenik ministra rada i socijalne skrbi,

izvijestio je zastupnike da je Vlada maksimalno uvažila primjedbe i sugestije zastupnika iz rasprave u drugom čitanju, kao i amandmane odbora, odnosno klubova zastupnika. U nastojanju da ovaj zahtjevni zakonski projekt u konačnici sadrži što bolja rješenja, korigirala je ponuđeni tekst i vlastitim amandmanima (21).

Budući da su ti amandmani dostavljeni izvan utvrđenog poslovnčkog roka, zastupnici su najprije morali odlučiti hoće li uopće raspravljati o njima. Jednoglasno su se složili s prijedlogom da se o tome provede rasprava, pa je uslijedilo izjašnjavanje o svakom amandmanu ponaosob. Svi su dobili "zeleno svjetlo" (većina je prihvaćena jednoglasno).

Predstavnik predlagatelja je, potom, informirao zastupnike da je Vlada uvažila oba amandmana Odbora za rad, socijalnu politiku i zdravlje (time je konzumiran i amandmanski zahtjev zastupnika Juraja Njavre; HDZ) te amandman Kluba zastupnika HSLŠ-a. Podsjetimo, riječ je o izmjenama članka 10. Konačnog prijedloga zakona koji obvezuje poslodavce iz tzv. javnog sektora te pravne osobe u vlasništvu ili pretežitom vlasništvu države da postupno zaposle određen postotak invalidnih osoba. Zahvaljujući spomenutim amandmanskim intervencijama tu će obvezu morati realizirati do 2020. a ne do 2022. godine, kako je prvobitno bilo predviđeno (počevši od 31. prosinca 2004.).

Povećana je i stopa posebnog doprinosa koju će, ne ispune li tu obvezu, poslodavci morati uplaćivati Fondu za profesionalnu rehabilitaciju i zapošljavanje invalidnih osoba (sa 0,02 na 0,2 posto). Dopunom spomenutog članka resorni ministar zadužen je za donošenje posebnog pravilnika kojim će se utvrditi radna mjesta i poslovi na kojima će prednost pri zapošljavanju imati najteži invalidi.

Ishod rasprave - većinom glasova nazočnih zastupnika (106 glasova "za" i 4 suzdržana) donesen je Zakon o profesionalnoj rehabilitaciji i zapošljavanju osoba s invaliditetom, u predloženom tekstu korigiranom prihvaćenim amandmanima.

M. Ko.

IZVJEŠĆE O PROVEDBI NACIONALNE STRATEGIJE SUZBIJANJA ZLOPORABE OPOJNIH DROGA U REPUBLICI HRVATSKOJ U 2001/2002. GODINI

Sve više mladih u doticaju s drogom

Hrvatski sabor je većinom glasova prihvatio Izvješće o Nacionalnoj strategiji suzbijanja zlorabe opojnih droga u Republici Hrvatskoj u 2001/2002. godini. Prioritet Strategije je završiti registraciju centara te ih povezati sa Zavodom za javno zdravstvo. Rečeno je također da će se Zakonom o zdravstvenoj zaštiti konačno definirati povezanost Hrvatskog zavoda za javno zdravstvo, županijskih zavoda za javno zdravstvo i postojećih centara. Dodano je da su u posljednjih 6 mjeseci otvorena još četiri centra te dvije udruge. Istaknuta je nužnost utvrđivanja točnog broja evidentiranih ovisnika, jer nije poznato koliki je broj heroinskih ovisnika. Kao pozitivna vijest istaknuta je činjenica da je u Splitu zabilježen pad heroinskih ovisnika. No, gradovi Pula, Zadar, Zagreb, Rijeka sve više se suočavaju s tim problemom. Istaknut je alarmantan podatak da godišnje u RH u svijet droge ulazi od 1500 do 1700 radno sposobnih osoba. Zbog majki ovisnica u 2000. godini 600 djece rođeno je s apstinencijskom krizom. Oko 80 do 85 posto heroinskih ovisnika počelo je s marihuanom između 15. i 17. godine.

O IZVJEŠĆU

Umjesto prikaza zakonskog prijedloga koristimo se uvodnim izlaganjem Vladina predstavnika i predstojnika Ureda za suzbijanje zlorabe opojnih droga **Ante Barbira**, dr.med. koji je naveo niz neriješenih problema s kojima se Ured susreće, nedovoljnu koordinaciju, kao što je primjerice nedovoljna shvaćenost problema u ministarstvima. Formiran je stručni savjet i povjerenstvo s predsjednikom Vlade, osam ministarstava zaduženih za problem droge, Državni zavod za obitelj, materinstvo i mladež te Državno odvjetništvo koje je do kraja ove godine dužno načiniti prijedlog programa za 2003. godinu.

Nužna inspekcija o točnom broju evidentiranih ovisnika

Registriranih ovisnika zatečenih u centrima je 6.786 što je u odnosu na 2000. godinu oko 29,38 posto, to je netočan podatak upućen iz centara formiranih pri Crvenom križu, bez pravne podloge. Podaci Hrvatskog zavoda za javno zdravstvo su manji jer je nedavno uveden Pempidou listić, a njegovo ispunjavanje nije jednostavno. Smatra da nakon formiranja Zavoda odnosno centra pri zavodu za javno zdravstvo treba provesti informatizaciju svih centara, a prethodno inspekciju o točnom broju evidentiranih ovisnika. Zatečena brojka osoba upisanih u tretman centra iznosi 2.216 osoba, u porastu je u odnosu na 2000. godinu od 18,63 posto. Opijatskih ovisnika ima 1204 što je porast za 17,6 posto, a konzumenata 1012 s porastom od 21 posto. No procjena je predstavnika predlagatelja da brojke veće i više od 30 posto, posebno kod konzumenata marihuane i ecstasyja.

U Splitu zabilježen pad heroinskih ovisnika

Nabrojao je županije koje se najviše suočavaju s tim problemom, Istarska - grad Pula, Primorsko-goranska županija - Rijeka, Zadarska županija - Zadar, Zagrebačka - Grad Zagreb. U Puli je evidentirano 130 novopridošlih opijatskih ovisnika što je porast za 13 posto, a u Zagrebu 486, što je porast za 27,23 posto, Rijeka od 186, s porastom od 66 cijelih odnosno 0,7.

U Zadru 32 posto porast u odnosu na 2000. godinu, no u Splitu je zabilježen pad heroinskih ovisnika više od 22 posto kao posljedica dobre organizacije lokalnih vlasti. No, zabilježen je porast konzumacije lakih droga. Činjenica je da je više od 50 posto ovisnika na cesti, a oni nisu uključeni u tretmane. Oko 15.000 heroinskih ovisnika je prosječne dobi od 15 do 20 godina, no zabilježeni su i mladi heroinski ovisnici od 11, 12 i

13 godina. Njihova smrtnost dokazuje i činjenicu da obitelj kasno sazna.

Prvi put su uzeti podaci terapijskih zajednica koje surađuju s udrugama stranih zemlja, Italije i Španjolske. Istaknuo je obvezu Ureda u formiranju mreže terapijskih zajednica koje rade po državnim standardima RH. Cilj je formirati zajednicu koja nije samo vjerskog karaktera. Jedina takva zajednica financirana iz državnog proračuna je zajednica "Susret". Izrazio je nadu da će dobiti podršku Ministarstva obrane da se postojeći vojni objekti prenamijene u terapijske zajednice.

Za posjedovanje opojnih droga prijavljeno je 55 posto više osoba nego prethodne godine, a za sve druge oblike iz članka 173. Kaznenog zakona prijavljeno je 44 posto maloljetnih osoba što je alarmantan podatak. Upozoravajući je podatak da je za posjedovanje opojnih droga prijavljeno 17,85 posto punoljetnih osoba više, ali za ostala kaznena djela 173 osobe. Riječ je uglavnom o mladim punoljetnim osobama od 18. do 21. godine. Stoga je pokrenuta akcija za testiranje vozača na opijate.

Ovisnici zatvorenici su u 90 posto slučajeva heroinski ovisnici počinitelji kaznenih djela. Smatra da je potrebno svakodnevno raditi s ovisnicima.

Alarmantan je podatak da su 53 osobe umrle trovanjem metadonom u 2001. godini, a posebno u prvih 8 mjeseci 2002. godine, od 29 osoba umrlo je njih 13. Metadon je potreban lijek, ali ne smije biti na crnom tržištu te ga se ne smije zloupotrijebiti. Ovisnici prekomjerno uzimaju metadon, a često je posljedica šokantna smrt.

Ecstasy jeftiniji od alkohola

Oboljelih od hepatitisa B za 2001. je 279, a hepatitisa C 687. Međutim, novoregistriranih HIV pozitivnih je 19. U prvih osam mjeseci 2002. godine zabilježen je isti broj oboljelih od hepatitisa B, C, a HIV pozitivnih je bilo 13. Stoga je pokrenuta akcija mijenjanja igala i šprica kao velikih prijenosnika zaraze.

Što se tiče zapljene količine pojedinih vrsta opojnih droga, alarmantan je podatak za 2002. godinu, u zemlji koja se nalazi u srcu balkanske rute, da je zaplijeno 7 kilograma heroína. Zadnji podatak o zapljenoj ecstasy iznosi 23.330 tableta, a marihuane 386 kilograma. Naveo je usporedne cijene, gram heroína stoji 400 kuna, a narkomani godišnje trebaju i do 150 tisuća kuna ako konzumiraju gram heroína dnevno. Cijena ecstasy je 50, 70 kuna, a može se naći i za 25 kuna, što je jeftinije od alkohola.

Alarmantan je podatak da su 53 osobe umrle trovanjem metadonom u 2001. godini, a posebno u prvih 8 mjeseci 2002. godine, od 29 osoba umrlo je njih 13. Metadon je potreban lijek, ali ne smije biti na crnom tržištu, ne smije se zloupotrijebiti. Ovisnici prekomjerno uzimaju metadon, a često je posljedica toga šokantna smrt.

Prema podacima Zavoda za vještačenje Ministarstva unutarnjih poslova, čistoća heroína u RH je od 1 do 35 posto. (ostalo se odnosi na kedu, prašinu, itd.)

Pod aktivnosti u 2001. i 2002. iznio je da je usvojen Zakon o suzbijanju zloporabe opojnih droga, što smatra velikim korakom, no uskoro će biti predložene izmjene Zakona. Otvoreno je novih detoks jedinica i pokrenuto da veći broj bolnica prima ovisnike kako se ne bi stvarala lista čekanja. Jedinice su otvorene u Zagrebu - bolnica Jankomir i Puli, a Ministarstvo zdravstva dužno je izvršiti otvaranje jedinica i u ostalim gradovima.

Metadonska terapija uvedena je preko liste, metadon mogu izdavati samo liječnici što je smanjilo mogućnost preprodaje metadona na crnom tržištu. Međutim, metadon je jako jeftin i ovisnici ga kupuju u Bosni i Hercegovini i prenose u Hrvatsku.

Aktivno se radi na problemu smanjenja HIV infekcije te hepatitisa B i C. U posljednje dvije godine aktivni su Ministarstvo unutarnjih poslova i Ministarstvo obrane. Smatra potrebnim redovito testirati civile

prije početka služenja vojnog roka. Održavaju se edukacije s prosvjetnim djelatnicima, novinarima.

Što se tiče zapljene količine pojedinih vrsta opojnih droga, alarmantan je podatak za 2002. godinu, u zemlji koja se nalazi u srcu balkanske rute, zaplijeno je 7 kilograma heroína. Zadnji podatak o zapljenoj ecstasy iznosi 23.330 tableta, a marihuane 386 kilograma.

"Prioritet je završiti s registracijom centara, povezanošću sa Zavodom za javno zdravstvo. Ministar zdravstva dao je na znanje da će se Zakonom o zdravstvenoj zaštiti konačno definirati povezanost Hrvatskog zavoda za javno zdravstvo, županijskih zavoda te postojećih centara. U posljednjih 6 mjeseci otvorena su još četiri centra te dvije udruge."

Nepoznat točan broj heroinskih ovisnika

Vladin predstavnik nadalje istaknuo je važnost točnosti broja registriranih heroinskih ovisnika, što za sada ne postoji. Otvara se "Otvoreni telefon" za građane, ustrojava se mreža terapijskih zajednica, te potiče edukacija u školstvu i zdravstvu.

Nužno je provođenje preventivnih programa za koje je potrebna financijska potpora, kao i edukacija stručnih osoba za rad u komunama. Smatra da rezultate neće postići ako u komunama u procesu resocijalizacije rade bivši ovisnici ili roditelji bivših ovisnika. Isto tako je potrebno testirati vozače na opojne droge kao i testiranje ovisnika unutar zatvora te završiti edukaciju djelatnika unutar zatvora.

Zahvalio se na suradnji saborskih Odbora za obitelj, mladež i šport kao i Odbora za zdravstvo, rad i socijalnu politiku te potpredsjedniku Vlade RH, Anti Simoniću na organizaciji predavanja u Saboru o zloporabi droga.

RADNA TIJELA

Izvešće su razmatrali **Odbor za obitelj, mladež i šport**, **Odbor za rad**,

zdravstvo i socijalnu politiku te **Odbor za unutarnju politiku i nacionalnu sigurnost**. Izvešće je prihvaćeno, a šire o tome u odjeljku rasprava.

RASPRAVA

U ime **Odbora za obitelj, mladež i šport** govorila je **Dubravka Šuica** pohvalivši napore i pozitivne pomake učinjene od osnutka Ureda za suzbijanje zloporabe opojnih droga. Istaknula je dobre rezultate u Splitu u kojem je zajednički rad Ureda, centara i terapijskih zajednica rezultirao 30-postotnim smanjenjem heroinskih ovisnika. No, zabrinjavajućim je ocijenjen podatak o povećanju dostupnosti svih vrsta opojnih droga na ilegalnom narko-tržištu što uvjetuje pad cijena istih i pogoduje pojačanom interesu odnosno povećanom potražnjom.

U izvješću se ističe podatak Hrvatskoga zavoda za javno zdravstvo o porastu broja osoba u tretmanu zdravstvenih ustanova tijekom 2001. godine za 27,31 posto. Prema tim podacima i sukladno preporuci Svjetske zdravstvene organizacije moguće je procijeniti da u Hrvatskoj ima od 9 do 15.000 opijatskih ovisnika. U raspravi je izražena bojazan da bi stvarno stanje moglo biti još i gore što je situacija nad kojom se svi moraju zamisliti i poduzeti određene mjere.

Odbor je pohvalio aktivnosti Državnog odvjetništva koje je najveći broj povremenih uzimatelja uputilo na tretman centara za prevenciju na izvanbolničko liječenje. Njihovi podaci upućuju na veću zloporabu droga maloljetnih osoba i mladih punoljetnika. Slijedom toga ocijenjena je kvalitetnom suradnja Centra i Državnog odvjetništva koja je nakon uspješno završenog postupka odvikavanja i apstinencije od opojnih droga u programima Centra prekida pokrenuti postupak. Izraženo je zadovoljstvo zbog otvaranja novih "detoks" jedinica u kliničkim ili županijskim bolnicama što je i bio jedan od zaključaka Odbora prigodom rasprave o prošlom izvješću.

Uspoređujući podatke koje je dostavio Hrvatski zavod za javno zdravstvo i podatke Centra za prevenciju i izvanbolničko liječenje ovisnosti vidljiva je razlika u broju tretiranih osoba. Razlog tome je činjenica da se prema Zakonu o propisanom vođenju Pampidou listić bilježi za istu osobu

samo jedanput na godinu u pojedinoj ustanovi. Centri nemaju evidenciju o tome budući da se osobe kod njih prijavljuju prvi put i registrirane su kao novo pridošle.

Sve spomenuto uvjetovao je nedovršeni ustroj centara čiji rad do završetka ustroja nije bilo moguće do kraja unificirati. Budući da se ovaj problem proteže još iz prošle godine Odbor je zauzeo stajalište kako bi ga se trebalo riješiti žurnim završetkom organizacijskog ustroja i sistematizacijom poslova iz djelatnosti Hrvatskog zavoda za prevenciju ovisnosti kako bi dobili vjerodostojnu sliku stanja u RH.

O financiranju Ureda u Odboru je naglašen veoma nizak indeks iskorištenih sredstava od strane Ureda za suzbijanje zlorabe opojnih droga. Indeks iskorištenosti iznosi 13,34 posto, a indeks iskorištenosti sredstava predviđenih za plaće iznosi samo 4 posto. Navedeni podaci pokazuju da Ured nije ekipiran predviđenim brojem ljudi. Ova situacija ocijenjena je neprihvatljivom te bi je trebalo što prije izmijeniti. Problem droge toliko je ozbiljan da ne trpi odlaganje akcije i djelovanje, pogotovo ako su sredstva osigurana.

U Izvješću se navodi da je tijekom 2001. godine počelo organizirano provođenje stručnog programa rada s ovisnicima u penalnim ustanovama, što je Odbor podržao budući da se i prigodom rasprave o prošlogodišnjem izvješću Odbor zauzimao za takvu aktivnost.

Naglašena je i važnost prevencije u svrhu smanjenja širenja droge na zdravu mladež i smanjenje drugih oblika kriminala koje izvršavaju neliječeni ovisnici. Članovi Odbora podržali su djelovanje Ministarstva unutarnjih poslova koje je nizom akcija i svakodnevnom aktivnošću postiglo značajne uspjehe velikim zapljenama opojnih droga.

Odbor je razmotrio podatke o broju kaznenih djela kojih su počinitelji pripadnici Oružanih snaga RH. Tom su prigodom istaknuta dva podatka. Zabrinjavajući, onaj koji govori da je od 297 kriminalnih događanja 162 bilo u vojarnama, odnosno u krugu vojnih objekata te da ročnici vode na statističkim tablicama kao izvršitelji djela što je odraz stanja u društvu. Ohrabrujući podatak jest da je u relativno visokom broju otkrivanja posjednika opojnih droga sudjelovao zapovjedni kadar, odnosno vojna policija. U Odboru je ocijenjeno da bi

se njihovim pojačanim angažmanom i edukacijom mogla postići još veća otkrivenost, ali i djelotvornija prevencija, te bi takav pristup trebalo snažno podržati.

Odbor je raspravljao o mogućnosti prenošenja zaraze od HIV pozitivnih osoba. Naglašeno je da se virus ne može prenijeti socijalnim kontaktom, primjerice među školskom djecom koja koriste zajedničke prostorije. Veća opasnost od zaraze prijeto od bačenih, iskorištenih narkomanskih šprica koje se mogu naći u većini školskih dvorišta po RH. S tim u vezi članovi Odbora upoznati su s činjenicom da su HIV pozitivne osobe u zemljama Europske unije zaštićene zakonom. Primjerice, diskriminacija HIV pozitivnih u školama zemalja Europske unije smatra se kriminalnim činom. U raspravi u kojoj je sudjelovala predstavnica Nacionalnog saveza mladih Hrvatske izraženo je mišljenje da bi zapošljavanje mladih moglo biti jedno od konkretnih mjera koje bi Ministarstvo gospodarstva trebalo poduzeti u provedbi Nacionalne strategije suzbijanja zlorabe opojnih droga.

Stvaranje odgovarajućih uvjeta i veća financijska podrška lokalnih vijećima mladih u provedbi programa učenja i organiziranog korištenja slobodnog vremena mladih u narednom periodu bitno bi pridonijelo prevenciji zlorabe opojnih droga, posebno među mladim ljudima koji se u Nacionalnoj strategiji tretiraju kao oni koji eksperimentiraju s drogama, koje se ne prijavljuju, ne evidentiraju, a čiji broj zastrašujuće brzo raste, naglasila je glavna tajnica Nacionalnog saveza mladih.

U raspravi je naglašen problem prostora u osnivanju mreže ustanova, terapijskih zajednica za skrb i resocijalizaciju ovisnika. Navedeni su gradovi Zadar, Split, Zagreb, Varaždin gdje postoji potreba za prostorom, ali nema konkretnih rješenja. Članovi Odbora ocijenili su prihvatljivim rješavanje prostornih problema uključivanjem Ureda za državnu imovinu koji je predložio korištenje postojećih vojnih objekata za prihvata ovisnika i provođenje programa terapijskih zajednica.

Utvrđeno je da su se dosad terapijske zajednice formirale bez potpore i kontrole države te ne čudi postojanje različitih planova i programa po kojima rade. Ovo je pitanje važno budući da u RH trenutno radi 10 zajednica, komuna, centara s 28 kuća

za smještaj ovisnika koji skrbe za oko 20 posto ovisnika evidentiranih u RH. Poseban interes civilnog društva je rješavanje problema koji je u interesu svih ureda s terapijskim zajednicama, koje su važan dio reintegracije i resocijalizacije ovisnika, uspostave što bolje daljnje suradnje te da se pomogne u financiranju kvalitetnih programa svih nevladinih organizacija koje djeluju na tom području.

Odbor je upoznat s prijedlogom interesne skupine udruga koje se bave suzbijanjem ovisnosti o drogama Split koja je podnijela inicijativu za izmjenu Zakona o suzbijanju zlorabe opojnih droga i Kaznenog zakona. Taj se poticaj obrazlaže činjenicom da navedeni Zakoni u segmentu koji se odnosi na sustav za prevenciju, liječenje i pomoć ovisnicima nisu odgovorili stvarnim potrebama vremena.

Prihvaćanjem ovih izmjena, prema navodima predlagatelja, terapijske zajednice jače bi se integrirale u sustav liječenja i rehabilitaciju. Za ovisnike kojima je izrečena sigurnosna mjera obveznog liječenja od ovisnosti sud bi mogao uputiti osim u nadležnu zdravstvenu ustanovu i u terapijske zajednice odgojno-radnog karaktera. Sudovima bi se omogućilo da ne izriču mjere obveznog liječenja uz zatvorsku kaznu već kao zamjenu za kaznu zatvora ili uz uvjetnu kaznu.

Odbor i predlagatelj izvješća nisu odbacili ovaj poticaj uz napomenu da bi ga trebalo doraditi.

Nakon provedene rasprave Odbor je većinom glasova predložio na usvajanje sljedeće zaključke:

1. Prihvaća se Izvješće o provedbi Nacionalne strategije suzbijanja zlorabe droga u Republici Hrvatskoj u 2001/2002. godini.

2. Vlada RH obvezna je osigurati sredstva u Državnom proračunu za pojačane programe primarne prevencije - zaštitu zdrave populacije. U skladu s mogućnostima potrebno je osigurati potporu nevladinim udrugama koje se bave liječenjem i rehabilitacijom liječenih ovisnika.

3. Vlada RH dužna je pojačati preventivno represivne mjere i aktivnosti na javnim mjestima, posebno oko škola, u svrhu smanjenja dostupnosti droga i sprječavanju uspostave otvorenih narko scena.

4. Vlada RH obvezna je izraditi programe i pojačati edukaciju liječnika, djelatnog i ročnog sastava MORH-a, te izraditi prigodni promidžbeni materijal u svrhu

smanjenja zlorabe opojnih droga u Oružanim snagama RH.

5. Vlada RH dužna je završiti organizacijski ustroj centra za prevenciju i izvanbolničko liječenje ovisnosti do kraja 2002. godine kako bi se unificirao njihov rad na temelju programa rada Hrvatskog zavoda za prevenciju ovisnosti, sukladno Nacionalnoj strategiji suzbijanja zlorabe opojnih droga.

U ime **Odbora za rad, socijalnu politiku i zdravstvo** govorila je **Snežana Biga-Friganović** istaknuvši da je Izvješće raspravio kao matično radno tijelo, u raspravi su članovi istakli da je Nacionalna strategija suzbijanja zloraba opojnih droga u RH usvojena 1996. godine, međutim Zakon o suzbijanju opojnih droga stupio je na snagu u prosincu 2001. godine, i tek je njegovom primjenom stvarno otpočela reforma ovoga sustava.

Iz Izvješća je vidljivo da je broj ovisnika o opojnim drogama u stalnom porastu kao i smrtnost vezana uz konzumiranje opojnih droga. Točan broj osoba liječenih zbog ovisnosti je nejasan, broj ovisnika je različit ovisno o tome jesu li podaci Hrvatskog zavoda za javno zdravstvo ili pak, centra za prevenciju i izvanbolničko liječenje ovisnosti. Kako je i sam pristup evidenciji liječenih osoba različit, a i podaci se ne dostavljaju pravovremeno u Hrvatski zavod za javno zdravstvo, došlo je do različitih podataka o broju osoba u tretmanu.

Neophodno je, radi točnog utvrđivanja broja osoba u tretmanu, provesti postupak objedinjavanja svih podataka uz prethodno utvrđen jedinstveni pristup i tako stvoriti cjelovitu evidenciju svih ovisnika bez obzira jesu li liječeni ambulantno ili bolnički. Uz to će biti potrebno i provesti edukaciju o ispunjavanju listića s podacima za osobe koje se liječe od ovisnosti.

Od usvajanja Zakona napravljeni su značajni koraci u ustrojavanju ustanova unutar ovoga sustava, posebno je važno osnivanje Ureda za suzbijanje zlorabe opojnih droga i njegovih stručnih tijela (Stručni savjet i Povjerenstvo za suzbijanje zlorabe opojnih droga).

Osnivanje nacionalne zdravstvene institucije za prevenciju ovisnosti je nužno. Međutim, kako već djeluje Hrvatski zavod za javno zdravstvo, po mišljenju članova Odbora ta ustanova bi trebala preuzeti funkciju Hrvat-

skog zavoda za prevenciju ovisnosti. Hitno predlažu izmjene Zakona o suzbijanju zlorabe opojnih droga uz naznaku Hrvatski zavod za javno zdravstvo kao zdravstvenu ustanovu za prevenciju ovisnosti na državnoj razini.

S obzirom na to da se program i provođenje prevencije primarno treba voditi na lokalnoj razini, na kojoj već postoje i podružnice Hrvatskog zavoda za javno zdravstvo po županijama, jasno je da nije potrebno formirati još jedan paralelan sustav, nego iskoristiti postojeću mrežu županijskih zavoda za javno zdravstvo.

Poduzete su značajne aktivnosti Ministarstva zdravstva, kao što je otvaranje "detoks" jedinica, suzbijanje zlorabe metadonske terapije, edukacija centara i terapijskih zajednica radi boljeg prikupljanja i ujednačavanja podataka i uvida u problem ovisnosti, izrada edukacijskih letaka, edukacija roditelja i nastavnika, sudaca i državnih odvjetnika i predviđena edukacija novinara itd.

U Izvješću su po prvi put obuhvaćene i sve terapijske zajednice, neophodno je iznaći rješenje za provedbu kontrole i usmjeravanja njihovog rada, posebno imajući u vidu činjenicu da dio voditelja u tim zajednicama nisu educirani stručnjaci.

U postupku raznih oblika edukacija još uvijek se premalo koriste škole, po mišljenju članova Odbora, pa je potrebno osmisliti primjerene modele upoznavanja djece sa štetnosti uporabe droga, i oboljnjima kojima se time izlažu.

U tom procesu vrlo važnu ulogu imaju mediji, pa uz obvezu i njihove edukacije, treba nastojati raditi na emitiranju većeg broja zdravstveno preventivnih programa, spotova, kontakt emisija i slično. Uz korištenje škola u preventivnom djelovanju, nakon poduzimanja široke akcije edukacije roditelja, treba ih uključiti u program prevencije.

Istaknuta je nužnost zajedničkog djelovanja Ureda za suzbijanje zlorabe opojnih droga i Crvenog križa što bi trebalo dati značajan doprinos u edukaciji i promidžbi o štetnosti uporabe droga.

Predstavnici Odbora su zajedno s Ministarstvom zdravstva i Ministarstvom unutarnjih poslova održali sastanak kako bi se ubrzao proces izmjene Zakona o zlorabi droga, da bi se što prije formirao centar na

nivou države koji bi objedinio i sustavno ustrojio mrežu centara na nivou županija. S druge strane htjelo se podržati pilot projekt, testiranje vozača na opijate.

U ime **Odbora za obranu i nacionalnu sigurnost** izlagao je **Ivan Ninić** rekavši da je unatoč poduzimanim mjerama Nacionalne strategije, broj ovisnika o opojnim drogama u stalnom porastu i to naročito u Zagrebu, Rijeci, Zadru i Puli. Isto tako, smrtnost vezana uz zlorabu droga u porastu je.

Te činjenice rezultat su bolje i djelotvornije evidentiranosti ovisnika te rada terapijskih zajednica kojima se ovisnici sve češće javljaju za pomoć. Iako su tijekom prošle godine postignuti značajni rezultati u borbi protiv krijumčarenja opojnih droga u i kroz RH u raspravi je istaknuto da te aktivnosti još uvijek nisu dostatne s obzirom na to da se RH nalazi na strateški povoljnom pravcu s kojima se droga s istoka krijumčari na zapadna ilegalna tržišta.

Također je u raspravi istaknuta značajna uloga zajednica kojima je jedinstven i osnovni cilj prevencija i borba za suzbijanje zlorabe droga te pomoć kako ovisnicima tako i njihovim obiteljima. Međutim, samo se jedna od tih zajednica financira iz sredstava iz državnog proračuna pa je nad njenim radom moguć nadzor nad drugima koji svoja financijska sredstva osiguravaju donacijama i drugim prihodima taj nadzor i usmjeravanje njihovog rada otežan je što predstavlja problem za koji treba iznaći rješenja kako bi se utvrdili jedinstveni standardi u njihovom radu.

Formiranje udruga kojima je cilj djelovanje na suzbijanje ovisnosti i pomoći ovisnicima označeno je u raspravi kao važna karika u borbi protiv zlorabe droga tim više što one međusobno surađuju, a povezuju se i policijskim i školskim ustanovama. Isto tako istaknuta je nužnost što skorijeg osnivanja Hrvatskog zavoda za prevenciju ovisnosti što kao obveza proizlazi iz članka 34. stavka 2. Zakona o suzbijanju zloraba opojnih droga, kako bi se još sistematičnije prikupljali podaci iz područja ovisnosti i zlorabe opojnih droga, poboljšala suradnja sa zdravstvenim ustanovama i njihovim djelatnicima u provedbi dijagnostike i liječenja ovisnosti kao i suradnja s drugim ustanovama i organizacijama na tom području, efikasnije provodio

zdravstveni odgoj, edukaciju te time postigao bolji učinak u cjelokupnim društvenim aktivnostima usmjerenih na suzbijanje zlorabe opojnih droga.

Nakon izlaganja u ime saborskih odbora uslijedila je rasprava u ime klubova zastupnika.

U reproduktivnom razdoblju 80 posto žena heroinskih ovisnica

U ime **Kluba zastupnika HDZ-a** govorila je **Jadranka Kosor** izrazivši zabrinutost za izložene probleme Ureda za suzbijanje zlorabe opojnih droga o nepostojanju koordinacije između ministarstava, a HDZ posebno zabrinjava netočnost brojevanih podataka o registriranim ovisnicima i broju umrlih. Stoga je potrebno imati temelje, a to su točni podaci kako bi se napravila sveobuhvatna analiza.

Posebice zabrinjava porast brojki kao i alarmantan podatak da je u odnosu na 2000. godinu prijavljeno 44 posto maloljetnika više. Tada je od planiranih 4 milijuna kuna planiranih za Ured doznačeno svega 13,34 posto ili nešto više od 500.000 kuna. Prema planu za 2000. godinu za program izvršavanja Nacionalne strategije suzbijanja zlorabe droga u proračunu Vlade RH bilo je više od 6,5 milijuna kuna, a od toga je izvršeno jedva 900.000 kuna.

Zaključila je da su nam puna usta borbe protiv pošasti droge, ali je vrlo slaba realizacija osobito kada se radi o proračunu.

U 2000. godini 600 djece rođeno s apstinencijskom krizom

Navela je da je na području zlorabe droga potrošeno za kupnju ilegalnih sredstava oko milijardu maraka prema podacima za 2000. godinu. Godišnje u RH u svijet droge ulazi novih od 1500 do 1700 radno sposobnih osoba. Oko 80 posto ženskog djela populacije heroinskih ovisnika je u reproduktivnom razdoblju, a 80 posto ovisničke populacije se ne želi liječiti. Zbog majki ovisnica u 2000. godini 600 djece rođeno s apstinencijskom krizom. Oko 80 do 85 posto heroinskih ovisnika počelo je s marihuanom između 15. i 17. godine. Svaki treći dječak i svaka četvrta djevojčica u 15. godini puši.

Otprilike 150 tisuća ljudi u RH između 15. i 30. godine uživa marihuanu te svakoga dana oko 35 tisuća

mladih konzumira marihuanu, oko 7.000 heroin, tisuću kokain. Do kraja će srednjoškolskog školovanja oko 30 posto mladih doći u doticaj s drogom.

Godišnje u svijet droge ulazi od 1500 do 1700 radno sposobnih osoba. Zbog majki ovisnica u 2000. godini 600 djece rođeno je s apstinencijskom krizom. Oko 80 do 85 posto heroinskih ovisnika počelo je s marihuanom između 15. i 17. godine. Svaki treći dječak i svaka četvrta djevojčica u 15. godini puši.

Posebno je raduju podaci da je u Splitu zabilježen pad ovisnika, no bez pretjerivanja je zaključila da Hrvatskoj prijete narko epidemija. Govorila je o ideji dekriminalizacije posjedovanja droge koja dolazi izmjenama Kaznenog zakona, a nalazi se i u izvješću Državnoga odvjetništva. HDZ smatra da je ta ideja potpuno neprihvatljiva jer bi to bila katastrofalna poruka mladima. Takva praksa ne postoji u većini europskih zemalja.

Vraćanje prekršajnog u Kazneni zakon o zlorabi opojnih droga

HDZ smatra da bi brisanjem stavka 1. u članku 173. Kaznenog zakona prije svega bio olakšan posao dilerima jer bi mogli reći da se radi o manjoj količini za osobne potrebe. Postavlja se pitanje tko bi određivao i kolika bi bila određena količina droge dopuštena za osobne potrebe.

Predlaže i smatra da je nužno učiniti bolju koordinaciju ministarstava kao i izmjenu i dopunu Zakona o drogama. Dakle, izmijeniti sustav za prevenciju ovisnosti i pomoć ovisniku i povremenom uzimatelju opojnih droga. Nužnost vraćanja policijskih postaja u mjestima gdje su one ukinute i vraćanje policijskih djelatnika vezanih za ovu problematiku.

HDZ traži reorganizaciju carinskih i pograničnih službi ne samo zbog problema ovisnosti o drogama već i zbog problema krijumčarenja oružja, ljudskih organa, djece.

Posebno upozorava na problem ovisnosti o alkoholu. U RH prekomjerno pije oko 400.000 osoba i to između 15. i 20. godine.

Oko 150 tisuća osoba između 15. i 30. godine uživa marihuanu, a svakoga dana oko 35 tisuća mladih konzumira marihuanu, oko 7.000 heroin, a tisuću kokain. Do kraja srednjoškolskog školovanja oko 30 posto mladih će doći u doticaj s drogom.

HDZ traži izradu jasne medijske kampanje koja će poticati prevenciju. Nužno je pojačati nadzor policije oko škola, oko vrtića gdje se preko noći skupljaju narkomani. A, najvažnije, osigurati dostatna sredstva u državnome proračunu.

Od droge u RH tjedno umire barem jedna osoba

U ime **Kluba zastupnika Hrvatskog bloka** govorio je zastupnik **Krunoslav Gašparić**. Pohvalio je napore uložene u rad Izvješća te izraženu samokritičnost predlagatelja i modernu prezentaciju Izvješća. Istaknuo je ključan podatak rasprave da tjedno u RH umire barem jedna osoba, prema tome od dolaska Izvješća u Sabor pa do rasprave od posljedica konzumiranja droge je umrlo 7 osoba.

Što se tiče stava o dekriminalizaciji lakih droga smatra da je javnost prepoznala cilj i svrhu prijedloga, no nije mu jasno zašto je potrebno pod svaku cijenu izvršiti baš to predizborno obećanje kad i puno veća obećanja iz toga razdoblja nisu ostvarena.

Osvrnuo se na vijest da je nepoznata sudbina 1,4 milijuna kuna namijenjenih odjelima za odvikavanje. Stoga nisu otvoreni centri u Splitu, Zadru, Rijeci i Osijeku. Smatra da nešto nije u redu ako Ured za suzbijanje zlorabe droga kao stručna služba u Vladi RH priprema prijedlog raspodjele državnog novca. Tako je primjerice izgubljeno 365 tisuća kuna namijenjenih za obnovu Vukovara.

Zamijetio je da se neki dijelovi Izvješća doslovno ponavljaju te mu se čini da je Izvješće rađeno radi

zadovoljenja forme. Uočio je da se nigdje ne spominje da li su komune i terapijske zajednice opravdale postojanje te kakve su rezultate postigle. Ne vjeruje da je vjera razlog nepovjerenja u komune. Osvrnuo se na iskaze o nedostatku stručnog kadra. Smatra da nema jasnih kriterija po kojima se određuju prioriteta za određene projekte, te da je slaba medijska zastupljenost problematike.

Smatra da izdavanje brošura i letaka nije dovoljan korak iako se u Izvješću vrlo često spominje. Škole koje su možda i najbitnije institucije te koje najviše mogu pomoći u sustavu prevencije dobit će svega 850 tisuća kuna.

Smatra da je, po njegovom sudu, vrlo važna institucija, Državni zavod za obitelj, materinstvo i mladež vrlo malo zastupljena iako Zavod za 2002. godinu planira utrošiti preko 2 milijuna kuna za aktivnosti vezane uz problematiku droga. Smatra da se sredstva stihijski troše. Smatra da izdavanje brošura i letaka nije dovoljan korak iako se u Izvješću vrlo često spominje. Škole koje su možda i najbitnije institucije te koje najviše mogu pomoći u sustavu prevencije dobit će svega 850 tisuća kuna.

Upitao je hoće li se netko dosjetiti da nakon čitanja Izvješća pokrene primjerice akciju postavljanja rasvjete na igralištima i parkovima ili iznajmljivanje športskih dvorana djeci i mladeži po prihvatljivoj cijeni.

Zaključno Klub zastupnika Hrvatskog bloka nije prihvatio Izvješće jer je necjelovito i nevjerođostojno.

Prvi smrtni slučajevi zloporabe opojnih droga u Hrvatskoj 80-tih godina

U ime Kluba zastupnika LIBRE govorila je **Zrinjka Glovački-Bernardi** istaknuvši da prihvaća Izvješće te da je zagrebački Zavod za sudsku medicinu osnovan početkom 20. stoljeća i od početka rada ima podatke o uzrocima smrtnosti osobito kada se radi o ovisnosti. Prvi smrtni slučajevi vezani uz zloporabu opojnih droga javljaju se u Hrvatskoj 80-tih godina. Od 2000. godine počelo je sučeljavanje s tim problemom. Stoga smatra da

Izvješće zaslužuje pohvalu jer pokazuje djelovanje na području sprečavanja zloporabe droga. Sustavno se gradila mreža, dani su savjeti, pomoć i terapija. Osnovan je Vladin ured sa stručnim savjetom, Povjerenstvo. No, zabrinjava dobna granica eksperimentatora, od 14, 15 pa imanje godina.

Dodala je da pokazatelj koji mora usmjeriti preventivnu djelatnost Ureda taj da je najveći postotak smrtnosti od droga u populaciji od 21 do 30 godina. Trebalo bi se pobliže pozabaviti uzrocima podataka vezanih uz kaznena djela. Također je važan preventivni rad policije koji mora doći u prvi plan.

Osvrnula se na izlaganje zastupnika Gašparića o suvišnosti izrade letaka, jer upravo je Sabor zaključkom obvezao Vladin Ured da izradi takve letke.

Pokazatelj koji mora usmjeriti preventivnu djelatnost Ureda je taj da je najveći postotak smrtnosti od droga u populaciji od 21. do 30. godine.

Klub zastupnika LIBRE predlaže Uredu da se u vođenju evidencije pozabavi registracijom maloljetnika u kaznenom postupku koji bi se iskazali na posebnim listama. Nakon akcija protiv zloporabe droga predlaže nastavak akcija u suzbijanju alkoholizma. Posebno je pohvalila inicijativu održavanja seminara na temu droga uz sudjelovanje više od stotinu novinara iz cijele Hrvatske.

Zakon o suzbijanju zloporabe opojnih droga izglasan tek 2001. godine

U ime Kluba zastupnika SDP-a govorio je **Željko Malević** istaknuvši da SDP prihvaća Izvješće te pohvalio modernu prezentaciju koja je ispravila neke nedostatke teksta. Smatra da je prvi korak u započinjanju sustavne borbe bila legislativna osnova. Donošenjem Zakona o suzbijanju zloporabe opojnih droga, izglasanog tek 2001. godine, stvoren je temelj za ustavnu i sveobuhvatnu borbu. Tome je dodao i važnost osnivanja Ureda za suzbijanje zloporabe opojnih droga.

Analizirajući Izvješće zaključio je da njegovi elementi govore o tome da je problem sve veći na što ukazuju parametri. No, to je isto tako i pokazatelj boljeg rada institucija. Naveo je da je broj mrtvih od predoziranja oko 60-tak osoba godišnje.

Prvi korak u započinjanju sustavne borbe bila je legislativna osnova. Donošenjem Zakona o suzbijanju zloporabe opojnih droga, izglasanog tek 2001. godine, stvoren je temelj za ustavnu i sveobuhvatnu borbu. Tome je dodana i važnost osnivanja Ureda za suzbijanje zloporabe opojnih droga.

Zapljene droge po vrstama i dalje pokazuju da je proporcionalno zastupljenosti na tržištu i činjenici da je RH zemlja ogromnog tranzita teških droga, prije svega heroina. Zabrinjava broj neevidentiranih ovisnika, njih oko 20 tisuća u RH, no nada se da će trend rasta zapljena omogućiti opstrukciju trgovine heroinom u populaciji heroinskih ovisnika.

Osvrnuo se na veliki broj zapljena male količine, radi se o 656 zapljena, što govori da su zapljene bile kod dilera na ulici. Ususret izmjenama Kaznenog postupka podsjeća da u Hrvatskoj još nikada nije uhićen veliki narkoboss.

Dodao je da je SDP imao rezerve u pogledu opasnosti da zbog velikog broja institucija i instanci postavljene kao logistika u borbi protiv zloporabe droga ne dođe do preklapanja i nesporazuma u ingerencijama i komunikaciji.

Smatra da je potrebno riješiti navedene probleme u komunikaciji među relevantnim institucijama. Dodao je da podržava inicijativu da se veći dio proračunskog novca odvoji u svrhu borbe protiv heroinske ovisnosti i ovisnosti o drogama.

Evoluirao je pristup problemu droge u percepciji hrvatske vlasti od vremena kada je bilo normalno da pet godina u vrijeme najveće eksplozije heroinske ovisnosti nemamo niti Zakon ili vremena u kojemu je bilo moguće da zapljena 400 kilograma teških droga ne prođe ni kaznom ni

prekršajnom prijavom za prebrzu vožnju onih koje je policija zaustavila.

Zaključno, SDP predlaže da se i u Kaznenom postupku i kaznenom procesnom zakonu izvrše izmjene koje će omogućiti dolazak do narkodilera pa i najveće narkošefove kazniti najvećim mogućim kaznama, od kazne dugotrajnog zatvora do kazne doživotne robjije.

Maknuti dilere ispred škola

Anto Đapić (HSP) govorio je u ime Kluba zastupnika HSP-HKDU-a koji smatra da je ovo Izvješće korektno, moderno koncipirano i iscrpno te takvo prihvatljivo. Međutim, to Izvješće može poslužiti samo kao katalizator koji usmjerava na bit problema - da se u borbi protiv ovisnosti o drogi u Hrvatskoj još uvijek ne čini dovoljno - pa je u tom smislu rasprava o Izvješću još jedanput rasprava o stvarnom stanju ovisnosti u Hrvatskoj, koja poprima dramatične razmjere.

O ozbiljnosti problema govori i podatak da je u porastu broj ovisnika u Oružanim snagama RH i to uglavnom kod ročnika što ukazuje na odraz stanja u društvu, strahovitoj krizi među mladima i da je droga danas praktički postala sastavni dio zabave mladih.

Zabrinjavajuće je da je između 2001. i 2002. godine porast ovisnosti o drogama 43 posto (ta se brojka može donekle tumačiti sustavnijim registriranjem ovisnika) što je alarmantno i teško je izabrati riječ kojom bi se moglo upozoriti sve, pa i hrvatsku javnost na ozbiljnost ovog problema, rekao je zastupnik. Narkobiznis u Hrvatskoj utrži godišnje oko 100 milijuna eura a Hrvatska za borbu protiv droge izdvaja sto puta manje a istovremeno i taj novac se ne troši. To je znak da bi i sama Strategija trebala biti pod posebnim povećalom i tražiti dodatke i nove modele za učinkovitije suprotstavljanje ovom zlu koje u Hrvatskoj uzima sve više maha.

O ozbiljnosti problema govori i podatak da je u porastu broj ovisnika u Oružanim snagama RH i to uglavnom kod ročnika što ukazuje na

odraz stanja u društvu, strahovitoj krizi među mladima i da je droga danas praktički postala sastavni dio zabave mladih. Usprkos našim raspravama o drogi, usvajanju Strategije, čak i zakona koji to donekle reguliraju, utemeljenju povjerenstva kojem je na čelu čak predsjednik Vlade, imamo ovakav porast droge. Glavni razlog toga je, mišljenje je ovog Kluba zastupnika, što se nije uspostavio institucionalni oblik borbe protiv droge. Više smo puta upozoravali, rekao je zastupnik, da bi trebalo ustrojiti posebnu hrvatsku agenciju koja bi se borila protiv droge kao i DEA (u okviru Ministarstva unutarnjih poslova) u SAD-u koja vodi ogorčenu borbu protiv droge, a kod nas su sve glasnjiji pozivi i najave za dekriminalizacijom posjedovanja droge.

Treba poticati sve oblike terapijskih aktivnosti neovisno o tome jesu li inicirane od države ili nevladinih organizacija, roditelja, vjerskih zajednica ali se treba čuvati situacija da liječeni ovisnici (primjerice pojedini s estrade) budu ideal mladima jer zna se da je postotak izliječenih od ovisnosti od droge iznimno mizeran. Pravi izlaz iz ove situacije je primarna prevencija, snažan i oštar udar na dilere kroz Ministarstvo unutarnjih poslova i zakonodavstvo (a ne najavljenom dekriminalizacijom droge). Činjenica je da ni jedan narkošef Hrvatskoj nije pravno osuđen nego se događalo i da su pojedini narkodileri čak bili pomilovani od hrvatskih institucija, rekao je zastupnik te pozvao ministra unutarnjih poslova i ministricu pravosuđa, koji su iz Trogira odnosno Zadra, snažnih centara dilanja droga, da nešto konkretno učine i da se snažnom akcijom MUP-a i kompletnog pravosuđa krene u obračun s dilerima a ne da se sve pokušava svesti na liječenje ovisnika.

Inzistiramo da se dileri maknu ispred škola (u malim sredinama zna se tko što jede a ne da se ne zna tko dila drogu) i neka nitko ne kaže da se to ne može učiniti, rekao je među ostalim zatraživši da se zakonski regulira (dopuniti Strategiju), kao u Njemačkoj, da su kazne za dilanje droge pred školom tri puta veće od ostalih. Podsjetio je da je HSP u jednom dijelu Zagreba pokrenuo inicijativu "Škola bez droge", okupio roditelje, tiskao letke, formirao govorni automat i to s relativno malim sredstvima a što bi tek mogla

napraviti država u jednoj općoj širokoj akciji. Prema tome se dakle treba odrediti, ne deklaratorno i pričama o dekriminalizaciji droge već najoštrijim sukobom s tim zlom, rekao je, među ostalim.

Rješenje - prevencija

Klub zastupnika HSS-a svjestan je da se zloraba droge ne može iskorijeniti ali se mora učiniti sve da je se svede na najmanju moguću mjeru osobito vodeći računa o mladoj generaciji koja je ovim rizicima najizloženija, rekao je **Miroslav Furdek (HSS)**. Ovo Izvješće konstatira situaciju u našoj državi, nudi rješenja te ga Klub zastupnika HSS-a prihvaća svjestan također da situacija u Hrvatskoj nije dobra i da svi zajedno moramo učiniti još veće napore u rješavanju tog problema, rekao je zastupnik osvrćući se na podatke, kako je rekao pesimističke, crne brojke, iz Izvješća. Rješenje svih rješenja je prevencija i tu u svim segmentima društva, od vrtića, škole, fakulteta, ulice do svih onih mjesta na kojima se okupljaju mladi, naglasio je, među ostalim ne zaobilazeći ni edukaciju te kvalitetnije ustrojavanje centara te pitanje evidencije.

Sustavna rješenja, multidisciplinarni pristup ovom problemu, kvalitetan organizacijski oblik i dostatna financijska sredstva stvaraju preduvjete za uspjeh a ovo Izvješće je korak prema tom cilju, rekao je.

Vesna Škare-Ožbolt (DC) prenijela je stajalište Kluba zastupnika DC-a koji smatra da jedan od glavnih problema i prioriteta Vlade, uz nezaposlenost i funkcioniranje pravne države, mora biti strategija borbe protiv droge. Ovo je jedno od najcjelovitijih i najopsežnijih izvješća dosad o tome.

Vidljivo je da Hrvatska ni dandanas nema djelotvorni sustav za prikupljanje podataka i praćenja kretanja pojave ovisnosti pa već to govori o potrebi traženja novih pristupa problemu ovisnosti.

Nerazumijevanje samog problema odnosno možda i zapuštenost očituje se i u načinu na koji se o njemu govori u našoj javnosti koristeći razne etikete kao "o bolesnicima koji na neprihvatljiv i visoko rizičan način zadovoljavaju ljudske potrebe" a uzroci se olako pronalaze u moralnoj krizi, poremećenom sustavu vrijednosti, povodljivoj i isfrustriranoj hedonističkoj usmjerenosti mladeži. Ovaj Klub zastupnika drži da droga nije

tek statistika, da njezini korijeni i ovisnici nisu bolesnici iz mračnih ulica (pogrešna je predrasuda da se ovisnici regrutiraju iz neskladnih obitelji). Droga je itekako naša stvarnost a koriste je ljudi koje svakodnevno susrećemo na ulicama, studenti u studentskim domovima, djeca u školama i ta se donja dobna granica sve više pomiče pa već djeca u trećem razredu osnovne škole konzumiraju prve tablete ekstazija (dovoljno je za jednu tabletu 25 kuna), rekla je, među ostalim.

Osnovno je pitanje kojim se to sredstvima praktički borimo protiv toga a postavlja se i pitanje postoji li doista politička volja da se krene u pravo suzbijanje droge. Držimo da bi se država trebala još više otvoriti prema nevladinim organizacijama i udrugama koje su krenule na svoje način u borbu protiv droge. Izvješće pokazuje da Vlada još uvijek nije stavila borbu protiv droge u prioritetne zadatke. Držimo da je potrebno daleko više pojačati program primarne prevencije i preventivno regresivni aparat kako bi se krenulo u traženje izvorišnih problema, narkomafije, rekla je zastupnica među ostalim očekujući u proračunu za 2003. godinu daleko veću osjetljivost za ovo pitanje.

Izreći imena dilera

Damir Kajin (IDS) je naglasio, javljajući se u ime Kluba zastupnika IDS-a, da se radi o jednom krajnje zanimljivom Izvješću te se u nastavku osvrnuo na problem droge u Istarskoj županiji iz koje dolazi. U Izvješću je konstatacija da ta županija prednjači po potrošnji narkotika u 2001. a razlog tome je, rekao je, što je Policijska uprava te godine uspjela prekinuti kanal šverca narkoticima, točnije heroinom i gotovo dvadesetak dana nije bilo droge i gotovo su se sve osobe sklone toj ovisnosti morale javiti u najbliže centre. To govori da se radi o krajnje ozbiljnom problemu kojeg neće riješiti samo policija, socijalni odnos, terapijski centri, pravosuđe niti sama politika ni medijska javnost, već se tom najozbiljnijom pošlašću modernog doba trebamo baviti svi, od roditelja do ministra, od škole do vojske ali možda najviše upravo policija, rekao je zastupnik pokušavajući analizirati zašto je došlo do ove ovisnosti i gdje smo kao društvo pogriješili.

U ovoj se zemlji, koja je bila izložena ratu od 1991. do 1995. godine i švercu narkotika koji se tada razmahao u čemu su bili involvirani i visoki časnici, neki čak i s generalskim činom, pa i policija, možda i sudstvo, politika, teško se živi. Temeljno je pitanje kako to da su godišnje stope rasta liječenih osoba ili novo-otkrivenih ovisnika u pravom smislu alarmantne, kreću se od 20 do 40 posto, rekao je, među ostalim zastupnik zalažući se da policija u što skorije vrijeme uvede u redovnu uporabu aparate za detekciju droge. To bi trebala biti najprioritetnija investicija državnog proračuna za 2003. godinu (trebao bi ih imati svaki grad, škola).

Radi se o krajnje ozbiljnom problemu kojeg neće riješiti samo policija, socijalni odnos, terapijski centri, pravosuđe niti sama politika ni medijska javnost, već se tom najozbiljnijom pošlašću modernog doba trebamo baviti svi, od roditelja do ministra, od škole do vojske ali možda najviše upravo policija.

U svijetu su glavne teme zdravstvene teme, znači i tema ovisnosti a mi kao da živimo od jedne haaške optužnice do druge, od jedne deklaracije do druge dok izgleda da socijala, zdravstvo, gospodarstvo nisu nikom zanimljivi. Policijska kaže da nije problem u njoj već da je daleko veći problem u pravosuđu (mi odvedemo tu i tu osobu, stavljamo glavu na kocku, oni je oslobode, on trguje i navečer pije s utjecajnim ili dobro pozicioniranim građanima). Problem je u velikoj mjeri i u državi, smatra zastupnik pitajući što je dosad učinjeno sa zakonom o pranju novca te navodeći podatke o smrtnosti zbog uživanja droge - od 1999. godine do rujna ove godine u Hrvatskoj je od uporabe droge umrlo 205 osoba, uglavnom muškarci u životnoj dobi od 20 do 30 godina. To ubija mlade ljude, uništava obitelji, ranjava društvo a i razarajuće djeluje na proračun države, prije svega na zdravstveni sustav.

Stoga je pitanje što u tome činiti i zastupnik se slaže sa svima onima koji poručuju da narkotržištu treba

navijestiti rat (istarsko narkotržište ne drže Hrvati već pripadnici drugih nacionalnosti), podržava prijedlog (jednog roditelja) da bi trebalo izaći s imenima dilera, rekao je šire govoreći i o "povijesti" ovisnosti od droge na području Istre.

Usprkos tranziciji i ratu stanje u Hrvatskoj po svim pokazateljima ipak nije lošije nego u većini zapadno-europskih zemalja (Slovenija ima veći problem s heroinskim ovisnicima od Hrvatske) no problem droge jedan je od najozbiljnijih problema koje imamo u ovom trenutku, tvrdi odgovorno zastupnik upozoravajući da je u tome i ozbiljan problem s kažnjavanjem (nitko od velikih dilera dosad nije bio primjereno kažnjen). Problem trebamo riješiti svi zajedno a to će biti moguće kad ova zemlja omogući reintegraciju ovisnika u naše društvo.

Ljubo Česić-Rojs zamolio je predgovornika da se ispričava svima zbog navoda da su u narkomafiju uključeni i oni s generalskim činom. Ako znate neko ime i prezime i ako imate dokaze onda to iznesite, rekao je dodajući da je (dokaz tome) Hrvatska nacionalno ugrožena, da u hrvatskim obavještajnim službama sjede ljudi koji su povezani i s krijumčarenjem droge i ljudi a na njihovo čelo ne postavljaju se odgovarajući ljudi, i da takvi stvaraju nemir. Dok to ne riješimo mi smo nacionalno ugroženi, a pokrenuta je i akcija "Gotovinu uhititi ili ubiti" no nećete uspjati ni u jednom ni u drugom, a sve ovo nije se radilo ni 1945., rekao je zbog čega mu je predsjedatelj i potpredsjednik Hrvatskog sabora dr.sc. **Ivica Kostović** izrekao opomenu.

Ante Beljo (HDZ) rekao je da gospodin Kajin u svojim izlaganjima ne može, makar se radilo o drogi, a da se ne obračunava sa svim hrvatskim generalima i haaškim optužnicama, a ovo nije tema za to.

Razmotriti pitanje metadona kao lijeka

Jadranka Katarinčić-Škrlić (HSLŠ) govorila je u ime Kluba zastupnika HSLŠ-a koji je ocijenio da nam je trebalo punih pet godina da donesemo Zakon o suzbijanju zlorabe opojnih droga. Temeljem njega danas imamo pri Vladi RH ustrojen istoimeni Ured no treba ga hitno ekipirati. Može se reći da imamo i djelotvornije evidencije, da je prošle godine postignut značajni rezultat u borbi protiv

krijumčarenja opojnih droga posebno protiv tzv. balkanske rute, rekla je među ostalim, navodeći podatke iz Izvješća o povećanom broju ovisnika, smrtnosti vezano uz to, ocjenjujući ih šokantnima. Jasno treba upozoriti da su cigarete i alkohol ipak uvod u drogu a treba se osloboditi u javnosti prisutnog stereotipa da je jednom ovisnik uvijek ovisnik. Ovisnost je bolest i tako je treba tretirati i kroz zakone i akcije a treba i znati da ovisnost zahvaća sve i da ne ovisi o imovinskom stanju. Stanje je dakle zabrinjavajuće, najgori podaci stižu iz Istre, točnije iz Pule, a zatim slijede Zadar, Rijeka, dok se ukupan broj ovisnika prema standardima svjetske zdravstvene organizacije u Hrvatskoj procjenjuje na 15000 (za stvarnu brojku to treba uvećati dva, tri i četiri puta).

Jasno treba upozoriti da su cigarete i alkohol ipak uvod u drogu a treba se osloboditi u javnosti prisutnog stereotipa da je jednom ovisnik uvijek ovisnik. Ovisnost je bolest i tako je treba tretirati i kroz zakone i akcije a treba i znati da ovisnost zahvaća sve i da ne ovisi o imovinskom stanju.

U ovom Izvješću javno se spominju podaci o metadonskim smrtima (to se do sada nije nikad na takav način javno preciziralo) i prema informacijama Zavoda za sudsku medicinu uzrok smrti kod čak trećine preminulih od konzumacije droge je upravo metadon. To baca drugačije svjetlo i na korištenje metadona u sustavu borbe protiv ovisnosti i stoga ovaj Klub zastupnika predlaže da se hitno razmotri (Ured) primjena metadona kao lijeka. Loš je i podatak da se svega jedna trećina ovisnika testira na AIDS, rekla je, među ostalim zastupnica naglašavajući i ulogu terapijskih zajednica kao značajnu u borbu protiv ovisnosti. One se financiraju isključivo donacijama što nije dobro i njih bi država trebala uzeti pod svoju skrb, osigurati im više sredstava (dosad samo pola milijuna kuna godišnje) a treba i hitno ustrojiti mrežu komuna. Tu je i problem njihovog prostora, ima sredina koje se suprotstavljaju otvaranju komuna a s druge strane, država u svom vlasništvu ima mnogo

objekata koji bi mogli biti iskorišteni u tu svrhu (primjerice, koji su do jučer bili u vlasništvu MORH-a). Traže i izmjene kaznenog zakonodavstva kojim bi se osigurao drugačiji tretman ovisnika od zatvorenika.

U vezi s dekriminalizacijom droga zastupnica je rekla da nije dobro što se ona u javnosti doživljava kao jedini način kojim se pristupa narko problemu u Hrvatskoj. Mišljenje je Kluba zastupnika HSLŠ-a da je to pojednostavljeni pristup i da bez dobre analize ne i jasnog viđenja posljedica ne treba ići u tu mjeru i odluku. Klub ističe također da je pored prevencije, a onda i liječenja, vrlo bitna rehabilitacija (danas izliječeni ovisnik ne može dobiti posao).

Jozo Radoš (LIBRA) ispravio je navod predgovornice da se već sutra mogu staviti u pogon objekti Ministarstva obrane jer da to nije tako. Postoji tisuću drugih prostora koji bi mogli biti u toj funkciji da imamo financijske i organizacijske snage no ne treba stvarati lažne iluzije da je dovoljna samo dobra volja, rekao je.

Temelj-obiteljski odgoj

U pojedinačnoj raspravi **Petar Žitnik (HSS)** rekao je da bi više volio da ne mora čitati ovakva deprimirajuća izvješća iz kojih se vidi da uz velike napore pojedinaca i potpuni izostanak suradnje nekih drugih bez obzira na Strategiju iz godine u godinu bilježimo porast broja ovisnika sa svim poražavajućim posljedicama. S Izvješćem, koje je prepuno brojki koje se na razne načine prikazuju grafikonomima što daje privid stručnosti, nije zadovoljan iako zna da sastavljač i nije mogao drugo napisati. Iz Izvješća ne može se vidjeti koliko zapravo imamo (ne)registriranih ovisnika ali se na sreću vidi kako se s ovim problemom uspješno bori Crkva sa svojim terapijskim zajednicama i komunama. Besmisleno je iz godine u godinu ponavljati kako treba rezati korijenje zla no nije liječnik, psiholog, zatvorski stražar i policajac onaj koji će savladati tu pošast. Oni mogu samo gasiti požar ali svi mi ostali moramo raditi na tome da požar ne bukne. Obitelj je temelj društva i obiteljski odgoj je važan u tome a zar je odgoj 17-godišnjem sinu bez vozačke dozvole kupiti BMW, pita.

Preveliko je raslojavanje društva a lako ostvarena zarada stvara obijest i oholost a s druge strane siromaštvo

stvara apatiju i bezvoljnost a i jedno i drugo je korak k drogi i to moramo rješavati, rekao je, među ostalim, upozoravajući na značenje sporta (za masovni sport malo izdvajamo) za zdravlje. Ali čovjek koji živi pošteno od svog rada, koji živi u skladu s Bogom, prirodom i ljudima teško će podleći iskušenju droge, rekao je poručujući mladima da je droga put u smrt, a smrt nije in, život je in kako god težak bio.

Željko Malević (SDP) upozorava da se kao društvo suprotstavljamo s proračunskom pozicijom od dvadesetak milijuna kuna sustavu koji funkcionira vrlo uspješno podzemno, nekad a i polujavno i koji "okreće" godišnje oko milijardu DEM. Kakva je to bitka Davida i Golijata a k tome si još dopuštamo da ne potrošimo svih tih dvadeset milijuna iz proračuna, upozorio je.

Smatra da se premalo govori na pravi način o terapijskim zajednicama i po onoj narodnoj "brigo moja prijedi na drugoga" pristaje se na različite provizorije pa i na to da nema stručne kontrole tretmana pacijenata u tim zajednicama, pristajemo da taj dio problema na svojim leđima nose ljudi koji nemaju nikakav društveno verificiran status (to treba riješiti), da nemamo ni zakonsko određenje uvjeta za otvaranje terapijskih zajednica. Sustav bi trebalo omogućiti i da se u tim terapijskim zajednicama pacijenti obučavaju u određenim korisnim vještinama kako bi im se olakšao postupak resocijalizacije (to je zapravo ključni element u procjeni uspješnosti terapije).

Kako je opće neznanje oko ovog problema vrlo je važno da se ne žali sredstava za edukaciju, da se otvore telefoni (dostupni, s opće poznatim brojevima) na koje bi se mogli javljati i tražiti pomoć. Zastupnik se osobno angažirao u tome u Đakovu iz kojeg dolazi, rekao je upozoravajući da je u terapiju liječenja od ove ovisnosti važno uključiti i obitelj.

Osobno podržava, a i Klub zastupnika SDP-a sve moguće zahvate u Kaznenom zakonu i u Zakonu o kaznenom postupku kojima će se omogućiti da se puno lakše postupa s predmetima kaznenih djela i inkriminacije iz područja zloporabe droga i da se u tome omogućiti diferencirani pristup odnosno da dileri ovisnici imaju drugačiji tretman od dilera koji to rade zbog novca. Vrlo je važno da se ovisnicima koji pristanu na liječenje u terapijskoj

zajednici omogućiti da im se to vrijeme računa u kaznu za djela koja su počinili u stjecađu i za koja su osuđeni (obično se radi o provali, prostituciji itd.).

Važna uloga lokalne zajednice

Snježana Biga-Friganović (SDP) pohvalila je predstojnika Ureda za kvalitetno iznašanje Izvješća o provedbi nacionalne strategije.

Naglasila je da se iz godine u godinu raspravlja o nacionalnoj strategiji, ali da su bitni rezultati i volja da se riješi izostali problem. To potvrđuje time što se tek krajem 2001. godine donio Zakon, a uvjet da bi nacionalna strategija bila uspješna je upravo bio da se donese zakon koji bi regulirao brojna pitanja vezana uz područja zloporabe droga.

"Ne može se više prihvaćati situacija u kojoj će svi ovisnici ove države biti upućivani prema Vinogradskoj bolnici koja ima 40 kreveta".

Biga-Friganović drži da tek otkada je donijet Zakon u Parlamentu ima šanse da se provede sustavna reforma ovog sustava koja će dati kvalitetne rezultate. Dodala je da je izuzetno zadovoljna time što je Ured formiran. Započeo je s radom u travnju ove godine i njegovi rezultati rada se već vide, istaknula je zastupnica.

"Takoder je vrlo značajno što je formirano Povjerenstvo na nivou Vlade koje ima za cilj discipliniranje ministarstava, bolju koordinaciju među ministarstvima i u svakom slučaju traženje da svako od pojedinih ministarstava odradi svoj dio posla, a da suzbijanje zloporabe droga ima određeni prioritet u programima ministarstava. Donedavno takvih rezultata nije bilo".

Zastupnica je naglasila da ono što se omogućilo ovim zakonom je prije svega pravno reguliranje centara za prevenciju ovisnosti na nivou županija. Pozvala je županije koje do sada nisu formirale županijske centre da to što hitnije učine, jer se borba protiv droge mora odvijati prvenstveno u lokalnoj zajednici.

Izjavila je da je nedavno kao predsjednica Odbora tražila od Ministarstva zdravstva i MUP-a da se neki procesi ubrzaju. Naime, prema Zakonu iz 2001. godine planirano je da se formira Hrvatski zavod za

prevenciju ovisnosti. Taj Zavod bi trebao biti državni zavod koji bi koordinirao radom svih županijskih centara.

"Ne jednom smo čuli upravo od ljudi koji rade u tim županijskim centrima da su ni na nebu, ni na zemlji, da nisu vezani ni uz jedno tijelo koje bi koordiniralo njihov rad, upravo stoga što su se pojavile ideje da je preskupo formirati jedan državni zavod i izdvajati sredstva za pravu, umjesto za korisnike".

Biga-Friganović dodala je da je bilo ideja da se u okviru Zavoda za javno zdravstvo formira centar koji će raditi taj dio koordinacije, što ona podržava. Međutim, upozorila je da je potrebno što hitnije donijeti izmjene zakona, da bi se i pravno regulirao centar koji bi funkcionirao u okviru Zavoda za javno zdravstvo.

"Za mene je potpuno neprihvatljivo da se od ureda izdvoje sredstva za pojedine kliničke bolnice i županijske bolnice i da se ta sredstva ne iskoriste". Rekla je da očekuje od predstojnika Ureda, te Ministarstva zdravstva da što hitnije uputi inspekciju u te bolnice i da se ustanovi na što su potrošena sredstva.

"Ne može se više prihvaćati situacija u kojoj će svi ovisnici ove države biti upućivani prema Vinogradskoj bolnici koja ima 40 kreveta". Dodala je da su u proteklom periodu na svu sreću otvorene određene "detoks jedinice" u pojedinim bolnicama, međutim, smatra da to nije dovoljno.

Iskazati rezultate rada

Osvrnula se na terapijske zajednice kao jedan oblik liječenja ovisnika. Smatra da svaki oblik liječenja koji daje rezultate treba podržati, međutim, ističe da sve one terapijske zajednice koje bi trebale imati određenu financijsku podršku države moraju djelovati prema određenim kriterijima, standardima.

"Moraju se vidjeti rezultati rada tih terapijskih zajednica, jer je predug period liječenja, odnosno rehabilitacije, pa i resocijalizacije, a i premalo ljudi je obuhvaćeno u okviru terapijskih zajednica". Takoder je napomenula da se u konačnici ne znaju stvarni rezultati.

Podržava uključivanje svih nevladinih organizacija u ovaj problem, ali to zahtijeva kvalitetnu edukaciju, ali i evaluaciju rada.

Pohvalila je MUP koji je odradio veliki posao u 2001. i 2002. godini na zapljene znatnih količina opojnih droga. No, potrebna je i prevencija, te svakako edukacija, prije svega kroz uvođenje novih predmeta na svim onim fakultetima koji obrazuju stručnjake koji će se baviti ovom problematikom. Brojni stručnjaci, od psihologa, socijalnih radnika, pedagoga, moraju biti u stanju prepoznati problem i adekvatno reagirati na njega. To podrazumijeva i edukaciju učitelja, ali i roditelja.

Ivan Ninić (SDP) iskazao je zadovoljstvo Izvješćem o provedbi Nacionalne strategije suzbijanja zloporabe opojnih droga i prezentacijom koja je prikazana. Rekao je da se može računati da u Hrvatskoj imamo 20 tisuća ljudi koji su ovisni o heroinu, "a to je brojka 20 tisuća porušenih obitelji i masa potencijalnih ovisnika koji će regrutirati ovih 20 tisuća ovisnika".

Rekao je da je u 2001. godini policija otkrila 19.569 grama heroina, što je dnevna potrošnja na području Hrvatske za onih 20 tisuća ovisnika, ako se uzme da je za dan prosječnom uživaocu heroina potreban 1 gram. Znači potrebno je što bolje educirati policiju i dati dostatna sredstva.

Osvrnulo se na brojne diskusije o dekriminalizaciji prilikom kažnjavanja, te mijenjanje članka 173. Zakona, što bi značilo da se oni koji uživaju za svoje potrebe ne bi kazneno gonili. U prilog tome dao je jedan podatak. Naime, u Izvješću piše da je u 2001. godini bilo 8.609 kaznenih djela u svezi s uživanjem opojnih droga, od čega je samo 440 osoba ili 16% kažnjeno zatvorom, zato što su preprodavale opojne droge i za organizirane oblike tog kaznenog djela.

"Odgovorno ovdje tvrdim da su ti, kažnjeni zatvorom, mali sitni preprodavači, nema tu pravog dilera droge, a oni žive tu među nama, truju omladinu, i na tom pravcu moramo poduzeti mjere da ne bude kasno". U tom smislu smatra da treba promijeniti odredbu, jer sada i onaj koji je jednu večer uživao marihuanu po našem zakonu je kazneno odgovoran. "U zatvor dođu nesretnici ovisnici, a pravi kriminalci, nažalost, većina njih je na slobodi".

Zaključio je da prihvaća ovo izvješće.

Zaustaviti kampanju za dekriminalizaciju droga

Drago Krpina (HDZ) naglasio je da se ova rasprava po malo čemu razlikuje od sličnih rasprava na tu temu koje su vođene cijeli niz godina unazad. Saznanja na temelju tih izvješća su slična, da su Izvješća uspješna, a da se sve više Hrvata drogira i umire od droge. "Ispada da svi koji to trebaju raditi zdušno rade svoj posao na suzbijanju droga, osnovan je Vladin ured, imamo komisije, imamo Zakon, državna tijela, centre za prevenciju, sve te institucije kvalitetno rade, ali eto Hrvati se sve više drogiraju i sve više umiru od droge".

Uzroci te pojave nisu specifično hrvatski, već opće civilizacijski. Obilježje sadašnjeg trenutka europske civilizacije je rast antisocijalnog ponašanja.

Rekao je da je Izvješće zbirka crnih brojki te smatra se iz godine u godinu očituje nemoć da se bilo što učini u zaustavljanju tih tragičnih trendova, što pak dodatno ohrabruje zločinačke poduzetnike koji zarađuju na tome.

Postavio je pitanje što je moguće učiniti da se ti trendovi zaustave. Boji se da ako se nastavi načinom kako se to radilo proteklih godina, da ćemo onda i dogodne imati slično izvješće koje će se razlikovati samo u povećanju ovisnika.

"Bojim se da je na temelju svega ovoga što možemo ovdje pročitati teško očekivati za godinu dana da ćemo imati neko bolje izvješće. Naime, izvješće će opet uspjeti, jer će prikazati stanje takvim kakvo jest, ali ćemo mi i dalje moći zaključiti da se sve više Hrvata drogira i umire od droge".

Zaključuje da se može postaviti jedno elementarno pitanje zašto smo mi kao društvo, kao država bespomoćni u suzbijanju droge, jer iako se svi trude, ipak smo bespomoćni. Smatra da je to stoga jer se u suočavanju s tom tragedijom, u pronalazačenju njenih korijena ne suočava s pravim, stvarnim uzrocima te zastrašujuće pojave. Po njegovom sudu uzroci te pojave nisu specifično hrvatski, već opće civilizacijski. Hrvatska se po tim uzrocima ne

razlikuje od drugih europskih država, odnosno Hrvatska dijeli sudbinu europske civilizacije u pogledu raširenosti ovisnosti o drogama.

Drži da je obilježje sadašnjeg trenutka europske civilizacije rast antisocijalnog ponašanja kao što su zločin, droge i nasilje općenito, te propadanje obitelji, uključujući povećanje stope razvoda brakova itd. Smatra da sve dok će neki političari čak i afirmativno govoriti o trendovima koji vode do raspada obitelji, neće biti moguće zaustaviti raširenost droge.

"Riječ je dakle, o jednom dekadentnom trendu koji je karakterističan za zapadnoeuropsku civilizaciju". Smatra katastrofalnim potezom kampanju koja se nekoliko godina vodi u cilju tzv. dekriminalizacije droga, jer je to poruka mladima da to nije toliko veliko zlo kako se sada čini, te da je to najbolja pomoć dilerima u smislu proširivanja njihova tržišta.

Na kraju je rekao kako smatra da zapriječene kazne u Kaznenom zakonu za dilere droga treba podignuti na najveću moguću razinu. "To nije jedini lijek, ali je jedan od mogućih, a drugo, po mom sudu, treba prestati s tom katastrofalnom kampanjom o dekriminalizaciji droge".

Država - najodgovornija u provođenju strategije

Zoran Šimatović (SDP) izjavio je da ne može afirmativno govoriti o Izvješću zbog toga što ono ne problematizira pravo stanje stvari i ne odgovara na osnovno pitanje kako je ono utjecalo na potražnju i ponudu droge u Hrvatskoj, a time i na epidemiološku situaciju.

Rekao je da se ne slaže s kolegama koji pokušavaju osnovnu doktrinu strategije, onu koja stavlja državu kao najodgovorniju u provođenju te strategije, relativizirati, vraćajući stvari i probleme na udruge građana, komune itd. "Mislim da to nije pravi pristup, a nije korektno ni prema Strategiji koju je Sabor donio".

Podsjetio je na Nacionalni program gdje se govori da je država najodgovorniji faktor u provođenju strategije i da jedino država i njene institucije mogu jedino odgovorno provesti borbu protiv zloporabe droga kroz institucije svojeg sistema. "To se može provesti kroz specijalizirane izvanbolničke programe u okviru

zdravstvenog sustava, kroz represiju, odnosno micanje droge s tržišta, kroz školske programe, primarnu prevenciju, kroz programe zaštite rizične populacije mladih, kroz liječenje i kroz utvrđivanje i detekciju ovisnika i stavljanje njih pod kontrolu".

Također je podsjetio da je formirana čitava infrastruktura, 15 centara, a započeo je i projekt koji je pokazao prema izvješću iz 1999. i 2000. godine da je prvi put zabilježen pad novo-registriranih opijatskih ovisnika za 15%. "Prema tome, nije istina da sustav ne može kvalitetno funkcionirati, barem prema tom Izvješću".

U međuvremenu je formiran Vladin ured, povjerenstvo, stručna komisija i međuresorska komisija ministara, dakle, proširena je i pojačana infrastruktura samog sustava. Sada se postavlja pitanje kakvi su rezultati.

"Kada polazimo od rezultata koje nam nudi ovo Izvješće i neka druga stručna i znanstvena istraživanja onda su poražavajući, te se postavlja pitanje u čemu je problem. Društvo je izdvojilo više sredstava, infrastrukturno smo se pojačali, imamo sustav koji je u jednom trenutku pokazao i dobre rezultate, međutim, mi već zadnje dvije godine bilježimo negativan trend, odnosno epidemija definitivno raste".

Droga - sastavni dio zabave mladih

Miroslav Rožić (HSP) prvotno je rekao da je droga danas nešto što je postalo praktički sastavni dio zabave mladih ljudi. Podsjetio je da je Izvješće napravljeno na bazi jedne nacionalne strategije, pa se i zove Izvješće o provedbi Nacionalne strategije o zloporabi droga. Stoga se ono i ne može kretati izvan gabarita te nacionalne strategije koju je Sabor donio. Govori o tome koliko se i na koji način provelo ono što je zapisano u toj nacionalnoj strategiji.

"Ono što mene zabrinjava je da se strategija, pa samim time i Izvješće o provedbi te strategije odnosi previše akademski prema jednom problemu koji se tiče svijeta nas, koji postoji u svakoj hrvatskoj obitelji i širem pojmu obitelji i rodbine".

Rožić smatra da bi se strategija u borbi protiv zloporabe droge trebala daleko više bazirati na represivnom aparatu, na radu policije i pravosudnog sustava, a ne samo na radu određene državne institucije koja se

više ili manje može baviti samo na izvjestan način prevencijom. "Osim toga i najbolja prevencija u cijelom svijetu, ništa se nije pametnije smislilo na tom planu prevencije, su zapravo represivni aparati i posebni odjeli pri policijskim snagama gotovo svake razvijene i modernije države koje se bave isključivo problemom zloporabe droge, čega u Hrvatskoj nema".

Naglasio je da svima treba postati jasno s čime se ima posla. Droga i trgovina drogom je danas najprofitabilniji biznis na svijetu, ispred trgovine oružjem, opasnim otpadom, ispred svih. "Treba postati svima jasno da samo droga koja se prodaje na hrvatskom tržištu je red veličina od 2 do 3 milijarde dolara ili 2 do 3 milijarde eura, a mi ovdje govorimo o nacionalnoj strategiji koja troši 2 ili 3 milijuna kuna". Pita je li teško povjerovati da je moguće podmititi nekog policijskog službenika ili pripadnika tajnih službi koji može omogućiti ulazak velikih količina droge u RH, kada se uzme u obzir da je njegova plaća nekoliko tisuća kuna, a ovdje se radi o profitima koji se mjere u stotinama milijuna dolara.

"Naravno da nije i to je ono o čemu trebamo pričati, a ne o tome koliko je ovo izvješće zapravo dobro obradilo nacionalnu strategiju", zaključuje Rožić.

Trend porasta

Božidar Kalmeta (HDZ) mišljenja je da ovo Izvješće ne odudara bitno od Izvješća iz prethodnih godina. Naglasio je da se iz njega da zaključiti da je problem s drogom stalno u porastu i da je sve prisutniji, ali isto tako da izostaje sustavan i učinkovit pristup u rješavanju tog problema, poglavito kada su tijela državne uprave u pitanju.

Učinkovita intervencija države po donošenju ovog Zakona evidentno je izostala.

Naime, nakon donošenja Zakona o suzbijanju zloporabe opojnih droga očekivao se veliki pomak i kontinuiran rad svih segmenata u borbi protiv tog zla, što je evidentno prisutno, smatra Kalmeta. Nabrojao je neke od propusta za koje drži da su učinjeni. Nije osnovan Zavod za prevenciju ovisnosti, a time nije riješen ni status centara na terenu, kao ni njihovih djelatnika, tako da se

danas još uvijek ne zna hoće li oni pripasti pod Zavod za javno zdravstvo i što će s njima biti.

Nadalje, nema jedinstvenog programa od Ureda koji bi na sustavan i transparentan način obuhvatio školsku populaciju, izuzev školskih preventivnih programa koji u cijelosti pripadaju na teret lokalne zajednice. Nisu doneseni opći i posebni programi mjera za suzbijanje zloporabe opojnih droga, a nema ni jedinstvene strategije ni programa za stvaranje državnih terapijskih zajednica ili komuna. Nema također naznaka ni sustavne edukacije učenika u osnovnim i srednjim školama, studenata, nastavničkog kadra, roditelja itd.

"Možemo konstatirati da je učinkovita intervencija države po donošenju ovog Zakona evidentno izostala".

Dodao je da jedinice lokalne samouprave, ovisno kako koja ima novaca, provode određene programe, školske programe primarne prevencije, u osnovnim i srednjim školama, itd. Međutim, naglasio je da bitnih pomaka u smanjenju broja ovisnika nema i to je ono što nas sve mora brinuti.

Konstatirao je da kada su u pitanju ovisnici o teškim drogama, putem tzv. metadonskog programa smanjuje se broj kriminalnih djela, što je dakako pozitivno, ali kada je u pitanju liječenje ovisnika smatra da ne možemo biti zadovoljni jer se već nekoliko godina luta s osnivanjem državnih komuna.

Osvrnuo se na susjednu nam Italiju koja ima 350 takvih komuna. Fasciniran je načinom njihovog rada, te je iznio podatak da država sufinancira rad komuna sa 70 tisuća lira po ovisniku.

"Komune koje djeluju na području Hrvatske uglavnom su i najčešće prepuštene same sebi, osim kao što se po Izvješću vidi, komune gospođice Bernardice koja je bila sufinancirana iz državnog proračuna".

Osmisliti državne komune

Drži nužnim osmišljavanje državnih komuna i uvođenje postojećih u taj sustav. One naravno moraju zadovoljiti određene kriterije, jer u protivnom veliki broj ovisnika neće biti motivirano da s metadona prijedu na liječenje u komune.

Također je progovorio o problemu izliječenih ovisnika, koji teško pronalaze posao. "Mislim da bi trebalo

najvjerojatnije zakonom obvezati, kada je u pitanju lokalna samouprava, komunalna poduzeća, da imaju obvezu godišnje primiti određeni broj tih izliječenih ovisnika, a to bi se u svakom slučaju moglo proširiti i na državna poduzeća, čime bi se onda u svakom slučaju smanjio broj i opasnost da se izliječeni ovisnici ponovno zbog besperspektivnosti u društvu vrate i ponovo postanu narkomani".

Policija i pravosuđe temelj su borbe i najučinkovitije sredstvo protiv uklanjanja ponude droge s tržišta, odnosno protiv narkomafije.

Osvrnuo se i na financijska sredstva koja se izdvajaju u državnom proračunu. Drži da su ona premala, te da treba osigurati dostatna sredstva za prevenciju, za edukaciju, potom za liječenje ovisnosti, ali i za ono što smatra posebno važnim, a to je sustav represije, dakle, za policiju, te pravosuđe. "Držim da su i policija i pravosuđe temelj borbe i najučinkovitije sredstvo protiv uklanjanja ponude droge s tržišta, odnosno protiv narkomafije".

Zaključno je ustvrdio da je problem droge jedan od najvećih problema s čime se susreće hrvatsko društvo danas, to je zlo broj jedan u Hrvatskoj i "mislim da bi se država prema tome trebala odrediti kao državnom neprijatelju broj jedan, jer se tome može usprotiviti jedino sustav na svim razinama".

Hitna medijska kampanja

Jadranka Kosor (HDZ) govorila je završnih pet minuta u ime Kluba zastupnika HDZ-a. Drže da oko ovog problema ne treba i ne smije biti politiziranja i da bi se oko njega ako je ikako moguće morao postići konsenzus u sabornici.

Tada je zastupnica Kosor postavila nekoliko pitanja dr. Barbiru. Rekla je da je krajem prošle godine donesen Zakon o suzbijanju zloporabe droga kojim je određeno da će se osnovati Hrvatski zavod za prevenciju i liječenje ovisnosti, te da će obuhvatiti županijske centre. Pitanje je zašto se u godinu dana to nije dogodilo.

Drugo pitanje vezano je uz metadon. Jadranka Kosor ustvrdila je da pitanje metadona još uvijek nije

riješeno, nema pravila za propisivanje i distribuciju terapija metadonom. Zastupnica pita kada će se to riješiti i kakva je koordinacija sa MUP-om, između ostalog i oko programa za testiranje vozača na droge, "jer tu ima kontradiktornih izjava".

Osvrnula se na izjavu dr. Barbira koji je rekao da obitelji jako malo znaju o ovome problemu. Drži ovo najvjerojatnije točnim, te stoga njen Klub zastupnika inzistira na žurnoj medijskoj kampanji u svrhu prevencije, "jer se ne smije i ne može čekati".

Nadalje predlažu izvjesnu zabranu dužnosnicima da podupiru akcije koje su na bilo koji način propaganda uzimanju, odnosno konzumiranju droga.

Što se tiče dekriminalizacije, stajalište Kluba zastupnika HDZ-a je vrlo jasno, naime, oni su protiv dekriminalizacije. "Zagovaratelji dekriminalizacije kažu da dosadašnje rješenje, dakle kriminalizacija, nije dovelo do zatvaranja ili ulova krupnih zvijeri. Postavljamo pitanje hoće li se onda to uspjeti ako se to područje dekriminalizira. Mi mislimo da neće", rekla je Jadranka Kosor.

Argument onih koji zagovaraju dekriminalizaciju je porast broja prijavljenih za posjedovanje droge, što dovodi do zatranosti sudova. Klub zastupnika HDZ-a drži da zatranost sudova ne može biti argument za dekriminalizaciju, jer bi onda poruka bila da ako se ne može riješiti neki problem, to područje treba dekriminalizirati.

Naposljetku Jadranka Kosor je istaknula da o našem odnosu prema ovom problemu najbolje govori rebalans proračuna, gdje se vidi da su sredstva za program izvršenja Nacionalne strategije suzbijanja zloporabe droga u RH, a koja su za ovu godinu bila predviđena u iznosu od 6 milijuna 911 tisuća 470 kuna smanjena za 2 milijuna 170 tisuća 732 kune. "Dakle, zauzimamo se za rješavanje tog problema, a kada treba izdvojiti iz proračuna onda se ipak najčešće šteti na ovom području, čemu se protivimo".

Dekriminalizacija neprihvatljiva

U ime Kluba zastupnika HSP-a govorio je zaključnih 5 minuta **Miroslav Rožić (HSP)**. Na početku je rekao da je danas droga sastavni dio zabave mladih, i da se droga događa ili se može dogoditi gotovo svakom u hrvatskom društvu.

Uvjerena je da se strategija borbe protiv droge mora temeljiti na represivnom aparatu, a to znači osnivanje posebne agencije pri MUP-u, odnosno posebne policijske postrojbe ili jedinice za borbu protiv droge sa posebnim ovlastima, nešto poput USKOK-a.

Naglasio je da su profiti u trgovini drogom ogromni, običnom čovjeku nezamislivi, da se mjere u milijardama eura, odnosno milijardama dolara i zbog toga se u zloporabi droga lako koristiti mitom, odnosno korupcijom, pa čak i prema represivnom aparatu, jer je to sitan novac za one profite koji se trgovinom droge ostvaruju.

Nadalje mišljenja je da se pravosuđe posve drugačije mora postaviti protiv problema droge, a ne ići u dekriminalizaciju, jer je ona posve neprihvatljiva. Drži da pravosuđe mora ići ka mnogo represivnijim mjerama u trgovini drogom.

"Primjerice, u zemljama razvijene demokracije, recimo u SAD-u, pravosudni sustav ide tako daleko da se onima koji se bave, odnosno koji zarađuju trgovinom drogom može oduzeti cjelokupna imovina bez obzira koliko ona iznosi i bez obzira koliko je ona legalno ili nelegalno stečena".

Na kraju je Miroslav Rožić ustvrdio da se stavovi njegovog Kluba zastupnika trebaju uzeti u obzir, "dakako ne pri raspravi o izvršenju Strategije, nego pri donošenju Strategije koju po našem sudu moramo pod hitno mijenjati".

U ime Kluba zastupnika DC-a završnih 5 minuta izlaganja imao je zastupnik dr.sc. **Mate Granić (DC)**. Njegov Klub smatra da je ovo Izvješće vrlo vrijedno i dobra podloga za ovu saborsku raspravu. "Ali ono što Klub želi istaknuti je da se iz ovog Izvješća ne vidi da je borba protiv droga jedan od najvažnijih ciljeva države, odnosno ove Vlade".

Ustvrdio je da nema uspješne borbe protiv droga ako se ne ide na pravi cilj, a to su oni koji organiziraju trgovinu drogama, a ne sitni dileri, a iz ovog Izvješća ne vidi se kako će se uspješno boriti upravo protiv njih.

Istaknuo je, nadalje, da sve strukture društva, a to znači Vlada, Sabor, javni mediji, moraju biti usmjereni na to da je droga najopasnija za stabilnost društva, posebice za mlade, i dugoročno upravo droga najviše štete može nanijeti jednoj državi, jednom društvu.

Klub zastupnika DC-a predlaže da se podrži ovo Izvješće, ali da se traži dopuna i konačna strategija Vlade, što će zahtijevati materijalna sredstva. "Mi to želimo vidjeti i u ovom proračunu za borbu protiv droga, a posebno protiv onih koji na ovom velikom zlu zarađuju i koji su najodgovorniji za širenje ovog zla".

Bez politizacije

U ime predlagatelja zastupnicima se obratio dr. **Ante Barbir**. Prvotno je rekao da je vođena konstruktivna rasprava o ovoj problematici. "Istina je ta da prvo trebamo ustrojiti sve ono što se nije ustrojilo, centre, terapijske zajednice, koordinaciju s udrugama, s građanima".

Smatra da politička rasprava o ovom problemu treba biti negdje sa strane, jer je ovo zajednički problem, i ako se uistinu želimo s njim suočiti onda i stranke i politika treba biti sa strane.

Ovo je zajednički problem, i ako se uistinu želimo s njim suočiti onda i stranke i politika trebaju biti sa strane.

Rekao je da treba promijeniti i dopuniti postojeći Zakon o suzbijanju zloporabe opojnih droga i prijedlogom ministra zdravstva u Zakonu o zdravstvenoj zaštiti uistinu konačno ustrojiti centre i dati im pravnu osnovu.

Testiranje vozača na droge je ideja sa svrhom prevencije i dr. Barbir drži da bi mogla dati rezultate, te da će MUP taj dio posla odraditi.

Naglasio je da je Hrvatska u ovom trenutku po dostupnim podacima na donjem dijelu ljestvice broja ovisnika i na dnu ljestvice oboljelih od HIV infekcija. U susjednoj Sloveniji koja ima manje stanovnika daleko je više registriranih heroinskih ovisnika. Rekao je da je do sada potrošeno 76% proračunskih novaca, no kao predstojnik Ureda dr. Barbir je zatražio da se osnuje stručni tim koji bi svaki prijedlog koji dolazi iz centra, iz županije, komune, terapijske zajednice, pogledao i dao svoje mišljenje, te odredio koja količina novca je potrebna za određeni program.

Podsjetio je također da je Ured formiran tek u travnju, do sada su novci prema centrima slani stihijski, ne znajući istodobno koliko novca

izdvaja županija za tu svrhu. Dr. Barbir s tim u svezi zatražio je od svih županija da se izjasne koliko izdvajaju sredstava, da bi se moglo realno sagledati potrebe svakog centra prema broju ovisnika, te prema poslu koji treba izvršiti, kao i prema djelatnicima.

Terapijske zajednice u sustav

"Nikada se nisu financirale terapijske zajednice, iako su jasno crkvene, do ovoga trenutka, do ove godine, a zašto je to tako, ja uistinu ne znam odgovor. I udruge i terapijske zajednice jesu naš problem".

Nadalje je istaknuo da se nisu dosad formirale ni detoks jedinice, a zašto je to tako bilo, ne zna. "Prva zadaća je bila napraviti mrežu detoks jedinica, otvorile su se u Jankomiru, u Puli, u Varaždinu, otvara se u Osijeku. Nama je cilj da se formiraju terapijske zajednice, detoks jedinice, koordinacija udruga itd".

Za ispravak netočnog navoda javio se **Jure Radić (HDZ)**. Osvrnuo se na izjavu gospodina Barbira da se tek ove godine počelo financirati terapijske zajednice. Rekao je da to nije točno. "Vlada je terapijsku zajednicu "Susret" financirala izravno na različite načine već 6 godina, i ne samo

financirala programe, nego je Ministarstvo kojem sam ja bio na čelu prvo dodijelilo toj zajednici, a onda u punom smislu obnovilo dva objekta u kojima se provodi terapija, jedan iznad Okučana, a drugi blizu Đakova. Dakle, radilo se i u vremenu Vlade u kojoj sam ja bio".

Ovime je zaključena rasprava.

Zastupnici su većinom glasova, sa 86 glasova "za", 2 glasa "protiv" i 1 "suzdržan" prihvatili Izvješće o provedbi Nacionalne strategije suzbijanja zloporabe droga u Republici Hrvatskoj u 2001. i 2002. godini.

Sukladno prijedlogu Odbora za obitelj, mladež i šport zastupnici su glasovali o slijedećim zaključcima:

- Vlada RH obvezna je osigurati sredstva u državnom proračunu za pojačanje programa primarne prevencije zaštite zdrave populacije. U skladu s mogućnostima potrebno je osigurati potporu nevladinim udrugama koje se bave liječenjem, rehabilitacijom liječenih osoba.

- Vlada Republike Hrvatske dužna je pojačati preventivno represivne mjere i aktivnosti na javnim mjestima, posebno kod škola u svrhu smanjenja dostupnosti droga i sprečavanja uspostave otvorenih narko scena.

- Vlada RH obvezna je izraditi programe i pojačati edukaciju liječ-

nika djelatnog i ročnog sastava Ministarstva obrane RH, te izraditi prigodni promidžbeni materijal u svrhu smanjenja zloporabe opojnih droga u Oružanim snagama RH.

- Vlada RH dužna je završiti organizacijski ustroj Centra za prevenciju i izvanbolničko liječenje ovisnosti do kraja 2002. godine, kako bi se unificirao njihov rad na temelju Programa rada Hrvatskog zavoda za prevenciju ovisnosti sukladno Nacionalnoj strategiji suzbijanja zloporabe opojnih droga.

Zastupnici Hrvatskog sabora su ove zaključke prihvatili većinom glasova, sa 89 glasova "za" i 2 "suzdržana".

Potom se glasovalo i o slijedećem prijedlogu zaključka Kluba zastupnika "Libre": Obvezuje se Vladu RH da u roku od 3 mjeseca od prihvaćanja ovoga Izvješća izradi i dostavi Hrvatskom saboru Prijedlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o zdravstvenoj zaštiti i Prijedlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o suzbijanju zloporabe opojnih droga, radi što učinkovitijeg djelovanja i koordiniranja savjetodavnog rada i liječenja ovisnika u sklopu postojećih centara, a bez osnivanja paralelnih ustanova. Ovaj zaključak zastupnici su prihvatili jednoglasno, sa 91 glasom "za".

M.Mi; Đ.K.; S.Š.

IZBORI - IMENOVANJA - RAZRJEŠENJA

Specifična rasprava u specifičnom trenutku

Prije rasprave u ime Kluba zastupnika HSLŠ-a stanku je zatražila **Dorica Nikolić (HSLŠ)**.

U ime Kluba zastupnika HSLŠ-a govorio je potom **Joško Kontić (HSLŠ)**. Rekao je da smatra kako se tu ustvari radi o specifičnoj raspravi u specifičnom trenutku i u vrlo interesantnom kontekstu te da HSLŠ-a mora progovoriti nešto o razrješenju svojih zastupnika Jadranka Mijalića i Đurđe Adlešić s pozicija predsjednika

Odbora za financije i državni proračun odnosno Odbora za unutarnju politiku i nacionalnu sigurnost. Naglasio je da Poslovnik regulira članstvo u odborima sukladno izbornim rezultatima, međutim, kaže, prvi put u 12 i pol godina nove hrvatske države dogodit će se da stranka koja ima 10 posto zastupnika neće biti na ekvivalentan način zastupljena u radnim tijelima Sabora. Dodao je da ovo nije nikakav plač za foteljama,

nego želja da se potakne rasprava o razlozima zbog kojih će biti izvršeno kažnjavanje stranke za neposlušnost. Deset godina, rekao je dalje gospodin Kontić, HSLŠ je prolazio kroz različite teške situacije od rušenja stranke, kupovanja članova, nepriznavanja izbornih rezultata, ali, kaže, neko-rektnost kojoj smo svjedoci nikada se nije dogodila. Pojasnio je da nije problem u tome što Jadranko Mijalić i Đurđa Adlešić neće više biti pred-

sjednici Odbora, nego je problem u tome što se još jednom ne poštuje poslovnička procedura i minimum političke korektnosti.

Mr.sc. **Mato Arlović (SDP)** je ispravio netočni navod. Smatra da se ne može reći da je povrijeđen Poslovnik bez navoda u kojoj odredbi odnosno stavku. Kao drugo je istaknuo da sastav radnih tijela odgovara stranačkom sazivu prema poziciji i opoziciji, a drugo je, kaže, pitanje zašto je netko odlučio iz pozicije postati opozicija i sada plaće za funkcijama.

I autor Poslovnika gospodin Arlović nije naveo odredbu koja je prekršena, dodao je **Joško Kontić**.

Kao prvi prijedlog, predsjednik Odbora za izbor, imenovanja i upravne poslove dr.sc. **Vilim Herman**, potom je iznio razrješenje predsjednika Odbora za financije i državni proračun **Jadranka Mijalića (HSL)** te imenovanje na tu funkciju **Tončija Žuvele (SDP)**.

Za riječ se tada javio i **Vladimir Šeks (HDZ)**, rekavši kako je mr.sc. Mato Arlović savzao sastanak predsjednika klubova stranaka te je prva točka dnevnog reda bila raspodjela članstava u radnim tijelima. Tom prilikom gospodin Arlović je iznio da u 16 odbora oporbene stranke moraju povući svoje članove i time omogućiti mjesta za zastupnike vladajuće koalicije, pojasnio je gospodin Šeks. Dodao je kako oporba tada nije bila informirana o sastanku vladajuće koalicije i nacionalnih manjina na kojem su definirani današnji prijedlozi. Smatra da ti prijedlozi nisu prihvatljivi i iz razloga što nisu u skladu s izbornim rezultatima i rasporedom parlamentarnih snaga u Hrvatskom saboru. Zbog toga, napomenuo je, Klub zastupnika HDZ-a neće podržati ove promjene niti će sudjelovati u daljnjoj raspravi.

Mijenjaju se samo predsjednici radnih tijela koja su pripadala saborskoj većini, pojasnio je mr.sc. **Mato Arlović**, dodavši kako se u članstvo u odborima ne dira.

Tu nema nikakvih pozicija i opozicija, nego članak 44. stavak 3. Poslovnika govori da sastav radnog tijela u pravilu odgovara stranačkom sastavu Sabora, istaknula je **Dorica Nikolić**.

Zastupnici su potom većinom glasova (68 "za", 10 "protiv" i 3 "suzdržana") prihvatili predloženu odluku.

Nakon nekoliko neuspjelih pokušaja da se nastavi glasovanje o prijedlozima Odbora za izbor i imenovanja (zastupnici oporbe napuštali su dvoranu čim bi predsjedatelj najavio glasovanje, a koalicija nije uspjela osigurati kvorum). Kad se stekao kvorum Klub zastupnika HSL-a u međuvremenu je zatražio da se glasuje poimenično. O tom se prijedlogu, očitovao Odbor za Ustav, Poslovnik i politički sustav. Predsjednik Odbora mr.sc. **Mato Arlović** je iskazao mišljenje da se takvo glasovanje ne može nastaviti. Prvi je razlog taj što je zahtjev upućen već kada je glasovanje započeto. Drugi razlog vidi u tome što su zahtjev uputili zastupnici koji opstruiraju glasovanje o ovoj točki. Treći razlog vidi u činjenici da oni koji se zalažu za takvo glasovanje nisu prisustvovali sjednici Odbora.

Mr.sc. **Željko Glavan (HSL)** je ustvrdio kako je zahtjev predan prije nego je glasovanje počelo.

Glasovanje o ovoj točki dnevnog reda započelo je još kod izbora novog predsjednika Odbora za financije i državni proračun, pojasnio je mr. sc. **Mato Arlović**.

Zastupnici su tada jednoglasno (78 "za") donijeli odluku temeljem koje je **Milanka Opačić (SDP)** razriješena funkcije predsjednice Mandatno-imunitetnog povjerenstva te izabrana za člana Mandatno-imunitetnog povjerenstva.

Sa (76 "za", jedan "protiv" i jedan "suzdržan") razriješena je predsjednica Odbora za unutarnju politiku i nacionalnu sigurnost **Đurđa Adlešić (HSL)**, a za predsjednika je izabran **Ante Markov (HSS)**.

Jednoglasno (78 "za") su tada izabrani **Hrvoje Kraljević (LIBRA)** za predsjednika Odbora za obrazovanje, znanost i kulturu, **Jozo Radoš** za predsjednika Mandatno-imunitetnog povjerenstva te **Milanka Opačić (SDP)** za predsjednicu Odbora za ravnopravnost spolova.

Zastupnici su bili jednoglasni i prilikom donošenja odluke da se razriješi članstva u Odboru za pravosuđe **Baltazar Jalšovec (LIBRA)** a da članovima postanu **Jozo Radoš (LIBRA)** i **Vesna Podlipec (SDP)**.

Slijedeći prijedlog je bio da članom Odbora za pomorstvo, promet i veze postane **Romano Meštović (SDP)**. Zastupnici su se jednoglasno (78 "za") složili.

Jednoglasnom odlukom (78 "za") **Milanka Opačić (SDP)** prestala je biti

članom Odbora za izbor, imenovanja i upravne poslove, dok je članom spomenutog Odbora postala **Ljiljana Kuhta (SDP)**.

I Odbor za lokalnu i područnu (regionalnu) samoupravu doživio je promjene. Jednoglasno je donesena odluka da će članom Odbora postati **Mario Livaja (LS)** umjesto **Zlatka Kramarića (LS)**.

Svi zastupnici složili su se i s odlukama da zamjenik člana Izaslanstva Hrvatskog sabora u Parlamentarnoj skupštini organizacije za europsku sigurnost i suradnju postane **Stjepan Dehin (HSS)**, te da članovi Odbora za poljoprivredu i šumarstvo iz reda javnih, znanstvenih i stručnih djelatnika postanu **Ivo Krpina** i **Damir Kovačić**.

Također jednoglasno (78 "za") član Odbora za unutarnju politiku i nacionalnu sigurnost nije više **Ante Markov (HSS)**, dok je članom postao **Borislav Graljuk (LS)**; zastupnik pripadnika austrijske, njemačke, rusinske, ukrajinske i židovske nacionalne manjine).

Jednoglasno su prihvaćena još tri prijedloga. Član Odbora za financije i državni proračun više nije **Tonči Žuvela**, nego je to postao **Goranko Fižulić**, član Odbora za lokalnu i područnu (regionalnu) samoupravu postao je **Josip Golubić (HSS)**, a **Marijana Petir (HSS)** postala je članom Odbora za europske integracije.

Nakon glasovanja klubovi parlamentarnih stranaka zatražili su stanku zbog zauzimanja stava glede nastavka rada.

Dužna počast mučenicima s Ovcare

Prvi je govorio u ime Kluba zastupnika HDZ-a **Vladimir Šeks (HDZ)**. Kao prvo osvrnuo se na događaje koji su se zbili na današnji dan prije jedanaest godina na Ovcari kada je pogubljen dvjesto ranjenika iz Vukovarske bolnice. Očekivao je, kaže, da će danas stoga biti odana dužna počast tim hrvatskim mučenicima, te je zamolio da se svakako to učini u nastavku ove sjednice. Potom je svoje izlaganje usmjerio na rad Hrvatskog sabora rekavši da se danas dogodilo nasilje nad pravilima po kojima ovaj visoki dom radi te da će to ući u anale parlamentarizma i demokracije. Pogaženo je niz prava koja proističu iz parlamentarnog života i koja su navedena u Poslov-

niku, pojasnio je. Istaknuo je kako HDZ ne pristaje na to da se izvrše promjene u odborima zbog toga što se povećao broj zastupnika oporbe. Napomenuo je i kako se od strane predsjednika Sabora i vode parlamentarne većine Mate Arlovića oporba, poglavito HDZ optužuje javno u nekoliko navrata za opstruiranje rada Hrvatskog sabora. Mišljenja je da stranke parlamentarne većine imaju dovoljnu većinu za izglasavanje bilo koje odluke koja se tiče promjene u parlamentarnim odborima, stoga, zaključuje ako netko opstruira donošenje tih odluka onda to svakako nije oporba, nego zastupnici stranaka vladajuće parlamentarne većine koji ne dolaze na sjednice Sabora. Skandaloznim je ocijenio to što na traženje pojedinačnog glasovanja od Kluba predsjednik Tomčić zatraži mišljenje Odbora za Ustav, Poslovnik i politički sustav. Obrazložio je da se sukladno odredbi članka 229. stavka 3. Poslovnika poimenično glasovanje provodi bilo kada to zatraži Klub zastupnika bez ograničenja. Nazvao je to zlorabom ovlasti koje ima predsjednik Sabora. Dodao je kako je potpredsjedniku Odbora za Ustav, Poslovnik i politički sustav gospodinu Ivanu Milasu odbijen ispravak netočnog navoda Mate Arlovića, te pita, je li to demokracija? Kao vrhunac demokracije nazvao je riječi Mate Arlovića kada kaže da treba obrazložiti prijedlog poimeničnog glasovanja. Smatra da se tu radi o cijelom spletu najgrubljeg kršenja temeljnih odredbi i postulata rada Hrvatskog sabora, odnosno o pokušaju poniženja oporbe na koju se baca odgovornost za to što parlamentarna većina ne ispunjava svoje obveze. Istaknuo je i kako predsjednik Tomčić govori da se ovdje radi o cirkusu, međutim, kaže, ovo je hrvatska sabornica i ako netko pokušava od nje raditi cirkus onda su to oni koji vrše političko nasilje nad parlamentarnom procedurom. Dodao je kako očekuje ispriku predsjednika Hrvatskog sabora za takvo ponašanje i kršenje Poslovnika i javno nanijete uvrede ugledu oporbenih političkih stranaka.

Josip Leko (SDP) je ispravio netočni navod rekavši kako je predsjednik Sabora primjenjivao odredbe Poslovnika kada nije dao riječ gospodinu Milasu jer on nije htio ispraviti navod iz temeljnog izlaganja.

Za povredu Poslovnika javio se **Vladimir Šeks**. Rekao je da nigdje u Poslovniku nema da predsjednik

Kluba ne može zatražiti stanku, bez obzira na to jesu li zastupnici njegove stranke u sabornici.

Omjer članova odbora mora odgovarati stranačkom sastavu Sabora

Usljedila je potom minuta šutnje za žrtve s Ovčare.

Slijedeći govornik bio je mr.sc. **Željko Glavan (HSL)**. Naglasio je da Poslovnik Hrvatskog sabora kaže kako omjer članova odbora mora odgovarati stranačkom sastavu Sabora. Dodao je da je prvi put neko me uskraćeno pojedinačno glasovanje, što predstavlja nasilje protiv čega ulaze oštar protest. Smatra također da je cijeli postupak imenovanja vrlo upitan s pravnoga, moralnoga i političkog gledišta.

Koliko se sjećam u 12 godina moderne hrvatske države nikada se nije desilo da nije bilo dogovora oko omjera članova vlasti i oporbe u odborima, rekao je u ime Kluba zastupnika DC-a dr.sc. **Mate Granić (DC)**. To je, kaže, razlog zašto nismo mogli podržati ove prijedloge i energično prosvjedujemo zbog načina na koji su sada komponirani saborski odbori.

Za riječ se javio i u ime Kluba zastupnika HSS-a **Luka Trconić (HSS)**. Smatra da ukoliko se na ovakav način nastavi parlamentarna praksa ugled Hrvatskog sabora bit će još više srozan. Osvrnuo se potom na inicijativu gospodina Šeksa glede žrtava Ovčare rekavši kako se ne može oteti dojmu da je ta inicijativa iskorištena na banalan način i u dnevno-političke svrhe. Da je to uslijedilo na početku sjednice bilo bi u redu, zaključio je. Što se pojedinačnog glasovanja tiče, mišljenja je da situacija također nije primjerena s obzirom na to koliko važne stvari čekaju, posebno posjet visokog predstavnika Ujedinjenih naroda. Istaknuo je da iznesene primjedbe dokazuju kako u psihičkoj sferi nekih očito još nije sve dorečeno. Ukazao je i na to da se osjeća uvrijeđenim zbog onoga što je čuo od gospodina Šeksa te je zamolio za toleranciju kako bi se prevladala ova situacija.

Za povredu Poslovnika javio se mr.sc. **Željko Glavan** te zamolio predsjedavajućeg da se jednako odnosi spram svih zastupnika, budući da je on u svom izlaganju opomenut, dok se isto nije desilo gospodinu

Trconiću na vrijeđanje svih zastupnika.

Iz nikakvih posebnih pobuda Klub zastupnika HDZ-a nije predložio minutu šutnje za mučenike s Ovčare, nego iz najdubljeg pijeteta prema tim ljudima, rekao je **Vladimir Šeks**. Predložio je gospodinu Trconiću da ubuduće ne rabi izraze u kojima aludira na psihičku sferu svijesti zastupnika, jer to, kaže, nije korektno.

I **Ljubo Česić-Rojs (HDZ)** je pojasnio kako HDZ nije imao nikakvih namjera iskoristiti svoj zahtjev u dnevno-političke svrhe.

Dr.sc. **Mate Granić (DC)** je iznio stav da posjet glavnog tajnika Ujedinjenih naroda nema nikakve veze s ovom raspravom.

Na posjet glavnog tajnika UN-a osvrnula se i **Jadranka Kosor (HDZ)** rekavši da se oporba upravo bori za poštivanje svih dokumenata koje su Ujedinjeni narodi donijeli.

Gospodin Trconić je na krivi način pokušao ispraviti grešku predsjednika Sabora koji je počeo voditi sjednicu a da ne oda počast onima bez kojih ne bi bilo Hrvatske, drži **Ivo Lončar (nezavisni)**.

U ime Kluba zastupnika LIBRE govorio je potom mr.sc. **Ivo Škrabalo**. Izrazio je žaljenje što je došlo do ovakve situacije te se ispričao hrvatskim biračima zbog toga što Sabor opet gubi svoje dragocjeno vrijeme. Istaknuo je da je u zadnje vrijeme ugled Sabora narušen, pojašnjajući kako doista parlamentarna većina već dva tjedna okuplja potrebnih 76 glasova, što je djelomično i rezultat toga što su neki zastupnici u važnim međunarodnim misijama. Složio se s gospodinom Šeksom da je opstrukcija legitimni oblik političke borbe u parlamentu, ali dodaje kako on ima svoja nepisana pravila koja moraju voditi računa o bitnim principima parlamentarnog rada. Osvrnuo se i na zahtjev za pojedinačnim glasovanjem rekavši da je to nešto što se predlaže prije početka rasprave o toj točki dnevnog reda. Smatra to dodatnom opstrukcijom u vrijeme kada se imao kvorum. Što se smjena u odborima tiče, drži da se napuštanjem parlamentarne većine moralo voditi računa o tome da će se izgubiti određeni položaj na čelu saborskih odbora. Potom je podržao predsjednika Hrvatskog sabora te je pozvao zastupnike da pomognu njemu i drugim predsjedateljima u nastavku rada zbog dostojanstva

Sabora i vraćanja njegovog narušenog ugleda u očima hrvatske političke javnosti.

Članak 44. stavak 3. Poslovnika jasno kaže da sastav radnih tijela u pravilu odgovara stranačkom sastavu Sabora i tu nema parlamentarne većine i manjine, rekla je **Dorica Nikolić (HSL)**, dodavši kako gospodin Škrabalo ustvari krši Poslovnik.

Nije točna tvrdnja gospodina Škrabala da svatko snosi odgovornost, nego su to oni koji imaju većinu, smatra **Vladimir Šeks**. Dodao je da time što oporba koristi svoja prava, ne znači da je neodgovorna.

"Kolega Škrabalo trebali ste reći da je ugled Hrvatskog sabora narušio predsjednik Tomčić te Vi kao koalicijska vladajuća većina, napomenuo je **Ivo Lončar**. Parlamentarnim nasiljem drži to što je odbijeno poimenično glasovanje jer, kaže, u Poslovniku piše da se ono provodi kada to zatraži Klub zastupnika ili predlagatelj akta.

Na izlaganje gospodina Šeksa ispravak netočnog navoda imao je i **Ljubo Česić-Rojs**. Smatra da ne stoji kako zastupnici rade i kada su u misijama izvan zemlje, jer se to odnosi samo na pojedince.

Ovaj Parlament je u početku ovog saziva napravio politički presedan odbijajući volju oporbenih stranaka za raspored mjesta u saborskim odborima, tako da se ništa novo nije ni sada desilo, napomenuo je u ime Kluba zastupnika HB-a **Ivić Pašalić (HB)**. Smatra da bi predsjednik Sabora trebao biti jednak spram svih te stoga protestira zbog načina na koji je vođena sjednica. Naglasio je potom da parlamentarna većina očito može sve izglasati ali da to na duži rok neće nikuda odvesti hrvatski parlamentarizam. Predložio je da većina učini sve da ovaj mandat svi zastupnici odrade pošteno do kraja.

Promjene bez analitike

Dr.sc. **Zlatko Kramarić (LS)** drži da očito postoji nerazumijevanje što je to parlamentarizam u kojem pozicija želi da sve bude harmonično, dok opozicija ima puno pravo da tu harmoniju dovodi u pitanje. To se događa u svim parlamentima svijeta, a na javnosti je da odluči tko je zapravo u pravu, zaključio je. Smatra da su promjene u odborima sukladne Poslovniku, ali ga smeta to što se to radi po mehaničkom principu bez analitike.

Dr. sc. Vesna Pusić (HNS) je iskazala mišljenje da se izmjena

odnosno nadopunjavanje odbora novim članovima mora napraviti kako ne bi bio onemogućen rad Parlamenta. Što se tiče zahtjeva za pojedinačnim glasovanjem, napomenula je da je predsjednik Odbora za Ustav, Poslovnik i politički sustav dao mišljenje. Zastupnici, smatra gđa Pusić, moraju poštivati sve institucije, jer jedino tako možemo funkcionirati. Iskazala je i stav da većina ima legitimitet sve dok može izglasati povjerenje Vladi i Proračun, odnosno, kaže, većina ima legitimitet dok Vlada u Parlamentu ima većinu. Umjesto da dalje raspravljamo o ovom konkretnom slučaju treba raditi dalje, konstatira gđa Pusić.

Pogrešan je i netočan navod gđe Pusić da je predsjednik Odbora za Ustav, Poslovnik i politički sustav dao tumačenje, jer on za to nije Poslovnikom kao pojedinac ovlašten, ispravio je **Vladimir Šeks**.

Ispravak je imao i mr.sc. **Željko Glavan**. Drži da Vlada ima legitimitet, ali ne izborni.

Nema ova ili ona Vlada - to je Vlada Republike Hrvatske i to kao što je i Hrvatski sabor, naglasio je **Ljubo Česić-Rojs**.

U ime Kluba zastupnika SDP-a govorio je potom mr.sc. **Mato Arlović (SDP)**. Reкао je da njegov Klub podržava predsjednika Sabora jer je ispravno u skladu s Poslovnikom vodio sjednicu. Dodao je da poštuje pravo bilo koje stranke da koriste u parlamentarnoj borbi i pravo bojkota, ali smatra da se to ne smije učiniti suprotno Poslovniku. Citirao je članak 240. Poslovnika koji govori o tome da se prije početka glasovanja zastupnike izvješćuje o načinu glasovanja. Pojasnio je kako nitko na početku rasprave o imenovanjima nije tražio da se glasuje pojedinačno, te stoga, kaže, predsjednik nije mogao izvijestiti da se glasa drugačije. U tom pogledu, dodao je, Klub zastupnika SDP-a ne može nikako tumačiti zahtjev za pojedinačnim glasovanjem nego kao pokušaj da se glasovanje zaustavi. Osvrnuo se i na primjedbu da nije govorio u ime Odbora za Ustav, Poslovnik i politički sustav, te je pojasnio da je govorio u ime onih zastupnika koji su bili prisutni sjednici Odbora te da je potom napomenuo kako će se Odbor, ako je potrebno, sastati u slijedeća 24 sata. Obrazložio je dalje da parlamentarna većina nije mijenjala ni jedno dužnosničko mjesto u bilo kojem odboru koje nije pripadalo većini. Dodao je

kako je od opozicije zatraženo da sama odredi zastupnike koje će povući, te pošto ona to nije napravila većina je morala sama predložiti koji će zastupnici biti opozvani. Smatra da ovo što se danas dogodilo nije ništa neobično, nego normalan odnos pozicije i opozicije, istaknuvši da je odgovornost pozicije nešto drugačija jer mora donositi odluke koje nisu ponekad najugodnije. Naglasio je da ovakav bojkot može dovesti do prijevremenih izbora, što je, drži zastupnik i u interesu opozicije. Međutim, kaže, ti isti mogu još lošije proći na izborima. Konstatirao je da moramo imati jaku i čvrstu opoziciju koja bi što više tjerala poziciju na donošenje što kvalitetnijih odluka u interesu svih u Republici Hrvatskoj. Nada se da će opozicija tako razmišljati i djelovati a ne na način da se olako ušćare pojedini politički poeni ne vodeći računa o državnim i nacionalnim interesima hrvatskog naroda i građana Hrvatske.

Hrvatska javnost je ponovno obmanuta

Gospodin Mato Arlović je ponovno obmanuo javnost jer sam je donio uredno otiskani dokument pri zahtjevu za pojedinačno glasovanje, rekao je mr.sc. **Željko Glavan**.

Vladimir Šeks je bio mišljenja kako je gospodin Arlović uvrijedio sve zastupnike oporbe rekavši da će na slijedećim izborima biti zastupljeni u manjem broju. Ukazao je na ankete temeljem kojih, kaže, SDP bilježi zavidne rezultate u vrtoglavom spustu prema dolje.

Mr.sc. **Mato Arlović** je rekao da su gospoda Glavan i Šeks povrijedili Poslovnik. Gospodin Glavan time što njegov zahtjev nema točke ni članka Poslovnika na koji se poziva što to čini nepotpunim aktom, dok je gospodin Šeks time što ja nisam govorio o HDZ-u i SDP-u nego o opoziciji što je mnogo širi pojam, pojasnio je zastupnik.

Povreda Poslovnika bila i u tome što je kroz povredu Poslovnika gospodin Arlović ispravio mišljenje, dodao je **Vladimir Šeks**.

Mr.sc. **Željko Glavan** smatra da je netočna izjava kako je predsjednik Sabora poštivao Poslovnik. Dodao je također da to što je vladajuća koalicija tek iz šestog pokušaja uspjela ovaj prijedlog izglasati govori o problemu funkcioniranja te koalicije i dokazuje izborni legitimitet.

Vladimir Šeks je netočnim ocijenio izjavu da predsjednik Sabora postupa u skladu s Poslovnikom jer članak 240. ne derogira članak 229. koji kaže da Klub zastupnika u svako vrijeme može zatražiti poimenično glasovanje. Dodao je kako se čudi da je u svojoj borbi da dokaže svoje političke interese gospodin Arlović zanemario svoje pravničko neznanje.

U članku 240. jasno piše da prije početka glasovanja predsjedatelj najavljuje i o načinu glasovanja, pojasnio je mr.sc. **Mato Arlović**. A **Vladimir Šeks** je dodao kako je to opet samo ispravak njegovog pravnog mišljenja.

Sastavljanje parlamentarne većine u šest pokušaja je opstrukcija rada Parlamenta, rekla je **Dorica Nikolić**.

Je li moguće da glavni "arhitekt" Poslovnika podržava njegovo kršenje od strane predsjednika Sabora kada nije dozvolio pojedinačno glasovanje, istaknuo je **Ivo Lončar**.

Potpuno jasno započeto je glasovanje o ovoj točki dnevnog reda i tada nije bilo zahtjeva za poimeničnim glasovanjem, istaknuo je mr.sc. **Mato Arlović**. Dodao je da su u zabludi svi oni koji sada pokušavaju ispraviti propuste.

Ivo Lončar je tada zamolio gospodina Arlovića da pojasni članak u kojem se govori kako se poimenično glasovanje provodi kada to zatraži Klub zastupnika ili predlagatelj akta.

Ljubo Česić-Rojs je istaknuo kako ne želi da se u Hrvatskoj dijelimo na mi i vi, jer smo, kaže, svi dobili povjerenje građana i svi smo na istom

zadatku osiguranja boljeg života hrvatskih građana i očuvanja jedine nam Hrvatske.

Danas je parlamentarizam preživio, ali nije profitirao

Zaključnu riječ je u ime Kluba zastupnika IDS-a imao **Damir Kajin**. Složio se sa svima koji smatraju da je na djelu već nekoliko tjedana opstrukcija rada Hrvatskog sabora. S druge strane, kaže, nije korektno ni da HSLŠ s 10 posto zastupnika nema ni jedno predsjedničko mjesto u odborima. Osvrnuo se i na obavještajne službe, rekavši da su one prepuštene sebi zbog sukoba Markova trga i Pantovčaka. Zbog toga drži da bi na čelu Odbora za unutarnju politiku i nacionalnu sigurnost trebao biti netko iz najjače oporbene stranke. Zaključio je kako je danas parlamentarizam preživio, ali nije profitirao.

Miroslav Rožić (HSP) je potom u ime Kluba zastupnika HSP-HKDU-a zatražio stanku.

Isti govornik je potom u ime Kluba zastupnika HSP-HKDU-a rekao da se izgubilo više od tri sata zbog prepucavanja, pozivanja na demokraciju i parlamentarnu praksu. Istaknuo je kako je njegov Klub teško podnosio riječi izgovorene od kolega koji su bili nedosljedni u svojoj dosljednosti. Tu je spomenuo HSLŠ i njegovo glasovanje protiv imenovanja Ivića Pašalića za člana Odbora za unutarnju politiku i nacionalnu sigurnost, dok se danas,

kaže, ta ista stranka poziva na visoke principe demokracije. Naglasio je da se rasprava svodila na vidovnjake i vilenjake, ispravke netočnih navoda, povrede Poslovnika koje su nedokazljive jer onaj tko je povrijedio Poslovnik zapravo povređuje Poslovnik svojom povredom Poslovnika misleći da onaj drugi povređuje Poslovnik. Nikada to neće dovesti do visokog digniteta ovog Parlamenta, zaključio je. Smatra da ukoliko je to bilo teško pratiti njegovom Klubu koliko je to tek teško bilo pratiti gledaocima ovaj "cirkus". Rušimo svoj vlastiti ugled, rušimo povjerenje u ovu instituciju, rušimo dignitet Hrvatskog sabora, zbog jednog banalnog razloga a to je demokratsko pravo da većina ima većinu u radnim tijelima, konstatira zastupnik.

Netočni navod ispravio je **Jadranko Mijalić**. Rekao je da su prilikom glasovanja o povjerenju gospodinu Pašaliću zastupnici HSLŠ-a različito glasovali i tim e iskazali svoju liberalnu savjest. Što se tiče nedosljednosti, napomenuo je da su nedosljedni bili zastupnici HSP-a kad su prvo glasovali o ovoj točki dnevnog reda, a te se kasnije solidarizirali s ostatkom oporbe.

Dorica Nikolić je nedosljednost oko gospodina Pašalića uočila mnogo prije, kada se glasovalo o njegovom izboru za potpredsjednika Sabora. Što se tiče dosljednosti HSLŠ-a, rekla je da je onaj dio koji je istupio iz sabornice uvijek bio dosljedan.

M.S.

ODGOVORI NA ZASTUPNIČKA PITANJA

ENERGETIKA

Ukidanje treće tarife

Na zastupničko pitanje **Vilima Hermana (HSLŠ)** u vezi s **ukidanjem treće tarife, čime se povećava cijena električne energije za određenu kategoriju stanovništva** - odgovorila je **Vlada RH**.

Vlada RH je na sjednici održanoj 29. kolovoza 2002. godine donijela novi Tarifni sustav za usluge elektroenergetskih djelatnosti koje se obavljaju kao javne usluge koji, za razliku od prethodno važećeg, u kategoriji potrošnje za kućanstva sadrži samo dvije tarifne stavke: višu (VT) i nižu (NT). Prema novom tarifnom sustavu cijena za kilovatsat (kWh u VT iznosi 0,64 kune, a u NT

0,32 kune. U prethodnom tarifnom sustavu postojale su tri tarifne stavke: VT (0,46 kuna/kWh), ST (0,18 kuna/kWh) i NT (0,13 kuna/kWh). Viši tarifni stavovi su obračunavani u vremenu od 17 do 21 sat u zimskom odnosno od 18 do 22 sata u ljetnom razdoblju. Srednji tarifni stavovi bili su u razdoblju od 7 do 17, odnosno od 8 do 18 sati, ovisno o obračunskom razdoblju. Niži tarifni stavovi

obračunavali su se od 21 do 7 sati, odnosno od 22 do 8 sati. Vidljivo je, dakle, da je jeftinija električna energija (NT+ST), bila praktički u razdoblju od 21 sati navečer do 17 sati drugi da zimskom razdoblju, odnosno od 22 do 18 sati u ljetnom razdoblju. To znači da je jeftinija energija bila zapravo tijekom 20 sati.

Proanalizira li se dnevni dijagram opterećenja vidljivo je da se u razdoblju od 6 do 22 sata zimi, odnosno od 7 do 23 sata ljeti, javljaju najveća opterećenja u mreži. Niža tarifa se, općenito uzevši, uvodi zbog toga da se potrošače potakne da potrošnju prebace u razdoblja nižih opterećenja. U hrvatskom elektroenergetskom sustavu se događao apsurd da su maksimalna opterećenja sustava padala u doba niže tarife. Stoga je bilo nužno uvesti više tarifne stavke za razdoblje od 6 do 22 sata zimi, odnosno od 7 do 23 sata ljeti. Dakle, za povoljnije tarifne stavke sada ostaje svega 8 sati. U takvom pristupu nema smisla uvođenje još i dodatne treće tarife. Dakle, trajanje VT i NT uvjetovano je opterećenjima u mreži. Ukidanje treće tarife (NT), samo po sebi ne znači poskupljenje električne energije. Treba naglasiti, također, da je u kategoriji za kućanstva ugrađeno manje od 2% trotarifnih brojlara u odnosu na sva brojlara kojima se registrira potrošnja u toj kategoriji.

Potrebno je, također, naglasiti da se snaga u starom sustavu obračunavala za sve tarifne stavke i to po 11,94 kn/kW (PDV nije uključen). Najveća prednost ugradnje trotarifnih brojlara u kategoriji kućanstava ogledavala se u činjenici da se obračunska snaga nije određivala neizravno pomoću odgovarajuće formule, a na temelju godišnje potrošnje, već se očitovala stvarna vrijednost za svaki mjesec, jer tu mogućnost pružaju ta brojlara. Time su u većini slučajeva postignute uštede u obračunu snage, pa je, uglavnom, ugradnja trotarifnog brojlara već amortizirana. Budući da novi tarifni sustav ne predviđa više naknadu za snagu, već samo naknadu za energiju (kWh), trotarifno brojilo glede određivanja obračunske snage nema više smisla u kategoriji kućanstva. To, dakako, ne znači da ta brojlara treba sada demontirati, jer će se, ako tako potrošač zatraži, tretirati kao dvotarifna brojlara.

Vlada RH je upozorila Hrvatsku elektroprivredu d.d. na važnost korektnog komuniciranja s javnošću

i da mora javnost transparentno upoznati sa svime što donosi novi tarifni sustav. U tom smislu i Ministarstvo gospodarstva će organizirati odgovarajuću prezentaciju za medije.

GOSPODARSTVO

Ukinuti vodne naknade za šaranske ribnjake

Na zastupničko pitanje **Marijane Petir (HSS)** u vezi s **plaćanjem slivne vodne naknade za šaranske ribnjake, te donošenjem zakona o zabrani i upotrebi genetski modificiranih organizama i proizvoda** - odgovorila je **Vlada RH**. Nakon uvodnog konstatiranja situacije, zastupnica postavila pitanje **hoće li Vlada RH ukinuti vodne naknade za šaranske ribnjake i smanjiti slivnu vodnu naknadu na 1/3, kao što je to zaključeno na međuresorskom sastanku održanom 31. siječnja 2002. godine.**

U pitanju se poziva na zaključak međuresorskog sastanka, ali valja nadodati da je u posljednjih nekoliko godina održano još niz drugih sastanaka o tom pitanju, te je načinjeno više stručnih i znanstvenih analiza koje su se bavile problemom šaranskih ribnjaka. Zaključci tih sastanaka i rezultati analiza mahom su ukazali na opravdanost i potrebu smanjivanja ili ukidanja različitih financijskih tereta, koje su obvezni plaćati uzgajivači slatkovodne ribe, jer je zbog teške gospodarske situacije, danas opstanak proizvodnje na većini ribnjaka upitan. Isto tako, upozoreno je na potrebu izmjene odgovarajućih propisa, u prvome redu Zakona o financiranju vodnog gospodarstva. U svim raspravama o problemu gospodarenja ribnjacima, kao najveći problem naznačen je preveliki broj različitih vodnih naknada (za uzgoj slatkovodne ribe propisano je plaćanje četiri vrste naknada i to:

slivne-vodne naknade, naknade za korištenje voda, koncesije na vodama i javnom vodnom dobru, te naknade za zaštitu voda (zakon o financiranju vodnog gospodarstva: NN 107/95, 19/96 i 88/98.) koje trenutačno opterećuju cijenu kilograma prodane ribe sa 7,23% (za 2000. i 2001. godinu), odnosno sa 15,69% (za 2005. godinu i daljnje godine) od veleprodajne cijene. Zbog previsokih vodnogospodarskih naknada unatrag nekoliko godina, a naročito nakon donošenja Zakona o vodama i Zakona o financiranju vodnog gospodarstva prisutno je nezadovoljstvo gospodarstvenika iz područja uzgoja slatkovodne ribe, udruženih unutar Hrvatske gospodarske komore kao interesnih skupina akvakulture. I upravo zbog takve situacije, Ministarstvo poljoprivrede i šumarstva uputilo je nekoliko dopisa Vladi RH, ali i Državnoj upravi za vode i Hrvatskim vodama, u kojima je predloženo smanjivanje vodnih naknada. 14. ožujka 2001. godine, upućen je dopis Vladi RH i Državnoj upravi za vode u kojem se traži ukidanje plaćanja svih vodnogospodarskih naknada, koje se odnose na uzgoj slatkovodne ribe, osim slivne vodne naknade, za koju se traži smanjenje na razinu ostalih poljoprivrednih kultura, odnosno na trećinu dosadašnje vrijednosti. U naznačenom dopisu predložene su konkretne izmjene zakonskih i podzakonskih propisa, koje su podržane od Ministarstva zaštite okoliša i prostornog uređenja i svih znanstvenih i stručnih institucija koje se bave problemom slatkovodnog ribarstva, te svih udruženja iz područja uzgoja slatkovodne ribe. Tome valja nadodati da je Hrvatski sabor, na sjednici održanoj 11. srpnja 2002. godine donio Strategiju poljoprivrede i ribarstva Republike Hrvatske. U tom službenom dokumentu, između ostalog, navodi se i način provođenja ciljeva Strategije. U alineji 5. kaže se: "Smanjiti, a gdje je moguće i ukinuti vodoprivredne naknade za koncesije u akvakulturi s ciljem poslovanja." Taj dokument je razlog što će Vlada RH i Hrvatski sabor razmotriti mogućnost smanjenja, ili čak ukidanja, vodoprivredne naknade.

Premda su razlozi za ukidanje, odnosno umanjeње vodnih naknada razumljivi, valja nadodati jedan važan podatak koji ukazuje da problem opstanka šaranskih ribnjaka ne bi trebalo isključivo tražiti u plaćanju visokih vodnih naknada. Državna

uprava za vode, uvažavajući otežane uvjete slatkovodnog ribarstva, zatim potrebu sprječavanja nestanka prirodnih močvarnih staništa i unaprjeđenja umjetnih vodenih i močvarnih ekosustava, donijela je Pravilnik o obračunu i plaćanju naknade za korištenje voda ("NN", broj 29/01). U njemu je utvrđen kolekcijski koeficijent godišnjeg povećanja ukupnog iznosa naknade i to za 2001. godinu a iznosi 0.01 i linearno se povećava za 25%. Na taj način 2005. godine koeficijent bi imao vrijednost 0,05 i primjenjivao bi se dalje u obračunima naknada.

U vezi s pitanjem koje se odnosi na visinu godišnjeg iznosa koji se ostvaruje naplaćivanjem vodnogospodarskih naknada i slivne vodne naknade za šaranske ribnjake, te što to znači za ukupni državni proračun, Vlada RH ističe da su prema dostupnim podacima, koje je dostavila Državna uprava za vode, za razdoblje od 1998. do 2001. godine, izdana četiri rješenja za naknadu za korištenje voda (za šaranske ribnjake), u ukupnom iznosu od 671.434,42 kune, no niti jedno nije naplaćeno. Za isto razdoblje, odnosno od 1998. do 2001. godine, izdano je ukupno 22 rješenja za slivnu vodnu naknadu (za šaranske ribnjake), u ukupnom iznosu od 11.693.541,39 kuna, no od toga je naplaćeno samo 6.013.287,48 ili oko 51% od ukupnog zaduženja. Dakle, za razdoblje od 1998. do 2001. godine, ukupno zaduženje za vodnogospodarske naknade iznosilo je 12.364.975,81 kunu, dok je od toga naplaćeno samo 6.013.287,48 kuna, što iznosi otprilike 50% - stoji u opširnom odgovoru Vlade.

LOKALNA SAMOUPRAVA

Razvrstavanje brdsko-planinskih područja

Ministarstvo za javne radove, obnovu i graditeljstvo dalo je odgovor u vezi sa zastupničkim pitanjem **Dragutina Vrusa (SDP)** koje se odnosi na donošenje odluke o razvrstavanju brdsko-planinskih područja u dvije skupine.

"Člankom 24. Zakona o brdsko-planinskim područjima propisano je da Vlada RH u roku od 90 dana od dana stupanja na snagu navedenog Zakona, tj. od 7. svibnja 2002. donese odluku kojom će utvrditi u koju

skupinu brdsko-planinskih područja ulazi pojedina jedinica lokalne samouprave, a na temelju objavljenih statističkih podataka Državnog zavoda za statistiku i prijedloga predstavničkog tijela jedinice lokalne samouprave.

U zakonskom roku od 45 dana od stupanja na snagu navedenog Zakona (tj. do 25. ožujka 2002.) 114 jedinica lokalne samouprave podnijelo je zahtjev za uvrštavanje u brdsko-planinska područja.

Po isteku gore navedenog roka u kojem su jedinice lokalne samouprave dale svoj prijedlog za uvrštavanje u brdsko-planinska područja, ovo Ministarstvo je pristupilo izradi nacrtu odluke o uvrštavanju jedinica lokalne samouprave u dvije skupine brdsko-planinskih područja, sukladno predviđenim kriterijima.

U tom cilju, sredinom travnja 2002. osnovano je pri ovom Ministarstvu Povjerenstvo za utvrđivanje kriterija za razvrstavanje jedinica lokalne samouprave u brdsko-planinskim područja, sastavljeno od predstavnika ovog Ministarstva, ministarstava financija, gospodarstva, obrta, malog i srednjeg poduzetništva, poljoprivrede i šumarstva, zaštite okoliša i prostornog uređenja, Fonda za regionalni razvoj i Državnog zavoda za statistiku.

S tim u svezi, već na prvom sastanku navedenog Povjerenstva iskristalizirali su se mnogi problemi.

S obzirom na sve poteškoće i dileme s kojima smo se susretali pri izdavanju brdsko-planinskih područja, a u cilju njihovog otklanjanja i pronalaženja prikladnog rješenja Koordinacija za gospodarstvo predlaže Vladi RH da se izradi Prijedlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o brdsko-planinskim područjima. Njime bi se, vezano uz definiranje i izdavanje brdsko-planinskih područja, predložila izmjena kriterija izdavanja brdsko-planinskih područja i ukidanje diferencijacije brdsko-planinskih područja u dvije

skupine. Također bi se primjena povlastica koje se odnose na brdsko-planinska područja uskladila s povlasticama koje se odnose na treću skupinu područja posebne državne skrbi. Navedenim izmjenama i dopunama, definiralo bi se jasni i u provedbenom smislu primjenjivi kriteriji za izdavanje brdsko-planinskih područja, s uporištem u već izrađenoj analitičkoj geomorfološkoj podlozi teritorija RH. Nadalje, reguliralo bi se pitanje preklapanja Zakona o brdsko-planinskim područjima sa Zakonom o područjima posebne državne skrbi i Zakonom o otocima.

MEĐUDRŽAVNI UGOVORI

Naknada štete žrtvama II. svjetskog rata

Zastupničko pitanje **Ive Baice (HDZ)** odnosilo se na **isplate štete logorašima talijanskih logora tijekom II. svjetskog rata.**

Vlada RH dala je slijedeći odgovor:

"U odnosima između Talijanske Republike i bivše Jugoslavije, pitanje ratne odštete iz II. svjetskog rata regulirano je Ugovorom o miru s Italijom iz 1947. godine, Sporazumom između FNRJ i Talijanske Republike koji se odnosi na reguliranje međusobnih obveza ekonomskog i financijskog karaktera iz 1950. i Sporazumom o definitivnom reguliranju svih uzajamnih obveza ekonomskog i financijskog karaktera iz 1954., koji su mijenjani i dopunjeni sukcesivnim ugovorima sklopljenim u razdoblju između 1959. i 1983. godine.

Temeljem tih sporazuma Italija je trebala isplatiti bivšoj Jugoslaviji iznos od 30 mil. USD na ime konačne odštete za počinjenu štetu, pri čemu su se ugovorne stranke istodobno obvezale da neće same podnositi, a niti podržavati zahtjeve vlastitih državljana za odštetu.

Zainteresirani pojedinci, ili pak udruge, u pravilu su se prethodno obraćali talijanskim nadležnim tijelima, gdje nisu uspjeli ishoditi naknadu štete. Talijanska strana smatra da je navedena problematika u cijelosti riješena međunarodnim ugovorima.

Na sastanku stručnjaka ministarstava vanjskih poslova RH i Talijanske Republike, na kojem se

raspravljalo o sukcesiji ugovora, održanom u Zagrebu u siječnju 1999. godine, razmotreni su svi ugovori sklopljeni između Italije i bivše Jugoslavije. Među njima je potvrđeno, da će Sporazum o definitivnom reguliranju svih uzajamnih obveza ekonomskog i financijskog karaktera iz 1954. godine, kao i njemu sukcesivni ugovori, i dalje biti na snazi između Republike Hrvatske i Talijanske Republike. Tada je dogovoreno da će ti ugovori, kao i svi ostali ugovori financijske prirode, biti razmotreni od financijskih stručnjaka dviju zemalja, kako bi se utvrdilo u kojoj su mjeri ispunjene njihove odredbe. Republika Hrvatska, kao jedna od sljednica bivše Jugoslavije, tek će nakon očitovanja i razmjene podataka nadležnih stručnjaka biti u mogućnosti sa sigurnošću kazati je li navedeno pitanje, ne samo pravno, već i stvarno u potpunosti riješeno. Naknadnom provjerom, diplomatskim putem kod Saveznog ministarstva za vanjske poslove SRJ, Vlada Republike Hrvatske je dobila podatke da je Talijanska Republika ispunila svoju obvezu uplate u korist FNRJ u visini od 30 mil. USD.

Vlada RH nema saznanja o eventualnoj spremnosti talijanskih vlasti da se u Talijanskoj Republici osnuju zaklade ili slične fondacije koje bi isplatile naknadu štete žrtvama koje su bile zatočene u koncentracijskim logorima pod talijanskom okupacijom za vrijeme II. svjetskog rata, po uzoru na dvije zaklade osnovane od njemačkog, odnosno austrijskog zakonodavca radi jednokratne isplate naknade žrtvama nacionalsocijalizma. Radi se o njemačkoj zakladi "Sjećanje, odgovornost i budućnost" i austrijskom "Fondu za pomirbu", putem kojih se naknade isplaćuju neovisno od ratnih reparacija reguliranih dvostranim međunarodnim ugovorima.

Potpuno uvažavajući osobnu tragediju preživjelih hrvatskih logoraša, kao i težinu njihove situacije, a neovisno o navedenom, Vlada RH ukazuje na to, da već unutarnji propisi Republike Hrvatske pružaju mogućnost dobivanja određene naknade za žrtve rata, i s tim u svezi ukazuje na mogućnost koje oštećenima omogućuje Zakon o zaštiti vojnih i civilnih invalida rata kojim je RH predvidjela ostvarivanje prava na osobnu invalidninu oštećenim osobama, između ostalih i žrtvama fašističkog terora.

MIROVINSKO OSIGURANJE

Isplata neisplaćenih mirovina

Na zastupničko pitanje **Milana Đukića (SNS) o isplati neisplaćenih mirovina za razdoblje od 1.05.1991. do 1.09.1992. državljanima RH s područja istočne Slavonije koji su umirovljeni prije 1991. godine, a mirovinu su zaradili u RH, te je uz dopis priložen i popis Udruge umirovljenika "Zapadni Srijem", Vukovar, Podružnice Negoslavci, Ministarstvo rada i socijalne skrbi** daje slijedeće mišljenje:

"Prema evidencijama Hrvatskog zavoda za mirovinsko osiguranje (u daljnjem tekstu: Zavod) većini korisnika mirovine iz Negoslavaca bivši Republički fond mirovinskog i invalidskog osiguranja radnika Hrvatske isplatio je mirovinu do 31.08.1991. jer nakon toga dana tim umirovljenicima nije bilo moguće isplaćivati mirovinu zbog prekida platnog prometa izazvanog okupacijom.

Isplatu mirovine preuzeo je parafond i nastavio isplaćivati sve do mirne reintegracije tog područja, tj. do 1997. godine.

Parafond je osnovan 28.04.1992. Iz informacije o poslovanju parafonda od rujna 1991. do kolovoza 1992. proizlazi da je parafond prekidom veza sa RH preuzeo brigu o svim umirovljenicima koji su pravo na mirovinu ostvarili ranije u RH, te da se njihovo poslovanje uglavnom do osnutka parafonda bavilo isplatom tih mirovina.

Ovo potvrđuje i zahtjev kojeg je direktor parafonda Vukovar, Svetislav Cvetković uputio Ministarstvu za financije Vlade tzv. Republike Srpske Krajine iz kojeg proizlazi da su sredstva za isplatu mirovina za razdoblje od 1. do 4. mjeseca 1992. godine osigurana.

Također i iz druge sačuvane dokumentacije i akata parafonda (statut, odluke o povećanju mirovina, odluka o dokupu staža, nalozi za isplatu, popis korisnika mirovina, isplatne liste korisnika i dr.) proizlazi da je parafond vodio brigu i isplaćivao mirovine svim umirovljenicima koji su boravili na njihovom području, dakle i onima koji su mirovinu ostvarili u RH prije 1991. godine.

Prema odredbi članka 134. Zakona o mirovinskom i invalidskom osiguranju, a istovjetnu odredbu sadrži i Zakon o mirovinskom osiguranju, ako se stekne pravo na dvije ili više mirovina, može se koristiti samo jedna od tih mirovina, prema vlastitom izboru. Dakle, nije moguće ostvariti dvije mirovine na osnovi istog staža i istih plaća, a isto tumačenje propisa zastupa i Upravni sud RH (presuda od 13. srpnja 2000.)

Stoga umirovljenici koji su mirovinu ostvarili u RH prije 1991. godine, za vrijeme boravka na područjima RH koja su bila pod zaštitom ili upravom Ujedinjenih naroda, nemaju pravo na isplatu mirovine za to vrijeme i od Hrvatskog zavoda za mirovinsko osiguranje jer su za to vrijeme već primili mirovinu od parafonda.

Prema priloženom popisu od 138 osoba ne može se sa sigurnošću utvrditi kojoj područnoj službi predmeti pripadaju (vjerojatno se radi o područnim službama u Vukovaru, Osijeku i Šibeniku) kao i radi li se o osiguranicima ili korisnicima prava Zavoda. Prema informaciji Zavoda, a radi izrade cjelovitog odgovora potrebno je prethodno utvrditi osobne brojeve osiguranika (ako ih ima u evidenciji, brojeve predmeta i mjesto gdje su pohranjeni kao i vrijeme korištenja prava). Isto tako da bi se utvrdile sve relevantne činjenice bit će potrebno obaviti i razgovore s tim osobama.

PRAVA HRVATSKIH BRANITELJA

Povrat poreza samo na osnovi pravovaljane dokumentacije

Na zastupničko pitanje **Đure Dečaka (HDZ): "Kada će Ministarstvo hrvatskih branitelja iz Domovinskog rata u cijelosti izvršiti svoju obvezu propisanu člankom 47. st.3. Zakona o pravima hrvatskih branitelja iz Domo-**

vinskog rata i članova njihovih obitelji?”

Ministarstvo hrvatskih branitelja iz Domovinskog rata odgovorilo je da je obvezu izvršavalo temeljem Zakona i Naputka ministra financija na osnovi pravovaljane dokumentacije.

Stranke koje su dostavljale nepotpunu dokumentaciju, obaviještene su pismenim putem da kompletiraju dokumentaciju. Za korisnike koji su u sustavu obveznika PDV-a, **Ministarstvo hrvatskih branitelja iz Domovinskog rata** (u daljnjem tekstu MHBDR) je upućivalo dopis korisniku prava i Poreznoj upravi, te su navedeni korisnici ostvarili svoje pravo na povrat PDV-a temeljem odredbe članka 20. stavka 10. Zakona o porezu na dodanu vrijednost na način da iznos uplaćenog PDV-a odbiju kao pretporez.

Navedenim postupanjem kod ostvarivanja prava na povrat PDV-a onemogućili smo dvostruki odbitak PDV-a kao obveze, refundacijom MHBDR-a i putem Porezne uprave.

Ukoliko su korisnici prava uvozili strojeve ili opremu 27. studenoga 2001. godine (datum stupanja na snagu Naputka ministra financija) i nadalje, a Carinska ispostava im je naplatila PDV, i ako sukladno točki 12. Naputka korisnici nisu bili u obvezi plaćanja istog, MHBDR je o navedenom izvijestilo korisnika kao i Carinsku upravu - da izvrši ispravak.

Pri kupnji strojeva ili opreme u tuzemstvu na dan 27. studenog i nadalje, korisnici prava nisu bili obvezni platiti PDV sukladno točki 13. Naputka. U svezi s navedenim i kada korisnicima nisu izdavani računi u skladu s odredbom članka 15. Zakona o porezu na dodanu vrijednost, obavještavali smo korisnike prava i Poreznu upravu. Ističemo da je MHBDR sve zahtjeve riješilo bez poteškoća u izvršavanju obveze, sukladno propisima koji reguliraju predmetnu problematiku.

PRAVOSUĐE

Zaštita imovinskopravnih interesa RH

Želimir Janjić (HSL) postavio je zastupničko pitanje u svezi s **izmjenom Zakona o državnom odvjetništvu radi samostalnog institucionalnog organiziranja stručne zaštite imovinskih prava i imovinskopravnih**

interesa RH, a koje je zaprimljeno kod ovog Ministarstva pravosuđa, uprave i lokalne samouprave 24. rujna 2002. godine.

Odgovorilo je **Ministarstvo pravosuđa, uprave i lokalne samouprave**.

Državno odvjetništvo je samostalno i neovisno pravosuđno tijelo ovlašteno i dužno postupati protiv počinitelja kaznenih i drugih kažnjivih djela, poduzimati pravne radnje radi zaštite imovine RH, te podnositi pravna sredstva za zaštitu Ustava i zakona. Na temelju ovakve Ustavne odredbe bilo je nužno donijeti Zakon o državnom odvjetništvu kojim se uređuje ustanovljavanje, ustrojstvo, djelokrug i nadležnost jednog bitno drugačijeg državnog odvjetništva od onog koje je postojalo do tada.

Na temelju članka 45. stavaka 1. i 2. Zakona, na prijedlog državnog odvjetnika RH, donijeli smo Pravilnik o unutarnjem poslovanju u državnim odvjetništvima. Prema članku 19. Pravilnika, a u skladu s člankom 31. stavak 1. Zakona, u Državnom odvjetništvu RH osniva se Kazneni odjel, Građansko-upravni odjel i Odjel za zaštitu zakonitosti, te se na taj način nastoji postići samostalnost navedenih odjela u stručnom smislu.

Važno je istaknuti da je za sada veoma teško ocijeniti sve učinke izvršenog spajanja Državnog odvjetništva i bivšeg Državnog pravobraniteljstva, a prema tome i poduzeti sve potrebne korake da bi se otklonili uočeni nedostaci. Uvažavamo i stajalište Državnog odvjetnika RH da nije nužno odmah poduzeti radikalne mjere, već je potrebno manje korekcije vršiti manjim izmjenama Zakona i Pravilnika.

Potrebno je još izvršiti i nužne organizacijske promjene unutar državnih odvjetništava što bi omogućilo veću samostalnost u stručnom dijelu rada svih odjela. Međutim, potrebno je dulje vrijeme za procjenu uspješnosti sadašnjeg zakonskog rješenja i sadašnje organizacije.

Nadalje, budući da u državnim odvjetništvima nedostaje i velik broj zamjenika državnih odvjetnika potrebno je popuniti državna odvjetništva prema donesenim rješenjima o sistematizaciji, izmijeniti sistematizaciju tamo gdje je izmjenjena nužna, preusmjeriti zamjenike na rad u državna odvjetništva gdje je trenutno situacija kritična, čime bismo mogli postići zadovoljavajuću kvalitetu i ažurnost državnoodvjetničke organizacije. Uz to uočena je i nužnost praćenja kadrova, usmjeravanje i specijalizacija državnih odvjetnika i zamjenika koji se posebno ističu, te izjednačavanje statusa sudaca i državnih odvjetnika - stoji u odgovoru.

ŠPORTSKA DJELATNOST

U pripremi novi Zakon o športu

Zastupnik **Luka Bebić (HDZ)** postavio je pitanje u **svezi sa stanjem u Hrvatskom rukometnom savezu (HRS)**, te da se u HRS-u predlože i podrže ljudi neopterećeni dugogodišnjim sukobima, osobnim osvetama, animozitetima i svadama, sve u cilju ponovnog uzleta ovog nekad vrlo trofejnjog športa u RH.

Odgovorio je ministar prosvjete i športa **Vladimir Strugar**:

”Kao ministar prosvjete i športa, a i osobno, veoma sam zainteresiran i stalo mi je do digniteta, napretka i ugleda hrvatskog športa i naših športaša. Činjenica je da su u posljednje vrijeme neki naši momčadski športovi, po kojima je Hrvatska bila prepoznatljiva u svijetu, kao što je primjerice košarka, vaterpolo, nogomet, odbojka, pa i rukomet - nesumnjivo u krizi - organizacijskoj, kadrovskoj pa i rezultatskoj. Smatramo, također, da je sadašnja situacija, konkretno u rukometnom športu, rezultat dugogodišnje kumulacije devijantnih i športu neprirodnih pojava u rukovođenju nekim klubovima i rukometnim savezom. Rezultat takvog stanja jest sadašnja, za šport najmanje poželjna situacija, određivanje rukometnog prvaka Hrvatske za ”zelenim” stolom umjesto na športskom terenu.

Iz određenih odredbi Zakona o športu razvidno je da je sveukupna nadležnost pa time i odgovornost za stanje i zbivanja u pojedinoj športskoj grani pridržana nacionalnim športskim savezima i, samo u specifičnijim

slučajevima arbitraže, Hrvatskom olimpijskom odboru, dok Ministarstvo prosvjete i športa, prema navedenom Zakonu, nema uporišta za bitniji utjecaj na organizacijski, kadrovski i stručni rad tih tijela.”

UNUTARNJI POSLOVI

Načelo legaliteta i pravnog poretka RH

Zastupnica Hrvatskog sabora **Zdenka Babić-Petričević (HDZ)** postavila je Ministarstvu unutarnjih poslova pitanje koje glasi: "... **zašto ne smiju napustiti kapelicu prosvjednici (neraspoređeni policajci, op.a.) i za njihovo pravo nije prosvjedovati? To nam garantira Ustav i zakon. Zar nije ovo potvrda, gospodine ministre, revanšizma i degradacije svih onih koji su sudjelovali u Domovinskom ratu?**"

Ministar unutarnjih poslova odgovorio je na postavljeno pitanje, ali je zastupnica izrazila nezadovoljstvo odgovorom i zatražila odgovor u pisanom obliku, kojega dostavljamo u nastavku ovoga teksta.

Člankom 42. Ustava RH svakome je priznato pravo na javno okupljanje i mirni prosvjed, u skladu sa zakonom. Propis koji uređuje problematiku javnih okupljanja u RH je Zakon o javnom okupljanju ("NN", br. 128/99). Tim su Zakonom uređeni uvjeti ostvarivanja, ali i propisana mogućnost ograničenja prava na javno okupljanje, koja su nužna u demokratskom društvu radi zaštite slobode i prava drugih ljudi, pravnog poretka, javnog morala i zdravlja.

Načelno, javno okupljanje i mirni prosvjed može se održati na svakom za to prikladnom prostoru. Iznimke od pravila utvrđene su člankom 11. navedenog Zakona.

U konkretnom slučaju, javno okupljanje održavalo se na prostoru Trga Sv. Marka, na kojemu je lociran Hrvatski sabor i Vlada RH (dakle, najviša tijela zakonodavne i izvršne vlasti u RH) te Crkva Sv. Marka (spomenik nulte kategorije), pa je (slijedom europskih iskustava) bilo razloga za relativizaciju pojma "prikladnost" prostora na kojemu se održavalo naznačeno javno okupljanje.

Prema čl. 22. cit. Zakona ovlaštena službena osoba (policijski službenik) može spriječiti ili prekinuti javno

okupljanje i mirni prosvjed koji nije prijavljen, ili se održava na nedozvoljenom mjestu, ili (između ostalih razloga) kada nastupi zbiljska i izravna pogibelj od nasilja i drugih oblika ozbiljnog remećenja javnog reda i mira.

Kako je tijekom održavanja naznačenog javnog okupljanja došlo do protupravnog ponašanja sudionika, opisanog u usmenom odgovoru ministra unutarnjih poslova na postavljeno pitanje, stekli su se uvjeti za primjenu članka 22. cit. Zakona, s obzirom na to da je (prema ocjeni nadležne policijske uprave) ozbiljno poremećen javni red i mir.

Prema tome, u konkretnom slučaju upravo je riječ o poštivanju načela legaliteta i funkcioniranju pravnog poretka RH, kao tečevine Domovinskog rata, a ne o revanšizmu i degradaciji ljudi koji su u njemu sudjelovali.

Što se tiče navoda o prijamu u službu osoba koje ne ispunjavaju propisane uvjete stručne sprema, umjesto policijskih službenika koji su "neraspoređeni, optuženi i otpušteni", još jednom ističemo da je riječ o dva međusobno neovisna pitanja. Prije svega, osobe za koje zastupnica navodi da su primljene u službu unatoč neispunjavanju uvjeta zahtijevane stručne sprema, nisu primljene "umjesto" neraspoređenih policajaca, već radi korektno implementacije i dosljednog pridržavanja odredaba Erdutskog sporazuma, kojim je zajamčena proporcionalna zastupljenost nehrvatskih etničkih zajednica (posebno srpske manjine) u policijskoj strukturi RH.

Drugi dio problema odnosi se na razloge neraspoređivanja policijskih službenika, koji svoje nezadovoljstvo iskazuju prosvjedom na Trgu Sv. Marka. Podsjećamo da je novi koncept organizacije policije u RH, utemeljen na načelima Zakona o policiji, nužno značio reduciranje postojećeg broja zaposlenika, pa i policijskih službenika.

U postupku raspoređivanja zaposlenika prema prihvaćenom ustrojenom modelu primjenjivana su jasno utvrđena mjerila i kriteriji koji se, u osnovi, mogu podijeliti na osnovne (stručna sprema, zanimanje-struka, radni staž u struci, položen državni stručni ispit), dodatne (psihofizička sposobnost, godine službe i radni staž, uspješnost u dosadašnjem radu, senioritet) i posebne (socijalni status zaposlenika). S naznačenim mjerilima upoznata su dva relevantna tijela državne vlasti te sindikati kao socijalni partner Vlade RH.

Usporedo s raspoređivanjem zaposlenika izrađen je i Program zbrinjavanja viška zaposlenika u Ministarstvu unutarnjih poslova sa svim propisanim elementima, koji je također dostavljen svim nadležnim tijelima državne vlasti i mjerodavnim sindikatima. Međutim, neraspoređeni djelatnici Ministarstva unutarnjih poslova nisu pokazali očekivani interes za prihvaćanje ponuđenih mjera zbrinjavanja izvan ovoga Ministarstva. Naime, samo 17% od ukupnog broja neraspoređenih djelatnika iskazalo je spremnost prihvatiti neku od mjera zbrinjavanja utvrđenih navedenim Programom, s time da je znatan broj djelatnika nakon formalnog podnošenja molbe za novo zapošljavanje odustao od daljnjeg postupka zasnivanja radnog odnosa - stoji u odgovoru.

VRIJEDNOSNI PAPIRI

Dionice Riječke banke

Na dodatno zastupničko pitanje mr.sc. **Željka Glavana** u vezi s **prodajom određenog broja dionica Riječke banke d.d., Rijeka, koje je kupila sama Banka, te rezultatima istrage o nestanku 100 mln USD, Vlada RH** je dala slijedeći odgovor:

"Komisija za vrijednosne papire RH u predmetu nadzora nad sudionicima u trgovanju dionicama Riječke banke d.d., u razdoblju od 27. veljače do 8. ožujka 2002. godine, utvrdila je da bivši članovi Uprave i Nadzornog odbora društva Riječka banka d.d., nisu u navedenom razdoblju prodavali dionice Riječke banke d.d.

Komisija je, 11. lipnja 2002. godine, predmetnu dokumentaciju prosljedila Ministarstvu unutarnjih poslova na daljnje postupanje.

Ministarstvo unutarnjih poslova je, u koordinaciji sa Županijskim držav-

nim odvjetništvom u Rijeci, dosadašnjim izvidima utvrdilo više kaznenih djela zloporabe službenog položaja i ovlasti iz članka 337. stavka 8., krivotvorenja službene isprave iz članka 312. stavka 12. i nesavjesnog rada u službi iz članka 339. stavka 1. Kaznenog zakona, koje su počinile odgovorne osobe Riječke banke d.d., Rijeka. Navedenim kaznenim djelima Banci je pričinjena šteta u iznosu od 211.294.243,99 kuna.

Ministarstvo unutarnjih poslova, temeljem podataka koje je dostavila Komisija za vrijednosne papire, prikuplja relevantnu poslovnu dokumentaciju, te provodi izvidne mjere i radnje u skladu s odredbama Zakona o kaznenom postupku.

ZAŠTITA MLADIH

Proveden inspekcijski nadzor ugostiteljskih objekata u svim županijama

Zastupnica **Marija Lugarić (HDZ)** postavila je zastupničko pitanje koje glasi: "Za vrijeme aktualnog prijepodneva 12. lipnja 2002. godine postavila sam pitanje Vladi RH **oko primjene tj. provedbe članka 11. Zakona o ugostiteljskoj djelatnosti** kojim je regulirano da je u ugostiteljskim objektima **zabranjeno točiti alkoholna pića maloljetnicima**. Zanima me, kako se provodi nadzor nad tom odredbom Zakona, koliko je puta do sada nadzor proveden te koje su posljedice nadzora, odnosno koliko je subjekata kažnjeno zbog nepoštivanja te odredbe tj. točenja alkoholnih pića maloljetnicima?"

Vlada RH dala je slijedeći odgovor:

"Odredbom članka 11. stavka 1. Zakona o ugostiteljskoj djelatnosti propisano je da ugostitelj ne smije posluživati alkoholna pića gostu mlađem od 18 godina.

Obavljanje inspekcijskih poslova koji se odnose na nadzor obavljanja poslova i provedbu propisa o ugostiteljskoj djelatnosti u nadležnosti je Državnog inspektorata, a provode ga gospodarski inspektori.

Prema članku 53. navedenog Zakona, za nepridržavanje navedene odredbe kaznit će se za prekršaj ugostitelj, odnosno druga pravna osoba iz članka 3. tog Zakona novčanom kaznom u iznosu od 3.500,00 do 25.000,00 kuna, ako uslužuju alkoholna pića gostu mlađem od 18 godina (stavak 1.

točka 8.). Prema članku 3. navedenog Zakona, ugostiteljsku djelatnost mogu, pod uvjetima propisanim tim Zakonom, za ugostitelja obavljati slijedeće pravne osobe: javne ustanove

koje upravljaju nacionalnim parkovima i parkovima prirode, ugostiteljske obrazovne ustanove, te đački i studentski domovi. Za prekršaje iz stavka 1. točke 8. istog članka kaznit će se i voditelj poslovanja objekta novčanom kaznom od 3.000,00 do 10.000,00 kuna (stavak 2.). Zakonom je, također, omogućeno da gospodarski inspektor može za učinjeni prekršaj naplatiti novčanu kaznu na mjestu izvršenja prekršaja u iznosu od 1.500,00 kuna (stavak 4.).

Prema dostavljenim podacima Državnog inspektorata, dobivenim od gospodarskih inspektora s terena u razdoblju od 1. siječnja do 31. kolovoza 2002. godine izvršeno je ukupno 1.609 inspekcijskih nadzora vezanih uz provedbu članka 11. Zakona o ugostiteljskoj djelatnosti u kojima su u 87 slučajeva zatečeni ugostitelji pri posluživanju alkoholnih pića maloljetnicima: na mjestu izvršenja prekršajnog postupka naplaćeno je ukupno 14 novčanih kazni, podneseno je ukupno 73 zahtjeva za pokretanje prekršajnog postupka kod prekršajnog suda, prekršajni sudovi povodom tih zahtjeva do sada izrekli su ukupno 19 prekršajnih kazni.

ZAŠTITA OKOLIŠA

U Proračunu dio sredstava za sanaciju odlagališta

Pitanje zastupnika **Darka Šantića (HNS)** glasi: "Koje mjere zaštite i sanacije opasnog otpada na Lemić brdu pokraj Karlovača predviđa **Ministarstvo, odnosno jesu li u tom pravcu osigurana odgovarajuća sredstva u okviru Proračuna za tekuću godinu ili pak za 2003. godinu?**"

Ministarstvo zaštite okoliša i prostornog uređenja odgovorilo je da

odlagalište opasnog otpada u Lemić brdu ima građevinsku dozvolu i ostalu dokumentaciju traženu u vrijeme kad je odlagalište legalizirano. Iz dokumentacije se vidi da je investitor ROKD OOUR Čistoća čiji je pravni sljednik JKP Čistoća Karlovac, koje i danas upravlja odlagalištem.

U skladu s citiranim zakonskim odredbama Skupština Karlovačke županije treba predvidjeti u svom Programu zaštite okoliša mjere saniranja ovog odlagališta otpadom onečišćenih površina, a troškove bi moralo snositi poduzeće koje upravlja odlagalištem.

S obzirom na stvarnu ugroženost okoliša i poznato stanje u većini komunalnih poduzeća, Ministarstvo zaštite okoliša i prostornog uređenja će u proračunu za 2003. godinu osigurati barem dio sredstava za sanaciju ovog odlagališta. Ministarstvo zaštite okoliša i prostornog uređenja će projekt sanacije ovog odlagališta kandidirati i za međunarodnu pomoć iz nekog od programa koji se povremeno nude, s dobrim izgledima da se na taj način osigura ostali dio sredstava.

Sukladno standardima EU

Zastupničko pitanje **Marijane Petir (HSS)** odnosilo se na **donošenje daljnjih mjera radi zaštite okoliša i biološke raznolikosti**.

Na navedeno zastupničko pitanje **Vlada Republike Hrvatske** dala je slijedeći odgovor u kojem kaže da je svjesna svih obveza vezanih uz zaštitu prirode i okoliša koje proizlaze iz Sporazuma s Europskom unijom o stabilizaciji i pridruživanju, kao i iz svih međunarodnih konvencija i smjernica Europske unije koje se već ugrađuju u zakonodavstvo.

Nacrt prijedloga zakona o zaštiti prirode, koji je u proceduri donošenja, jedan je od prvih koraka koje RH poduzima s ciljem ispunjavanja tih obveza. Ovaj zakonski prijedlog ne samo da znatno proširuje koncepciju i područje djelovanja zaštite prirode, sukladno međunarodnoj praksi, nego i prenosi obvezu očuvanja biološke raznolikosti i održivog korištenja prirodnih dobara na druge sektore. To znači da će, ubuduće, svi sektori koji se bave iskorištavanjem prirodnih dobara (vodno gospodarstvo, šumarstvo, poljoprivreda, lovstvo, ribarstvo, itd.) morati kroz svoju djelatnost uvažavati i provoditi utvrđene mjere očuvanja prirode.

U području zaštite okoliša započeo je postupak usklađivanja postojećeg zakonodavstva s propisima i smjernicama Europske unije, te donošenja podzakonskih akata kojima će se detaljnije urediti područje postupanja s otpadom. Shodno tome, u tijeku je i postupak donošenja izmjena i dopuna Zakona o zaštiti okoliša, gdje će se detaljnije propisati postupak procjene utjecaja na okoliš, kao jednog od najznačajnijih instrumenata u zaštiti okoliša, u sustavnom pristupu izgradnje i/ili rekonstrukcije objekata, uzimajući u obzir njihovu lokaciju u prostoru, kao i općenitost tog prostora.

U olakšavanju primjene tog propisa u praksi, Vlada RH, putem Ministarstva zaštite okoliša i prostornog uređenja, planira poduzeti mnogobrojne aktivnosti s ciljem osvješćivanja javnosti, te stručne edukacije zainteresiranih institucija i industrije.

Što se tiče povećanja proračunskih sredstava za zaštitu prirode i okoliša, to ovisi o ograničenjima samoga proračuna, s tim da će Vlada RH nastojati povećati postotak udjela tih sredstava.

Osnivanjem Fonda za zaštitu okoliša i energetske učinkovitost, temeljem posebnog zakona koji je u saborskoj proceduri, također je predviđeno da se iz sredstava toga Fonda financiraju projekti iz područja zaštite prirode i okoliša.

Vlada RH, također, naglašava da će, osim izravnih ulaganja, spomenutim novim Zakonom o zaštiti prirode utemeljiti i nove financijske mehanizme koji će značiti i dodatna neizravna ulaganja, kao što su sredstva za otkup zemljišta u zaštićenim područjima, različiti poticaji ili olakšice za načine gospodarenja koji su u skladu sa zaštitom prirode i drugo - stoji u odgovoru.

ZDRAVSTVO

U pripremi - konkretni prijedlozi za oslobađanje plaćanja participacije

Juraj Njavro, dr.med. (HDZ) postavio je pitanje u svezi s oslobađanjem hrvatskih ranih vojnih invalida iz Domovinskog rata, pripadnika HVO-a od plaćanja participacije za zdravstvenu zaštitu.

Na navedeno zastupničko pitanje, **Vlada RH** dala je slijedeći odgovor: "Člankom 37. Zakona o pravima hrvatskih branitelja iz Domovinskog rata i članova njihovih obitelji normirano je da hrvatski ratni vojni invalidi iz Domovinskog rata i hrvatski branitelji iz Domovinskog rata ostvaruju pravo na zdravstvenu zaštitu u skladu s posebnim propisima.

U tijeku je postupak donošenja Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o zdravstvenom osiguranju kojim se predviđa u cijelosti plaćanje zdravstvene zaštite na teret sredstava Hrvatskog zavoda za zdravstveno osiguranje za sve kategorije hrvatskih ratnih vojnih invalida čije je oštećenje organizma posljedica ranjavanja, ozljede ili bolesti zadobivene za vrijeme sudjelovanja u Domovinskom ratu.

Što se tiče prava pripadnika Hrvatskog vijeća obrane, Radna skupina koju je imenovala Vlada RH priprema konkretne prijedloge za rješavanje njihovog statusa, a time će biti i cjelovito riješeno pitanje njihove zdravstvene zaštite. Do sada se na spomenutu kategoriju odnose navedene odredbe Zakona o zdravstvenom osiguranju, odnosno Zakona o zdravstvenoj zaštiti stranaca u RH.

ZAPOŠLJAVANJE UMIROVLJENIKA

Dopustivo u opravdanim slučajevima

Zastupnik u Hrvatskom saboru, mr.sc. **Nevio Šetić (HDZ)** postavio je slijedeće zastupničko pitanje: "U upravi, prije svega u ministarstvima, radi veliki broj umirovljenika. Zanima me zašto, te koliko umirovljenika ukupno radi u ministarstvima?"

Na navedeno zastupničko pitanje **Vlada RH** dala je slijedeći odgovor:

"Na temelju podataka koje su dostavila ministarstva vidljivo je da samo u nekoliko ministarstava povremeno rade umirovljenici, uglavnom umirovljeni iz reda zaposlenih u tim ministarstvima, a radi dovršenja započetih poslova ili obavljanja određenih stručnih poslova koji ne trpe odgađanje ili u slučaju kada nema zaposlenih državnih službenika i namještenika koji te poslove mogu obaviti kvalitetno i na vrijeme.

Umirovljenici u gotovo svim ministarstvima rade temeljem ugovora o djelu, osim u Ministarstvu vanjskih poslova, gdje su u radnom odnosu na određeno vrijeme nakon donošenja rješenja o obustavi mirovine. Obje varijante radnog angažiranja umirovljenika pravno su dopustive.

Umirovljenici su angažirani u: Ministarstvu unutarnjih poslova (1), Ministarstvu vanjskih poslova (8), Ministarstvu poljoprivrede i šumarstva (1), Ministarstvu pomorstva, prometa i veza (5), Ministarstvu pravosuđa, uprave i lokalne samouprave (1), Ministarstvu zaštite okoliša i prostornog uređenja (7), Ministarstvu znanosti i tehnologije (1), Ministarstvu za javne radove, obnovu i graditeljstvo (1), Ministarstvu financija (8) te u Ministarstvu prosvjete i športa (1) - u kojima su ukupno angažirane 34 osobe.

PUTO pod nadzorom Inspekcije zaštite okoliša

Na pitanje **Stjepana Dehina (IDS)** u vezi sa spalionicom opasnog otpada **PUTO** odgovorilo je **Ministarstvo zaštite okoliša i prostornog uređenja**.

Rješenjem Državne uprave za zaštitu prirode i okoliša utvrđeno je da je postavljanje pokretnog uređaja za termičku obradu otpada **PUTO** prihvatljivo za okoliš uz primjenu mjera zaštite okoliša koje se navedenim rješenjem određuju a iste proizlaze iz zakona, drugih propisa, standarda i mjera koje doprinose smanjivanju onečišćenja okoliša. Citirano rješenje, donijeto je povodom zahtjeva za procjenu utjecaja na okoliš podnesenog od tvrtke ZGO d.o.o. a temeljem pozitivnog mišljenja Komisije za ocjenu utjecaja na okoliš imenovane od Vlade RH.

Temeljem izvješća Uprave za inspekcijske poslove, utvrđeno je da postrojenje za spaljivanje opasnog

otpada PUTO na Jakuševcu, Zagreb, ima uporabnu dozvolu.

Inspekcijske nadzore preuzela je građevna inspekcija Ministarstva te utvrdila da nisu utvrđeni uvjeti za poduzimanje inspekcijskih mjera. Inspekcija zaštite okoliša redovno obavlja nadzor rada ovog postrojenja.

Postrojenje za reciklažu građevnog otpada na odlagalištu Jakuševac, Zagreb ima građevnu dozvolu. Sukladno izvješću građevne inspekcije Ministarstva, postojenje na dan 14.

svibnja 2002. godine nije imalo uporabnu dozvolu a građevni inspektor temeljem članka 16. Zakona o prekršajima ne može protiv tijela državne uprave tj. Grada Zagreba

podnijeti zahtjev za pokretanje prekršajnog postupka koji bi inače pokrenuo protiv pravne ili fizičke osobe koja nema uporabnu dozvolu sukladno odredbama Zakona o gradnji.

Inspekcija zaštite okoliša je, nakon obavljenog inspekcijskog nadzora temeljem prijave građana, rješenjem naredila vlasniku objekta mjerenje emisija iz navedenog objekta - stoji u odgovoru.

M. M.

**izvješća
HRVATSKOGA
SABORA**

GLAVNI I ODGOVORNI UREDNIK:
dr. Željko Sabol

OSNIVAČ I IZDAVAČ: Hrvatski sabor, 10000 Zagreb, Trg sv. Marka 6

REDAKCIJA: Mirjana Kozar, Marija Krakić (zamjenica glavnog i odgovornog urednika), Đurđa Krmpotić, Marta Micek, Mirjana Milić, Jasna Rodić, Mario Selnik, Jasenka Šarltija, Sanja Šurina i Vjekoslav Žugaj

GRAFIČKI UREDNIK: Branislav Tanasijin

RAČUNALNA OBRADA: Ivo Rada

TAJNICA REDAKCIJE: Božica Šolić

ADRESA REDAKCIJE: 10000 Zagreb, Trg sv. Marka 6,

tel: 01/4569-722

fax: 01/6303-018

Web: www.sabor.hr

E-mail: sabor@sabor.hr

POŠTARINA: plaćena u pošti 10000 Zagreb

PRETPLATA NA ŽIRO-RAČUN BR: 2390001-1100016162

Hrvatski sabor, 10000 Zagreb, Trg sv. Marka 6

TISAK: Tiskara Hrvatskog sabora